

наша Ніва

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходдзіць штотыднёва, у чацвярткі 9 771819 161008

«Белсат» на талерачы

Першы спадарожнікавы тэлеканал для Беларусі — што гэта і з чым яго ядуць.

Старонка 3

Палова беларусаў

баіца разрыву з Расеяй.

Старонка 8

Аляксей Шыдлоўскі

Дзёньнік азыяльнта, або Ўцёкі ў нікуды.

Старонка 16

ПАЛІТЫКА

На Дзень Перамогі Мілінкевіч сустрэўся з прэзыдэнтам Францы

Гаворка ішла пра эўрапейскую палітыку ў адносінах да Беларусі. Старонка 7.

ГАСПАДАРКА

Пагразілі і забылі

Лёс праекту БТС-2, які меў пусьціць расейскую нафту ў абыход Беларусі, дагэтуль ня вырашаны: вынікі беларускага аптыгання «Гэланга». Старонка 10.

КАМЭНТАРЫ

Чытаючы праект праграмы «Белай Русі»

Піша Анатоль Сідарэвіч. Старонка 9.

АД РЭДАЦЦЫІ

+1

Газэта перайшлі з фармату А4 зноў на А3. Старонка 2.

ДЫСКАГРАФІЯ

Dali, этна-тройё «Тройца», Ганна Шаркунова.

Піша Сяргей Будкін. Старонка 21.

Што з Нясьвіжам вырабілі

Старонка 12.

Крыж пакаянья

Наста Азарка пайшла ў госьці да міліцыянта, які ў 1949 годзе арыштаваў для адпраўкі ў Сібір яе бабу і дзеда, і піша пра гэта.

Што тады насамрэч адбывалася — ніхто ўже не скажа. Чыёй віны было болей — таксама. Тады ў нас вёсак не было, а были хутары. Калі началася вайна, Сашы было 15, Мані — 13. Была ў Сашы стрычечная сястра Наташа. І была яна замужам за камуністам. У памяці людзей засталося гэтае прозвішча, якое доўгі час наводзіла на ўсіх партыйных актыўістў да простых людзей — памяці народнікаў жах і якое па гэты дзень узгадваюць шэплам. Дэмух Мікалай. І пайшоў ён на фронт. Кажуць, што да жанчыны

пачаў залыщацца нейкі ўпаўнавацьжаны. Жонка напісала пра гэта мужу, той вярнуўся дадому. Забіў упаўнаважанага. А далей... на зад — расстряляноў за дэзэртэрства. Тут заставаща — ці то сумленне, ці то ўжо ўзяў страх, ці то сумленне, ці то що яшч. Сышоў у лес. Да партызанаў.

Гэта ў падручніках пра партызанай пішуць, што яны героі. А насамрэч не разబоярзі, хто лепішь — чужак з цукеркаю ці свой партызан.

Працяг на старонцы 15.

пра-бел / пра-съвет

Эзэстыка • Крытыка • Эфлексіі

Крыж пакаянья. Піша Наста Азарка	15
Дзёньнік азыяльнта, або Ўцёкі ў нікуды. Піша Аляксей Шыдлоўскі	16
Чалавече і палітычнае: Сяргей Салаш. Гутарка з палітыкам	18
Дзеці Аляксандра ...горавіча. Адзін сезон у Купалаўскім. Піша Аляксандар Фядута	19
Маёр ня мусіць сысьці. Піша Вацлаў Шаблінскі	20
Адзін з найвядомейшых пастановачных здымкаў. Каляндар	20

АД РЭДАКЦЫИ

11

Мұсім прызынад айну сваю памылку. Перайпопұны на мали фармат газеты, А4, мы недаацаппіл сибес өзгілдіктер. Калы ү канды 2005 году забараныл прадаваң незалежный газеты праң «Белсауздар», наш переход на А4 стај палтынчым жекстам — ниям таго, што раны было. Ніжай перед канды газетта будзе як перад пайдырлым. Паштэрде, мы ставыл сабе задачу-максымум: выпрымаң пару месеціп, пасыя — ғод насья!... И мы, і Вы оказаңдай болын тұрвалимын, чым мы сабе думалы. Тамы мы вырашып варында да

нармалнага, звыклыя фармату.
А зараз просьба, простая: хай кожыны
з Вас яшчэ яцце аднаго чалавека
выпісці газзуту. Ни прости браць
чытати, а выпісці. Браты, свата,
сабры, суседы на дачы. Ведаем, што
ни прости. Знайдзіце аргумэнты. Ад
этага залежыць выжыванье
беларускае традыцыі. Ад этага
зашыць. Ваша самаадчуванье: іш
будзе Вам з кіл пагавэрты пра
наша, пра тое самае. Ни будзіце
навязыльнымі, але — заптуйце. Ен
не папакаце.

«Наша Ніва» і ARCHE
ў Горадні і Гомелі

16 траўня в 18.30 **у Горадні** на сядзібе **Таварыства беларускай школы** (вул. Бузеніцкая, 48а) — прэзентцыя Эўрапейскага нумару часопісу ARCLIE. Бяруць удзел галоўныя рэдактар Валер Булгакаў, флэш-фільм Вольга Шпагара і Дымітры Каразка, палітоля Дзяніс Мельнічоў.

**29 траўня ў Гомелі (вул.Палес-
ская, 52, Управа АГП) пройдзе сус-
пірча з Вадэром Булгакавым, рэдакта-
рам «НН» Андрэем Скурко і сынава-
чай Таццяней Беланогай. Пачатак у
18.30**

Радыёстанцыі працуюць, а не вяшчаюць

Беларускія палітыкі З.Дашкевіч («Малады фронт»), І.Рынкевіч (БСДП) і А.Міхалевіч (БНФ) скіравалі ліст міністру замежных спраўа Польшчы Радку Сікорскому. Падпісанты просяць паўплываць на пазытыўнае рашэнне адносна «сапраўднага вітчыннага на Беларусь з трэтым Польшчы». У лісце адзначаецца, што радыёстанцыі, якія вітаюць з Польшчы («Рацая» і «Эўрапейская радыё для Беларусі») сканцэнтраваліся на вырашэнны ўнутрыпольскіх проблемаў і на ў стане канкуруваць з беларускімі FM-станцыямі. Палітыкі пропаноўваюць стварыць Назіральну раду, якая б сачыла за працай радыёстанцый.

Таксама пралануеща празристас прызначенчыя рэдактару гэтых СМИ.
Адзін з іншых пітвараў па сланьні Зміцер Дашкевіч адзначае: «Грэба павышаць эфектыўнасць гэтых СМИ. Яны вічаюць «космас», і ніхто на гэта не звіртвае ўвагі».

Зъміцер Панкавец

СЪЦІСЛА

Лукашэнка: «Буду балятавацца на чацьверты тэрмін»

Пра гэта ён заявіў у інтэрв'ю агенцтву Ройтэрс. «Калі сагутацыя будзе такой, як ціпэр, і са мной асабістая, ў краіне, то я, зразумела, буду балітаванца на чарговы тэрмін. Пакуль я дзядарыла чалавек, народ нах таж уко мнона мяне крытыкуе і Захад пачынае разумець. Гэта матчыма. Разычыванне на горышце».

Дырэктар «Ждановічаў» — у бальніцы

У арыштаванага дырэктара Гандзівага дому «Хдановічы» сур'ёзныя праблемы з сэрцам. Як стала відома «Народнай волі», 7 траўня Яўген Шыгалаў трапіў у Рэспубліканскую турмённую лякарню з падазрэннем на інфаркт. Калі дыягназ пацвердзілі, гэта будзе трэці інфаркт Шыгала.

Жыхары вуліцы Танка паўсталі супраць хмарачосу

Тысячы жыхароў вуліцы ў
стайліцы пратэстуюць супраць
пабудовы хмарачосу на месцы
сквэру між Танка і
Кальварыйскай.

Зынкіл 345 экспанатай
Яңа паведамау намесшік міністра
культуры Віктор Кураш, гэта
высьветліләса падчас
инвентаризацияции музейных
фондаў, якая упершыню
адбылася летом. Большасць
стватаў — ордены часочай вайны.

У Менску курыць 51% жыхароў

Дасъледаванъні паказалі, што сярод вучняў 1—4-х клясаў ужо курыць 1%, 5—8-х — 15,2%, старэйшых клясаў — да 30%.

Ніяма такога мая, каб перад Міколам (23-га) ня ўдарыў хоць адзін прымаразак. Ня стаў выключэннем і гэты год. Начамі з 14 да 15-га тэмпэратура паветра апускалася месцамі аж да 4 градусаў. Як вечна бывае, падмёрдзі цьвет дас бульбоўнік.

Ня ўсё
ў жыцьці
ў апошні раз

Каб штотыдзень атрымліваць газэту,

ласылайше адресы і грошы за газету. Копіт на месяц — 8 тыс. рублёў

1) Просимо усіх ахвотних чытаць газету **паведамльца** на Радзікально **свяе адрасы і тэлефоны**. Эта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by,
паштоўкі атрас: 220050, г. Менск, а/c 537.

2) Просім у бланку банкайськага паведамлення ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, у тым ліку паштова адраса: 220030, г.Мінск, а/c 537.

павялі пра свае першня ўражаньні ад новага тэлеканалу. «Калі я пазнаёміуся з папярэднім сеткам вішчаньня, то вельмі ўзрадаваўся — зь некалькіх прычынаў», — распавёў Падбярэскі. — Па-першое, там было вельмі мала палітыкі. Гэты тэлеканал ствараўся не для таго, каб аблугаўваць апазыцыйныя партыі ці рухі. Ён у сваёй аснове культурніка-адукцыйны. Асноўная ідэя гэтага тэлеканалу — пасправаваць зрабіць для беларусаў тое тэлебачанье, якога яны на маюць у сябе на раздіме».

А вось Севярын Квяткоўскі ня лічыцца палітычны кампанэнт другагарадным: «Для мяне было відавочна, што гэта палітычны крок польскага ўраду. Гэта першыя краіна ў Еўропе, якая за свае гроши, дзяржаўныя — гроши падаткаплатнікаў, а не фундацый — прафінансавала такі праект. Нават Лукашэнка ў сваіх выступах пачаў паліваць гэты «Белсат». Аднак і ў Квяткоўскага тэлеканал пакінуў большага становчыя ўражаньні: «Учора спэцыяльна пайшоў да сябру

тэлеканал на будзе аднолькава цікавы для ёсіх: «Надоечы я глядзеў па «Белсате» ток-шоў, дзе шмат было маіх знаменных ды калегаў. Гэта была праграма, прымеркаваная да Дня журналістыкі. Іншыя пытаньні — ці з тым жа задавальненнем паглядзеў бы гэтае ток-шоў адзін з рэдкіх паспалітых беларусаў, які сядзіць у Ружанах, увечараў шчоўкае ад адной праграмы да іншай, і раптам натыкаецца на нейкую передачу «Белсату». На думку журналіста, пакуль што «Белсат» застаецца тэлеканалам для тусоўкі. Прычына гэтага, паводле меркаваньня Севярына Квяткоўскага, хаваеца ў тым, што канал не да канца сфермаваны канцептуальна: «У «Белсате» мусіць браць большы ўздел беларусы. Палякі для беларусаў наўграў ці змогучь стварыцца канкурэнтнадзольны прадукт. Яны могуць фінансаваць, быць дырэкторамі, але сама креатура, сам мэсыдж усё роўна мусіць сыходзіць ад прафесіяналу адсюль. Пакуль што беларусы знаходзяцца ў стане гастарбайтэрэй».

«Белсат»: усё яшчэ наперадзе

Вынік дэбатаў у Менску: тэлеканал не ідэальны, але патрэбны.

8 траўня на Ўправе партыі БНФ адбыліся дэбаты на тэму «Які «Белсат» нам патрэбны?» Да выступу быў запрошаны Зыміцер Падбярэскі, вядоўца музычнай праграмы «Кухня» на «Белсате», і Севярын Квяткоўскі, які таксама мае досьвед працы на тэлеканале.

Паказальна, што арганізатары дыскусіі вырашылі крыху зъміячыцца фармулёўку, якая першапачаткова была пададзеная наступным чынам: «Ці патрэбны нам такі «Белсат»?» Аднак, нягледзічы на гэта, Квяткоўскі ды Падбярэскі, якія былі аянсанаваныя як апанэнты, усё роўна апнуліся на адным баку барыкадаў, вымушаныя абараніць сваіх калегаў-тэлевізійшчыкаў. Абодва выступоўцы адразу папярэдзілі, што непасрэдна да тэлеканалу адносіна ня маюць, таму ня могуць каментаваць ягоную інфармацыйную палітыку. Як патлумачыў Зыміцер Падбярэскі, ён калі і контактуе з адміністрацыяй «Белсату», то толькі праз прадусара сваёй перадачы. Што да Квяткоўскага, дык ягонае супрацоўніцтва з тэлеканалам абліжваўца прама сюжэтам, якія ён зрабіў на замову стваральнікай «Кухні».

Арына Лісецкая, прадстаўніца культурніцкай камісіі ПБНФ і мадэртарка дыскусіі, пасправавала акрэсліць «заборонены» тэму: «Сёньні мы на будзен размаўляць пра палітыку канала, бо ня маем на гэта права. Таксама прашу вас не падымашь пытаньне грошай, бо грамадзяне Польшча павінны самі вырашыць, як ім выкарыстоўваць уласны бюджет». Зрэшты, як выявілася ў часе дыскусіі, публіка дэяльна залікі зцалкам прагнаравала.

Палітыка ці культура?

Ва ўступным слове выступоўцы рас-

паглядзець яго, бо яшчэ ня вырашыў, ці выдаткоўваць гроши на талерку — яна міне, у прынцыпе, не патрэбна, я ўсю інфармацыю праз інтэрнэт атрымліваю. Але дзеля «Белсату» купіў бы, думаю».

Палітычны падтэкст

На думку Севярына Квяткоўскага, ёсьць вялікая праблема ў тым, што замежжа падтрымлівае найперш такія праекты, якія мусіць зьвязаць сэзонную палітычную місію, хоць для Беларусі больш актуальны зъяўляецца мінавіта культурніцкая, адукцыйная праца. Але яна замежных фундатараў цікавіць у апошнім чаргут. «Любая фінансавая дапамога з-за мяжы Беларусі робіцца звінай палітычнымі пасыламі, — разважаў Севярын Квяткоўскі. — Ніядаўна ў інтэрнэце прачытаў пытаньне: як вы думаеце, ці ёсьць эфектыўнасць на толькі ад «Белсату», але і ад іншых мэдіяў, якія вішчыцаў з тэрыторыі Польшчы? А я падумаў: якія мусіць быць эфектыўнасць? Што, праз год — два дзікуючы працы гэтых мэдіяў у Беларусі павінна адбыцца памаранчавая, аксамітная ці якія іншя рэвалюцыя?» На думку журналіста, у Беларусі ідзе культурная вайна, і дапамога з-за мяжы павінна быць скіравана на тое, каб дапамагаць беларусам зрабіцца сапраўднымі ўсходзячымі. Аднак адзін з прысутных у залі слухаў менавіта ў гэтым угледзеў небяскіпеку: Польшча, маўліў, з дапамогай «Белсату» акурат і падтрымлівае выгадную ёй «эўрапейскіцаэнтырчую» супольнасць у Беларусі, прасоўваючы свае нацыянальныя інтарэсы.

Хто робіць «Белсат» — і для каго?

Севярын Квяткоўскі заўважыў, што

Пытаньне якасці

Ладная частка часу пайшла на абмеркаванне якасці навінаў на «Белсате». «Калі я дазнаўся, што плянуетца паўнафарматная тэлевізія, то задумався: як будуть съвежыя актуальныя тэленовіны выдавацца ў падпольных умовах? — разважаў Севярын Квяткоўскі. — Boeh адна справа — журналіст-газэтычык, які прыйшоў, паглядзеў да напісаў. Нават для радыё можна працаўца, не прывабліваючы ўгаві да сібе з дыктафонам. А тэлекамара за кілямэтар бачна. Цяпер я бачу, у якіх умовах, як гэта робіцца, і таму лічу, што я ня маю маральна грава гэтых людзей, маіх калегаў ў «Белсате», крыйтаваць за навіны, якія яны ствараюць».

Падбярэскі звіярнуў увагу на складанасць, з якімі мусіць сутыкацца карэспандэнты «Белсату»: «Працаўцаў тэлерэптараў без акредытациі на вуліцах у нашых умовах зъяўляюцца, па сутнасці, парушэннем заканадаўства. Пакуль ня будзе вырашана пытаньне акредытациі тых людзей, якія здымлюць навіны, патрабаваць ад іх якасцьнага прадукту проста не выпадае. Людзі здымлююць цішком. Што можна зрабіць у такіх умовах, калі ты, напрыклад, ня можаш трапіць хоць бы ў ту ж палату прадстаўнікоў і адзінчыя сюжэты?»

Было закранутае і пытаньне прафесійнага майстэрства журналістаў. «У Беларусі няма патрэбнай колькасці тэлевізійшчыкаў-прафесіяналу», — мяркуе Квяткоўскі. — Я ведаю, што з мінулага года шмат маладзі вучыцца працаўцаў з тэлевізіі на «Белсате». Іншыя пытаньні, што трэба мець яшчэ і журналісткі досьвед як такі. А на элементарным узроўні з карцінкай, з ка-

мэрай ты навучыцесь за паўгоду працаўцаў. Таму я зъдзіўся, калі даведаўся, што арганізатары «Белсату» зъбіраюцца запускаць такі паўнавартасны тэлеканал з усімі мягчымі фарматамі, з навінамі, з рознымі праграмамі... Можа, варта было б спачатку, як «Эўранью», — набываць карцінку для навін?» «Але ў каго набываць, у БТ? — парыраваў знакаміты тэлеканал Уладзімер Бабарыкін, які, адлайшы ўбок відакамэру, вырашыў паўдзелнічаць у дыскусіі на правах слухача. На думку спадар Бабарыкіна, які доўгі час працаўаў у Беларусі апаратарам-стрынгерам для агенцтва «Ройтэр», у Беларусі няма сталай прафесійнай школы для тэлевізійшчыкаў. «Вы кажаце, можна навучыць здымаць за паўгоду — але па такай лёгіцы і кніжку можна навучыць пісаць за паўгоду! А так да мяне падыходзіць хлопец з вуліцы ды кажа: я чатыры гады працују прафесійным апаратарам, з іх тры гады вяселіць здымаў, а ціпер навіны раблю. Хлопцы, тэлебачаньне так ня робіцца!» На думку Уладзімера Бабарыкіна, многія прафесіяналы праста ня могуць і не жадаюць працаўцаў у такіх умовах, калі няма акредытациі і хады бі мінімальны юрыдычны абароны для журналіста ды апаратара.

Справа тэхнікі

Адзін з прысутных спытаўся ў Падбярэскага, ці задавальняе яго якасць карцінкі ягонай перадачы. «Гэта асобны бок, — признаўся журналіст. — Канечне, не. У нас няма годным чынам abstaliwanian студыі. Маенівават праблему з мікрофонамі. Быў асобны выпадак, калі праграма была ўжо зробленая, змантаваная, дасланая ў Варшаву, а там забракавалі па гуку студыйную частку — нам давялося прапрацаўцаў яс».

Праёда, іншыя прысутныя прайлі не засыпіліца на тэхнічным баку працаўцаў «Белсату». «Мне здаецца, нашая дыскусія звязалася да таго, як тэлеканал выдавацца ў падпольных умовах? — разважаў Севярын Квяткоўскі. — Boeh адна справа — журніст-газэтычык, які прыйшоў, паглядзеў да напісаў. Нават для радыё можна прывабліваючы ўгаві да сібе з дыктафонам. А тэлекамара за кілямэтар бачна. Цяпер я бачу, у якіх умовах, як гэта робіцца, і таму лічу, што я ня маю маральна грава гэтых людзей, маіх калегаў ў «Белсате», крыйтаваць за навіны, якія яны ствараюць».

Шмат спрэчак выклікала праблема выбару спадарожніка, праз які вядзецца вішчаньне «Белсату». Зыміцер Падбярэскі пасправаваў патлумачыць ситуацыю: «Для таго, каб запусціць тэлеканал на трансълюю праз паштова спадарожнікі, які прынята ў Еўропе, патрэбна доўгая бюрократычная пракладка. Нашыя бюрократы — хлопчыкі залёныя ў паўнаныні з ўсходзячай бюрократыяй. Але паколькі да пэўнага моманту не было вырашана пытаньне фінансаваньня, ніхто ня мог пачынаць перамовы з тым жа кіраўніцтвам спадарожніка «Сырыю», які найбольш глядзяць людзі ў Беларусі. Самыя танны і самы хуткі варыянт для пачатку вішчаньня быў праз спадарожнікі «Астра». Паводле маіх звестак, трансълюція праз «Сырию» павінна пачацца недзе ў кастрычніку. Можаце сабе ўяўіць, які дойгі час займаюць гэтыя перамовы — працтычна цэлы год».

Белсатавскія мільёны

Некаторых удзельнікаў дыскусіі дужа цікавілі пытаньні бюджету «Бел-

Першы спадарожнікавы тэлеканал для Беларусі — што гэта такое і з чым яго ядуць. Перадачы канала аналізуе Але́сь Кудрыцкі.

Большасць дыскусіяў пра «Белсат» нагадваюць размовы пра ліганочныя талеркі. Усе пра іх чулі, многія кажуць, што бачылі, але амаль ніхто не назірае за гэтай зіўяй зблізу і рэгулярна. 10 траўня сплюнілася ўжо пяць месяціў з таго дня, калі «Белсат» упершыню зіўяўся ў этэрні, але колкісць разнастайных чутак пра тэлеканал толькі большае. Ці варта ўсталёўваць спадарожнікавую талерку? Для тых, хто не жадае набываць ката ў міху, мы падрыхтавалі агайду перадачы «Белсату» з гледзанага пункту гледжання — з іх іплосамі і мінусамі.

Аб'ектыў-экспрэс

Нарэшце мы маєм магчымасць глядзець спаўрдныя беларускамоўныя тэлевізіі, а не франтавыя зводкі з палеў бітвы за ўраджай. Штодзённыя інфармацыйныя выпускі пра «Белсат» зіўчайна складаюцца з трох—четырох сюжэт-даследаваніяў актуальнай эканамічнай праблемы. Ёсць таксама рубрика «свой бізнес», дзе паказваюць тэлесюжеты пра беларускіх прадпрымальнікаў. Напрыклад, у адным выпускі перадачы можна пабачыць гаспадаркоў невелічкай майстэрні на рамонце абукты, мастака, які зімаетца вырабам металевых сундукіў гербаў на замову мясцовых гардзікіў уладаў і супадальнікаў аднага прыватнага футбольнага клубу ў Беларусі.

Задзела глядача: Прыменя, што перадача

рам».

У адрозненіе ад дзяржаўных тэлеканалаў, навіны на «Белсате» ў першую чаргу прысычаныя праблемам, а не дасынчэннем народнай гаспадаркі. Але, да гонару стваральнікаў «Аб'ектыў-экспрэсу», ім удаецца на скватваца ў бандэр'ю.

Кішэні

Агляд эканамічных тэмай. Пачынаеца з выпуску беларускіх навінаў гаспадаркі, сполучаных з каментарамі экспертнай-еканамісту. Ядро выпуску складае «тэма тыдня» — разгорнуты сюжэт-даследаванне актуальнай эканамічнай праблемы. Ёсць таксама рубрика «свой бізнес», дзе паказваюць тэлесюжеты пра беларускіх прадпрымальнікаў. Напрыклад, у адным выпускі перадачы можна пабачыць гаспадаркоў невелічкай майстэрні на рамонце абукты, мастака, які зімаетца вырабам металевых сундукіў гербаў на замову мясцовых гардзікіў уладаў і супадальнікаў аднага прыватнага футбольнага клубу ў Беларусі.

Задзела глядача: Прыменя, што перадача

робіць акцэнт на «меланскім чалавеку» ў бізнесе, а не на якіх-небудзь малапікаўных большасці беларусаў біржавых курсах.

Рэпартэр

У гэтай штотыднёвай паўгадзіннай перадачы

«Белсат»

Заўвага глядача: «Рэпартэр» — адна з самых цікавых перадачаў «Белсату». Бадай, хацелася б, каб часцей здымаліся глыбокія журналістычныя расыследаваніны — наколькі гэта магчыма ў беларускіх умовах.

Прэс-экспрэс

На экране мільгаюць беларускія газеты з фазадыкамі, якія на вачах «зажыванаць». На страницы «Нашай Нівы» адбываецца мітынг пад нацыянальнім сцягам, па першай паласе «Голас Радзімы» едзе трактар. Камэрса «заятая» ў студию, дзе вядоўца раскладаюць стос прыся на стале. Вядучы праграму два чалавекі — Сяргей Скулавец ды Каніцына Цыбульская. Па чарзе яны знаёмляць глядача са звестымі найбільш цікавымі публікацыямі недзяржкайшай ды афіцыйнай прэсы. Не забываюць і на рэгіянальныя газеты ды інфармацыйныя сайты. Раз-поразу разомову ўстаўляюцца запісаныя з тэлефона аўдыёкаментары беларускіх экспертаў. Асобныя артыкулы вядоўцы разглядаюць настолькі падрабязна, што перадачу можна съмешаць з наўгародскай.

Заўвага глядача: У звычайнага беларуса, які выпадкова патрапіць на «Прэс-экспрэс», неміні ўзынікне пытанніне: а дзе можна набыць гэту «Народную волю» ці «Нашу Ніву»? Варта раз-поразу нагадаць наебазнамым глядчам, што незалежную прэсу ў звязчайным кіску не адпускае.

Госьць «Белсату»

«Госьць «Белсату» — гэта ключавая гутарка тыдня. Вядоўца Павал Мажэйка запрашае на размову ў студию людзей, якія могуць зымустоўна пагатарыць на наядненну тэму, найперш — пра падпіску. Гутарка адбываецца на тле блакітаў-белых разводаў, у якіх угадаюцца абрысы статуи на плошчы Перамогі ў Менску.

Павал Мажэйка ўжо добра асвойтаваў сваё ролі. Пэўная скаванасць у рухах, якія была заўважана ў першых выпусках перадач, пакрысе зынкіса. Вядоўца выступае без гальштука, пакрыслены каўнерык капушу падкрэслывае разыўленасць гутаркі. Павал Мажэйка не

працуеце. «Белсат» ім адказвае: як мы можам паказаць, калі ў нас німа ні грошай, ні тэхнікі? Тыя кажуць: а мы ні можам нічога пераказаць на ваш раҳунак, пакуль мы ні ўбачым хоць нешта з вашага прадукту. І вось гэта цягнулася недзе з пайды.

Закончылася ўсё тады, калі я быў на трэнінгу ў Варшаве. Тады час акурат праходзіла паседжанне камісіі Сойму, дзе амбіярок-ўвали гэту праграму. Калі мы завіхаліся з дзвінум пазычайнымі вучэбнымі непрафесійнымі камэркамі, прадстаўнік

ратаў ня наш, нішто ня наша, але яны здымалі ёнкі!

Усё наперадзе

Запрошаныя журналісты заклікалі глядачу не прысьпяшаць падзеі. «Каб стварыць і раскрыціць тэлевізію наявату году мал», — заўважыў Квяткоўскі. «Каб раскрыціць газету ў нармальных умовах рынку, патрабуеца найменш два гады. Тэлебачанне — яшчэ больш складаная справа», — падтрымалі яго Падбярэзскі.

«Ня ведаю, хто сказаў, але клясная фраза: на можа быць кіно лепшым за нашае жыццё, — адзначыў Уладзімер Бабарыкін. — Ни можамы, жывучы так, калі ня ўсё ў нас на парадку, мець ідэальнае,

...усё яшчэ наперадзе

Працяг са старонкі 3.

мільёны даляраў».

Апаратар Уладзімер Бабарыкін прывёў у прыклад фільм пра Вольгу Корбут, у здымках якога ён удзельнічыў:

«Фільм — працягласцю гадзінна дванаццаць хвілінаў. Гадоў пяць таму яго Бі-Бі-Сі здымала. Мільён трыста тысячай даляраў бюджет! А вы, людзі, кажаце — апаратар нішто, абы ідэя была. Мне апаратар з Лёндану даў заданне: сфаграфаваць дом, дзе жыла Корбут, раніцай, уздень і ўечары. Я не разумеў, для чаго, — а яны там у Лёндане ўжо

выбиралі, пры якім надвор'і будуць яго здымка... Плянівалі дні. Вось з гэтага складаеся якасць».

Са словаў Падбярэскага, наўрат выдзяленые грошай яшчэ не гарантываў таго, што праца пойдзе гледаць: «Вялікая праблема — няпэўнасць фінансавання. Гроши былі выдзеленыя вельмі даўно, але яны ляжалі ў Міністэрстве замежных справаў Польшчы, і пераказаць іх было вельмі праблематычна. Вось пакажылі эўрапейскім бюрократамі. Польскі МЗС кажа: пакажыце, як ви

на талерачы

назале субжедніку доўгім пытаньнім, але і не застаецца пасіўным слухачом, спрабуе скіраваць дыскусію ў канструктыўнае рэчышча для таго, каб атрыманыя канкрэтныя адказы. Хайдзі, канечнэ, яму яшчэ ёсьць куды расці. Варта, напрыклад, авалодаваць мастацтвам «раскрываць» суразмоўцу, выяўляць схаваныя сэнсы адказаў з дапамогай кароткіх пытанняў, а то і проста маўкліва позірку — так, як гэта ўмешарабіць, скажам, Лары Кінг, славуты выдоўчы падобнага тэлевізора на CNN (для тых, хто іх ведаў: башня Лары Кінга нарадзілася ў Менску, а蔓ци — у Пінску).

Заўвага глядчыца: з гэтай праграмай усё проста — чым больш яскравыя суразмоўцы, tym іцкевайшай і сама перадача. Пакуль што асноўныя «госцы» на «Белсаце» — гэтыя прадстаўнікі незалежнага грамадства, а не афіцыйнё. А цікава было бы паглядзець на тутарку Паўла Мажайкі, скажам, з Празднікоўскім Сухарэнкам. Мо спытанацца — раптам пагодзіцца?

Форум

У апошнія гады масаваму беларускаму тэледащчу былі даступныя, зблышката, два фарматы тэлевізійных ток-шоў: рэйсіскі, дзе абрывдлыя поп-зоркі ды лайдакаватыя дэпутаты. Дзярждумы выдуть бісконцкую спрэчку па таіх «гарачых» пытаннях, як перамена полу цу сужніская зідра, а таксама афіцыйна-беларускі, у якім выдоўчы ўпартара ставіць перад публікі пытанні кіптуць: «як жывешцца ў Беларусі — добра ці вельмі добра?» На гэтым фоне ток-шоў «Форум» на «Белсаце» глядзіцца як ірыладэньні з іншай пляніты, бо на амбэркаванні ставіцца наядэнныя пытанні — стан мэждыў ў краіне, праблемы Чарнобыльскай катастрофы, супрацоўніцтва з Расіяй і інш.

Відоўчы Эдуард Мельнікайт мae талент мадэртара — ён ненавязліва, але ўтрубына тримае аўдыторыю пад кантролем. «Форум» здымаетца ў Вільні, але ўзілі заўжды можна пабачыць шмат беларускамуўнай публікі. Сымбалем праграмы з'яўляецца адмысловы бел-чырвона-белы кубік Рубіка. Уздэлнікам перадачы не заўжды ўдаецца адпукнуць ключы для рагнін-

и набалельных беларускіх галаваломак, аднак дыскусія зазвычай атрымліваецца цікавая.

Заўвага глядчыца: «Форум» часам бракуе дынамічныя сцены вострых спрэчак. Можа, выдоўчы варта раз-пораз правакаваць канфлікты паміж суразмоўцамі, каб высечы іску праўды? Зрэшты, да перакіднання шклянкі з вадой ды кулачнага бою апанэнтаў лепей усе-такі не даводзіць.

Маю права

Прававы лікбез для беларусаў. У перадачы можна пабачыць: відраскожэты пра судчыннікай, якія сутыкаюцца з пэўнымі праблемамі прававога характару; каранецкай чорна-белай атмансіца з сэздыўнымі камэнтарамі пра тое, якой «прававой» насычэнні з'яўляецца напаша дзяржава; канкрэтныя рецэнцыі вырашэнняў юрдычных праблемаў ад прававаўчыні Андзея Бастунца. Прылема, што перадача не зацьменяе на вузкіх праблемах палітычных актыўнасцяў, што падыходзіць калі праблемы разбудовы інфраструктуры «беларускіх» ваяводстваў.

Заўвага глядчыца: стваральнікі перадачы з'яўліліся ўдалы падыход, ілюструючы туманы юрдычных інсанак і канкрэтнымі жыццёўкі гісторыямі.

Хто ёсьць кім

«Хто ёсьць кім» — гэта цыкл дакументальных фільмаў-партрэтаў, якія знаёміць глядчыча з выбітнымі беларусамі. Аўтары праграмы пішыццаўці на Менскіх вуліцах разам з знакамітамі тэледыягностамі Зінаідам Бандарэнкай, гутараць з акадэмікам Аляксандрам Вайтовічамі, ды нават пішуцца славутую скрынку цыкоўку на лещыці Станіслава Шушкевіча.

Заўвага глядчыца: На ўсе фільмы роўнай па слаўі якасці. Калі блукніць на ліберынатах Залісціся з архітэктарам-рэстараторам Сяргеем Верамейчыкам дужа цікава, дык слухаць распо-

лых глядчоў «Белсату» сярод прысутніх практычна не было. Цікавасць да тэлеканала вялікая, а ведаў пра яго бракуе. «Нам патрэбны гэты тэлеканал, файна, што ён існуе», — рэзюмавала Арына Лісецкая — Праблема ў тым, што Беларуссю не здаймаюцца самі беларусы. Але гэта справа ды асобнай пракціглай дыскусіі».

Алесь Кудрыцкі

Зыміцер Падбярэскі (ад левай), Арына Лісецкая і Севярын Квяткоўскі.

веды Зыміцера Дашкевіча ды Артура Фінькевіча ўжо не так захапіліна, бо хлоццаў пасады і не перад тэлекамэрой, як на тым доніне.

Беларусы ў Польшчы

Сэрыя дакументальных фільмаў пра беларусаў, якія жывуць за «швінгенскімі плотамі». Як выяўляецца, за Бугам стаць такі ж хаты, дыў людзі размаўляюць падобна... Аднак розныні з Беларуссю адчуваюць адразу, калі паказаюць, як хор дзяўчатаў з Гайніцкага беларускага лінгвістычнага сэўя ўсківае ў актавай залі пад бел-чырвона-белым сцягамі ды блакітным эўрапейскім штандарам. Думаецца, што для мноўгіх напышылі сучыннынкаў гэтыя перадачы могуць зрабіцца спрэчкай адкрыцьцем невядомага кантынэнту, населенага беларусамі.

Заўвага глядчыца: Хацелася б меней афіцыйных інтэрвюў і болей дынамічных гутараў з польскімі беларусамі — ня толькі на вуліцы, але і ў доме. Побыт сучыннынкаў нам на менишынкі за праблемы разбудовы інфраструктуры «беларускіх» ваяводстваў.

Дэмакратыя наштодзень

Вядучы Міхась Андрасюк капітуе з кілішка гарэлку, вырабленую ў часкай вінакурні з польскіх грушай ды бальбу. «Уф, моцна!» — кроکае ён. Узвес цыкл дакументальных фільмаў «Дэмакратыя наштодзень» — гэта дыгустація эўрапейскага дабравыту. Вось журналіст на старасцьвекай фурманцы едзе на ўпраст праць праз былу мяжу паміж Польшчай і Літвой. І ці — іншы сюжэт: выдоўчы пераходзіць (без пашпарту ды візы) мост, калі капсы блыжнімі пераходам, што падзяляў горад Цеплын на чэскую ды польскую часткі. Журналіст аптывае людзей на вуліцах, якіх ў адні голос кажуць: «Жылыць з'яўляецца лепшым, вельмішым!» «Дэмакратыя наштодзень», якую здзімае беластоцкі аддзел Польскага тэлебачання на замову «Белсату», — гэта антыдот для тых, хто наглітаўся антыэўрапейскай пропаганды. Гледзячы праграму, сам сібі шкадуеш: чаму мы мусім так зайдзісціць нармальному жыццю?

Заўвага глядчыца: Нашто так дзяліўца туманы з'яўляюцца ўсе юрдычныя асаблівасці рэгістрацыі недзяржальных арганізацій у Польшчы, уключна з нюансамі напісанай статуту ды працедурай правядзенняў ўстаноўчай сходы? У таякія моманты цягне пазяньнук, ды пераключыць канал. І яшчэ — дэмакратыя, безумоўна, рэч добная. Але гэтуя беспрыблемнасць гэмтатыкі месцамі робіць перадачу падобнай да айтатаўскіх сюжэтаў пра вясёлую жыццё ў якім-небудзі калігасе-перадавіку. Найўжо ўсё так хорапла ў тым «кран швінгенским»!

Эўрасаюз без сакрэтай

Перадача заснаваная на падборцы дакументальных фільмаў, кожны з якіх распавядае пра жыццё ў якім-небудзі запітальным куточку Эўрасаюзу, які, дзякуючы шчодрым датычым «з інтуіт» на разыўчынне інфраструктуры, ператварае калі на ў рай зямны, дык, прынасі, у месца, дзе хоціцца жыць да радавадца. Стваральнікі фільмаў часыкам біруть інтэрвю відладынікай маленікі сямейных бізнесаў. Нехта мае ганчарную майстэрню, пабудаваную на «брусеўскіх» грошах, іншая сям'я з датамой Гайдзісаву перарабіла сваю формуў агартурыстычны гатэльнык, а іх суседы прыягваюць старажытныя традыцыі гарбараўскай майстэрства ў сваіх рэгіёне... «Эўрасаюз без сакрэтай» мае хутчы інфармацыйна-рэжымны, чым журналісткі характар — інакш праграма паказвала б на толькі ўдальныя прыклады эўропінвестыў, але і выпадкі фіска, спрабавала дакапацца да схаваных праблемаў. А так выглядзе, што ў Эўрасаюзе ўсе бішчыцы, нібы ў тым аграгарадку. Фільмы ўдала замаскаваныя пад тэледаражы, па прыложных місцінах, таму глядзіцца з цікавасцю. Глядзіч і сам не з'яўлявае, як прыходзіць да вясновы, што Эўрасаюз — гэта добра-рачына.

Заўвага глядчыца: Замест таго, каб замаўліць фільмы заходнім журналістам, было бы цікава дзіцяць, прыкладам, таму ж Алексу Залейску самому з'яніць сюжэт пра сакрэты Эўрасаюзу. Мо беларуское вока ўтлеліць у эўрапейскіх рэяліях схаваныя паралелі з нашай рачынасцю?

East Front

East Front — гэта палявая пошта з цэнтральнай-да-ўсходне-эўрапейскага музычнага фронту. Відоўчы праграмы Андрэй Карповіч (на сумішчальніцве — саліст гурту «Парасон») запрашае ў студыю прадстаўнікоў альтэрнатыўнай музычнай авангарды. Задума варта — сапраўдны сюжэт: мы ведаєм пра сучасную музыку, скажам, Славаччыны ці Эстоніі! Прайдзі, стылістычы перадачы высплюе неадвізную рок-акцыю. Андрэй Карповіч здаймае фагтэль за вільнім чынавенскім столом, пазірюючы на глядзіцца ўз-за зарасців з'яўляючыся антыэўрапейскіх сцігах, то гэта антыдот для тых, хто наглітаўся антыэўрапейскай пропаганды. Гледзячы праграму, сам сібі шкадуеш: чаму мы мусім так зайдзісціць нармальному жыццю?

Андрэй Карповіч з'яўліць глядчыца з якаснай музыкай, ды і кліпы дэмантруюцца шыкоўнай. Але ў тым і проблема: гэта не пісаны, і маўзагаўшы глядчыца такі музычны асартымент можа пакінціць абыякавым. Аднак якай мята для «Белсату» мусіць быць больш важны — забавіць масы ці выхуціць добрыя густ? Відаць, тут грэбяй заўядыць на баліні. У любым выпадку, Андрэй Карповіч з'яўляецца музычным досьведам ды кінчай творчай энэргіі для тэлеканалу, безумоўна, канітуючай набытак.

Заўвага глядчыца: Зь першага погляду зразумела, што Андрэю Карповічу цікжа ўсёдзень у

Працяг на старонцы 6.

Гаворка ішла пра ўсходнюю палітыку ў адносінах да Беларусі.

Ад 1 ліпеня Францыя будзе старшыняца ў Эўрасаюзе, і ад яе будзе заляжаць замежная палітыка Саюзу. Мілінкевіч прапанаваў, каб ўсходнія вялікія дзяялітёры на некалькіх канкрэтных пунктах видомных дванаццаці ўмоваў Эўрасаюзу.

Лідэр «Руху «За свабоду» Аляксандар Мілінкевіч пра сваю супрэччу з прэзыдэнтам Францыі Нікалям Сарказі ў эфіры радыё «Свабода»: «Я вельмі задаво-

На Дзень Перамогі Мілінкевіч сустрэўся з прэзыдэнтам Францыі

лены сустречай. Яна была шчырай, адкрытай, вельмі канкрэтнай. Французскі прэзыдэнт даволі добра ведае сутыніцу ў Беларусі. Ад 1 ліпеня Францыя будзе старшыняца ў Эўрасаюзе, і, безумоўна, ад краіны, якая зьяўляеца старшыня ў Эўрасаюзу на паўгоду, вельмі многа заляжыць у замежнай палітыцы Саюзу. Францыя хацела б мець ініцыятывы адносна Беларусі, якая паспрыялі б дэмакратызацыі нашай краіны.

Я гаварыў пра тое, што вельмі важна працягваць дыялёт, нягледзячы на выпадакі такіх нечаканых рэпрэсійнасціў ўлады, якія адбыліся ў сакавіку, бо альтэрнатывы дыялётту няма, і калі пабудаваць «бэрлінскі мур» між намі і ЭС, гэта прывядзе да паслаблення бела-

рускай незалежнасці. І перш за ёсё прапанаваў пачаць з вызваленіем падтрымкай, свабоды СМІ і падрыхтоўкі да парламэнцкіх выбараў, каб яны мелі значна больш дэмакратычную практику, чым раней. Такіх быў прапановы. Акрамя таго, мы гаварылі пра дапаможу вольным мэдіям у Беларусі, рэпрэсійным, а таксама грамадзянскай супольнасці».

Гэта на першую супрэччу Аляксандра Мілінкевіча і Нікаля Сарказі. Былы кандыдат ад аўгданічных дэмакратычных сілай Беларусі на прэзыдэнцкіх выбарах 2006 году А.Мілінкевіч сустракаўся ў Марслі з Нікаля Сарказі ў снежні 2006 году, калі той быў міністрам унутраных спраў Францыі.

Аляксандар Мілінкевіч падчас цяпеп-

рашніга візиту ў Францыю сустракаўся з міністрам замежных спраў Бэрнаром Кушнэрам, французкім палітыкам, грамадскім дзеячам, прадстаўнікамі СМІ.

8 траўня А.Мілінкевіч разам з кіраўніцтвам Камітэту дапамогі рэпрэсійным ініцыятывам УПРЫКЫ, прымеркаваных да Дня Перамогі ў Другой сусветнай войне.

Раней Нікаля Сарказі заяўляў, што «Эўропа павінна змяніцца сваё стаўленне да проблемы Беларусі, недастатковая проста маральнаў жэсця, неабходна палітычная абарона Беларусі». Паводле спадара Сарказі, «у Беларусі няма свабоды і дэмакратыі, улада ўжывае рэпрэсіі супраць уласнага народу».

Паводле радыё «Свабода»

Палова беларусаў баіцца разрыву з Расеяй

Сацыялягічная служба Gallup апублікавала вынікі свайго беларускага апытання. Большасць апытаных ухваляе расейскае кіраўніцтва, але адносна большасць таксама хоча добрых стасункаў з Эўропай.

Нядыўні дыпляматычны ўзаконімлены крокі ўрада Злучаных Штатаў, Эўрасаюзу і Расеі ў дачыненіі да Беларусі напрэжылі адносіны паміж кожнай з гэтых дзяржаваў і былой савецкай рэспублікай. Дадзены апытаньня, праведзенага інштытуцыяй Gallup у 2007 годзе, паказваюць, што блізкія стасункі з Расеяй для беларусаў важнейшыя за блізкія стасункі з ЗША і Эўрасаюзам.

44 % беларусаў кажуць, што больш важна месьцяцца стасункі з Расеяй, нават калі б гэта магло пашкодзіць стасункі іхнай краіны з ЗША. Толькі 6 % беларусаў кажуць, што цягнічныя стасункі з ЗША важнейшыя, і 36 % ўдзельнікаў апытання — што адноўлька важна месьць блізкія стасункі з адбядзіўнамі краінамі.

Беларусы даражажаць шчыльнымі сувязямі з Расеяй, але стасункі паміж гэтымі дзізвімі краінамі зрабіліся напружанымы пасля таго, як Расея падняла тарыфы на нафту, якія паступае ў Беларусь. Нягледзячы на гэта, як паказвае апытанье Gallup ад чэрвеня 2007 году, большасць беларусаў (51 %) пазытыўна ставіцца да расейскага кіраўніцтва, толькі кожны пяты (20 %) ставіцца негатыўна, і 29 % на маюць меркаваньня на гэтым пытанні.

Зато пра кіраўніцтва Эўрасаюзу беларусы лепша думкі. Прыкладна адзін з чатырох беларусаў (27 %) кажа, што ўхваляе працу кіраўніцтва ЭС, у той час як 15 % кажуць, што не ўхваляюць кіраўніцтва ЭС і 58 % на маюць меркаваньня ў гэтым пытанні.

Калі Gallup апытанваў беларусаў, іх важна месьць больш шчыльныя сувязі з Эўрасаюзам, нават калі б гэта магло пашкодзіць адносінам краіны з Расеяй, толькі 6 % рэспандэнтаў адказалі, што паддоляюць гэтаму меркаваньню. Адна траціна распандэнтаў (33 %) кажа, што важней месьць шчыльныя адносіны з Расеяй, і 37 % кажуць, што адноўлька важна месьць шчыльныя стасункі з адбядзіўнамі сіламі.

Дадзены апытанье Gallup паказваюць, што ў будучыні шчыльнейшыя сувязі з Расеяй, імаверна, будуть месьць для Беларусі прыярытэт над падыпшыннем стасунку з ЗША ці ЭС.

Вынікі апытання заснованыя на асабістым інтэрвю з 1114 дарослымі в узроўніце ад 15 годоў, праведзеных у ліпені—верасні 2007 году ў Беларусі. Максімальны бар'ер статыстычнай памылкі складае ±3 %.

Крыніца: gallup.com

Некаторыя думаюць, што для Беларусі больш важна месьць шчыльныя дачыненіні з ЗША, нават калі гэта можа пашкодзіць стасункам з Расеяй, у той час, як іншыя думаюць, што больш важна месьць шчыльныя адносіны з Расеяй, нават калі гэта можа пашкодзіць стасункам з ЗША. А я вы лічыце асабістай?

Ня ведаю / Адмовіліся ад адказу

Для Беларусі адноўлька важна месьць шчыльныя стасункі з Расеяй, і з ЗША

14 %

36 %

Для Беларусі больш важна месьць шчыльныя стасункі з Расеяй, нават калі гэта можа пашкодзіць стасункам з ЗША

44 %

Для Беларусі больш важна месьць шчыльныя стасункі з ЗША, нават калі гэта можа пашкодзіць стасункам з Расеяй

6 %

2007 Gallup poll

Ухваляеце вы ці не працу кіраўніцтва наступных краін?

Ухваляю	Не ўхваляю	Ня ведаю / Адмовіліся
11 %	53 %	36 %
27 %	15 %	58 %
51 %	20 %	29 %

Ліпень 2007 Gallup poll

Некаторыя думаюць, што для Беларусі больш важна месьць шчыльныя адносіны з Эўрасаюзам, нават калі гэта можа пашкодзіць стасункам з Расеяй; іншыя людзі думаюць, што для Беларусі больш важна месьць шчыльныя адносіны з Расеяй, нават калі гэта можа пашкодзіць стасункам з Эўрасаюзам. Што з гэтага найбольш адпавядае вашым поглядам?

Ня ведаю / Адмовіліся

Для Беларусі важна месьць шчыльныя адносіны і з Расеяй, і з Эўрасаюзам

24 %

37 %

Для Беларусі больш важна месьць шчыльныя адносіны з Расеяй, нават калі гэта можа пашкодзіць адносінам з Эўрасаюзам

33 %

Для Беларусі больш важна месьць шчыльныя стасункі з Эўрасаюзам, нават калі гэта можа пашкодзіць стасункам з Расеяй

6 %

2007 Gallup poll

КУЛЬТУРА СЦІСЛА

Вечарына Сыса ў Празе

Увечары 4 траўня ў праскай кавярні «Сіці» прыйшла вечарына памяці паста Анатоля Сыса (1959-2005), прымеркаваная да трэціх угодкі яго съмерці. Яе ініцыятарамі ды арганізаторамі стаў

грамадзянін Беларусі і жыхар члескай сталіцы Аўгуст Сідорык.

Сабралося з некалькіх дзясяткаў асоб векам ад двух да сімідзесяці гадоў. Сваймі ўспамінамі пра паста дзяяліліся Сяргей Шупла і Сяргей Абламейка, бард Андрэй Мельнікаў. Гучалі вершы і песні, жывыя голас

пазеты, захаваны гуказапісам.

Памёр Анатоль Кірвель

Пісьменнік Анатоль Кірвель памер у Менску 8 траўня. Ён відомы прозай — кнігамі «Човен Харона», «Ласіна крэда», шэрагам іншых, а таксама

пазетычным зборам «Урбанія». Нараджэнец вёскі Вітунічы Докшицкага раёну, пісьменнік жыву ў Пецярбургу з 1977 г. Ён падтрымліваў стасункі з беларускай дыяспарай, і толькі на схіле дзён напісаў кнігу па-расейску: «Іншая жыцць» выйшла ў Расеі ў 2006 г. Пахавалі

А.Кірвеля ў вёсцы Тарасава пад Менскам 12 траўня.

Фэстываль за бязьядзерную Эўропу

Беларуская партыя Зялёных і польская партыя «Зялёныя-2004» арганізуюць рок-фэстываль «За

бязьядзерную Эўропу». Ён пройдзе пры канцы чэрвені ў Горадні. Берасцьці ў некаторых прыграничных польскіх гарадах. У ім возмущуць удзел беларускія музыканты альтэрнатыўных кірункуў і польскія калектывы рэгі.

АМ; АТ; МБ

«Хартыя-97» прапануе байкот выбараў

Каардынатор гэтай грамадзкой ініцыятывы Зыміцер Бандарэнка выступіў з ідэяй новай стратэгіі дзеяньня дэмакратычных сілаў на найбліжэйшы час.

Бандарэнка летась быў адным з ініцыятараў ідэі дыялогу між уладамі і апазыцыяй. Ён тлумачыць гэта тым, што ў пачатку 2007 году краіна апінулася ў цяжкім эканамічным становішчы, а разам з гэтым узвініла пагроза для незалежнасці. У тых умовах «апазыцыя цалкам съядома працягнула руку дапамогі беларускім уладам».

Як кажа Бандарэнка, тая прапанаваная паспрыяла рэалізацыі «шэрту інвестыцыйных праектаў, значна ўзмацніла пазыцыі краіны на перамохах з Расеяй, дазволіла адкрыць новыя крэдытныя лініі ў Еўропе». Але цяпер, на думку прафаабаронцы, «надышоў час апазыцыі адмовіца ад дыялогу».

Бандарэнка кажа, што апазыцыя падчас усіх міжнародных візытуў вяля размовы прамагчымасці таго, каб краіны Еўрасаюзу і ЗША зрабілі крокі насустрч афіцыйнаму Менску ў выпадку вызвалення

усях палітвязняў.

«Надаўна ў Вашынгтоне мы абміркоўвалі з прафсаюзікамі Дзярждэпартаменту магчымасць візыту міністра замежных спраў Беларусі і прафсаюзіка Адміністрацыі Лукашэнкі ў ЗША. Амэрыка сапраўды была гатовая да рэальнага прарыву ў дачыненнях з нашай краінай», — кажа каардынатор «Хартыі».

«Калі б беларускія ўлады вызвалілі Аляксандра Казуліна да канца лютага, як і абіцалі амэрыканскім і ўсходнепольскім палітыкам, то з 1 сакавіка мы б жылі ў новай Беларусі. Пакуль жа ўлады паставілі на дыялогу і дэмакратычны крык», — працягвае прафаабаронца.

Зыміцер Бандарэнка прапаноўвае новую стратэгію дзеяньня апазыцыі ў найбліжэйшы час. «Новая стратэгія сёняння — гэта цвёрдае супрацтвісцкіе дыктатуры ва ўсіх кірунках», — кажа ён.

Бандарэнка абсолютно на верыць, што сёлетні парламэнцкія выбары будуть дэмакратычнымі. «Таму на павестку дня ѹстаюць дэзунгі «Байкот выбарчаму фарсу!», «Байкот рэжыму Лукашэнкі!», «Байкот дыктатуры!», — лічыць каардынатор «Хартыі».

Бандарэнка кажа, што ў гісторыі былі выпадкі, калі паспяховыя байкоты прымушалі ўлады ісьці на саступкі апазыцыі на наступных выбарах.

«Значна горш — байкот непадрыхтаваны. Незэфектуна рабіць заявы пра байкот выбараў за некалькі дзён да галасавання. Такія кампаніі, насамрэч, прыводзяць да дэпрэсіі ў грамадзтве. Байкот выбараў у

PHOTO BY MICHAIL.NET

2000 годзе ў значнай ступені скансалідаваў дэмакратычны рух моладзі. Баявы дух апазыцыі пасля кампаніі байкоту быў вельмі высокі. Байкот-2008 таксама стане перашкодай намерам у чарговы раз сумясціць выбары з рэфэрэндумам. На прыклад, аб Канстытуцыйным акце аўгуста-дзяйнанні ў Рэспубліцы Расея, — працягвае З.Бандарэнка.

«З сярэдзіны чэрвеня і можна будзе пачынаць кампанію байкоту сіламі грамадзянскай супольнасці. Партыі на першым этапе паспрабуюць скарыстаць магчымасць выбарчай кампаніі для прасоўвання сваіх ідэй, але, сутыкнуўшыся з

чарговым бязладзьдзем, далучацца да байкоту. Магчыма, на ўсе адразу падтрымаюць байкот, але, у рэшце рэшт, да яго далучыцца абсолютная большасць дэмакратычных структур. Байкот з'яўляецца адказам на рэпрэсіі. Да таго ж, рэакцыя на цікі ўладаў мусіць стаць значна ўзмацненне кампаніі салідарнасці як у краіне, так і за межамі. Форму байкоту дыктатуры кожны можа вызначаць сам. Гэта дапаможа рэальному аўгустайному ўсіх нармальных людзей, як ях ўладзе, так і ў апазыцыі», — падсумоўвае Зыміцер Бандарэнка.

Зыміцер Панкавец

«Малады фронт» далучаецца да байкоту

Незарэгістраваная арганізацыя «Малады фронт» заяўвала аб сваім байкоце парламэнцкіх выбараў. «Замест узделу мы прапаноўваём актыўную форму байкоту, будзем заклікаць людзей, каб яны не ішлі на ўчасткі, а выходзілі на плошчу Каліноўскага. Ніводзін дэмакратычны кандыдат не атрымае мандат дэпутата палаты, а калі і атрымае, то толькі з асабістага дазволу Лукашэнкі», — мяркую Зыміцер Дашкевіч.

Мікалай (Лукашэнка) у «Контурах»

У нядзельнай праграме «Контуры» на АНТ асьвятаўся пасэдзак Аляксандра Лукашэнка па Берасцейскай вобласці. Рэпартаж паказваў кіраўніка краіны ў супрадавічнай маленікага хлопчыка. Калі высокі госты частаваліся блінамі, хлопчык спытаў у кіраўніка дзяржавы: «Папа, а почему он холадны?» Съёздам дыктар называў хлопчыка «Лукашэнкам-малодшым».

Ул. інф.

СЪЦІСЛА

Працяг спрэвы 14-ці

Разгляд крыміналнай спрэвы супраць Міхаіла Субача, Паўла Вінаградава і Максіма Дашука прызначаны на 23 мая. Працяг пачненча ў 9.30 у судзе Цэнтральнага раёну Менску (вул. Кірава, 21), залі 406. Разглядаць спрэву будзе суддзьдза Валеры Есьман.

Акт аб дэмакратыі падоўжаецца на два гады

Адпаведны законапраект

унесены на разгляд у Палату прафсаюзікі Кангрэса ЗША. Акт аб дэмакратыі прадугледжвае відавочную і эканамічную санкцыю супраць ураду А.Лукашэнкі за прарушэнні ў галісі дэмакратыі, а таксама выдзеленне ўрадам ЗША на працягу двух гадоў \$55 млн на падтрымку дэмакратыі ў Беларусі.

Зъезд «Белай Русі» перанесены

Ён меўся адбыцца

17 траўня, але БЕЛТА са спасылкай на намесьніка старшыні аўгустынія, дэпутата Аляксандра Шацька паведаміла, што зъезд пройдзе пры канцы траўня — пачатку чэрвеня. Прычына — «у рабочую группу па распрацоўцы праграмы паступіла шмат канкрэтных і аргументаваных прапаноўваў па яе дапрацоўцы».

Бураўкін у бальніцы

Паэт зрабілі

аперацыю на воку, ён пачуваеца бадзёра, съмечца з жарту свайго сябра Рыгора Барадуліна: «Зробіць аперацыю — станеш празорцам, Генадзь». Цікава, што інфармацыю пра стан здароўя знакамітага паэта распаўсюдзілі маладафронтавуцы, што наведалі яго ў бальніцы.

«Галоўнае, каб у вас былі сільны, заўважыў ім Генадзь Бураўкін. — У мене творчых задумуў яшчэ шмат, а вось сілаў, на жаль, ужо не хапае».

У Докшицах акцыя супраць абортаў

На Дзень Перамогі на рынку ў Докшицах моладзь правяла акцыю супраць абортаў з плякатам: «Фашысты перамаглі, а дзяцей усе роўна забіваюць». Было раздадзана больш за 200 улётак з заклікам да забароні абортаў.

Праз паўтары гадзіны пасля пачатку акцыі да актыўісту падышло міліцыянт і загадаў зынчыць плякат. Алеся Мураўская;

МВ

Гулак узнічаліў БХК

11 траўня пад Менскам адбыўся чарговы зъезд Беларускага Хэльсінскага камітэту.

Перад зъездам прафаабарончая арганізацыя сутыкнулася з праблемай пошуку памяшканья. Была папярэдняя дамоўленасць з гатэлем «Юбілейны», але урэшце БХК там адмовілі. Усёды БХК сутыкалася з адмовай. Урэшце было вырашана сабрацца пад Менскам у прыватнай хаце Таціны Продзікі.

У працы зъезду ўзялі ўдзел 36 делегатаў. Старшыня арганізацыі Т.Процька з уласнага жадання пакінула гэту пасаду. Новым кіраўніком адзінага паслона быў абрани Алег Гулак, які і выконваў гэтыя абавязкі пасля таго, як Т.Процька зъехала ў ЗША. Намесьніцай старшыні БХК стала Таціна Гацура, якая раней займала пасаду выканаўчага дырэктара арганізацыі.

«Радыкальных зменаў у на-

шай дзейнасці чакаць не даводзіцца. Арганізацыя мае свою напрацаваную гадамі традыцыю. Мы хочам пашырыць у працы арганізацыі маніторынгавы, аналітычны, адукацыйны кірункі. Важней задача: сёлетні падасеща маніторынгаў, — сказаў новы старшыня БХК.

Зыміцер Панкавец

ARCHE №4'2008

Эўрапейскі нумар:

Пётра Рудкоўскага, Віталь Сіліцкі, Алеся Пашкевіч, Эндрю Ўілсан, Любоў Дэрэс

Падпісана на ARCHE можна ў любым паштовым аддзяленні. Падпісы індэкс 00345.

Хто нас на Эльбе абдымай?

Піша Аляксандар
Клакоўскі.

За часам СССР Дзень Перамогі адзначалі на адзін кальп на ўсім аблігах ад Буту до Курылаў. Ціпер усё іншай. Поставешкай прастора выяўляе надзвычайную пярстасць і ў стаўлені дзе гэтай некалі стандартызованай камуністычнай агітпропам даты. Дзяржавы Балты — даўно адразана луста. Там кажуць ня толькі пра нацысцкую, але і пра савецкую акупацыю. Маскоўская радыё «Маяк» падкрэслівала: «Дзень Перамогі сёняня сцвікуюць расейскамоўныя жыхары Латвіі».

Згадвалочы ў тым самым паведамлены пра ўрачыстасці ў Тойлісі, маскоўскае рапыё, аднак, абыходзішь мяучынем то, што тамтэйшыя ветэраны зладзілі акцыю перад рэсійскім пасольствам, прагтестуючы супраць палітыкі Крамлю ў дачыненіі да Грузіі.

У сава чаргут, украінскія мэды завастронці увагу на тым, што Юлія Цімашэнка, адрозна ад Юшчэнкі, прайгнаравала шэсьце ветэранаў у Кіеве.

Затое ў Маскве новаспечаныя прэзыдэнт і прэм'ер былі як сіямскія близняні і на парадзе. Увогуле памінэнасць надзвычайная. Упершыню пасля 1990 году па Краснай плошчы пусцілі танкі ды ракетныя комплексы, а зверху — авіацыю. Танкі былі абутия ў гумовыя тракі, а вайсковыя — апранутыя ў форму ад Юдашкіна. Карапаці,

стыль «мілітары» зноў у модзе. Актыялай імперыя дэманструе мускулы — менавіта так успіхнілі гэтае затратнае шоў на Захадзе.

Дарэны, там заўважыў: Мядзведзеў у сваім выступе 9 траўня на словам не абломіўся пра ўклад саюзнікаў.

На гэтым тле нечакана прагучай пасаж з вуснай Лукашэнкі на плошчы Перамогі: «Мы ніколі не дзялілі гэтую перамогу на сваю і чужую. І заўжды будзем памятаць дапамогу саюзнікаў — краіну антыгітлерскай кааліцыі, узделынікаў руху супраціву. Усіх, хто змагаўся з нацызмам».

Здавалася, зараз будзе згадана, «хто нас на Эльбе абдымай».

Але да вэрбальнага братання з амэрыканцамі не дайшло.

Наадварот, прамова скіравалася ў традыцыйнае рэчышча, прагучай стандартны набор тэзаў пра сучасныя пагрозы: дыктат з боку сабоных краін, што «уяўлі сябе звышдзяржавамі», актыўнасць НАТО; элементы амэрыканскай супрацівкай абароны...

Прайду, гаварылася пра гэта без імпэту, дзякуючы. І не рабілася, як раней, выснова, што за наш

подзыві Захад перад намі вечна на каленях стаяць мусіць, а не вучыць неіскай там дэмакраты.

Карацай, адчуваўся, што тутышае кіраўніцтва ўсё ж мусіць, усведамляе, што ў стасунках з Захадам, і найперш са Штатамі, апошнім часам і так ужо наламана зашмат дровай.

Само ж сцвікаванье Дня Перамогі ў Беларусі становіца

болей сціплым, асаўліва на тле маскоўскай памінэнасці.

Напіядзенні на ўрачыстым сходзе ў горад даты зноў, як і летас, выступіў з дакладам не прэзідэнт, а Сідорскі. Няма і вайсковага параду.

На гэтым тле нечакана прагучай пасаж з вуснай Лукашэнкі на плошчы Перамогі: «Мы ніколі не дзялілі гэтую перамогу на сваю і чужую. І заўжды будзем памятаць дапамогу саюзнікаў — краіну антыгітлерскай кааліцыі, узделынікаў руху супраціву. Усіх, хто змагаўся з нацызмам».

Здавалася, зараз будзе згадана, «хто нас на Эльбе абдымай».

Але да вэрбальнага братання з амэрыканцамі не дайшло.

Наадварот, прамова скіравалася ў традыцыйнае рэчышча, прагучай стандартны набор тэзаў пра сучасныя пагрозы: дыктат з боку сабоных краін, што «уяўлі сябе звышдзяржавамі», актыўнасць НАТО; элементы амэрыканскай супрацівкай абароны...

Прайду, гаварылася пра гэта без імпэту, дзякуючы. І не рабілася, як раней, выснова, што за наш

подзыві Захад перад намі вечна на каленях стаяць мусіць, а не вучыць неіскай там дэмакраты.

Карацай, адчуваўся, што тутышае кіраўніцтва ўсё ж мусіць, усведамляе, што ў стасунках з Захадам, і найперш са Штатамі, апошнім часам і так ужо наламана зашмат дровай.

Само ж сцвікаванье Дня Перамогі ў Беларусі становіца

палітык прагматычны. Патэтыка на тэму той вайны апошнімі гадамі найчасцей запатрабаваная падчас энергетычных канфліктў. «Сумесная гніеньне ў акопах» стала аргументам на карысць таннага газу.

І ўжо амаль нікому не здаща цынічным, што ў надакучлівой рэчыміе («Дядуль, а ты вернуб?...») ставішча на адну роўніцу Вялікай Перамогі і выпадковы, «халодны» выйгрыш у літары. Эршты, ці не заканамерна гэта дэградацыя засіганай казённай рыторыкі?

А вось тэму пра тых, «хто нас на Эльбе абдымай», сёняня, далёг, варта было б развіць. Самы час згортваць апэрэцівку «свайну з Амэрыкай».

Сцвікаванье Дня Перамогі ў Беларусі становіца болей сціплым, асаўліва на тле маскоўскай памінэнасці.

заўважна менее. Як пласт электратруту яны страчаюць значэнніс. Лукашэнка ж —

Анатолій Ракітны

Чытаючы праект

Піша Анатоль Сідарэвіч.

Адзін даўні прыяцель, які працуе ў дзяржструктурах, дастаў з партфэлю чатыры аркушы паперы і сказаў: «Вось, пачнітай. Мо, табе будзе цікава».

Я прачытаў. І сціплашося падзяліца ўражаннямі ад прачтванага з чытагачамі «НН» і ўсімі зацікаўленымі грамадзянамі.

Высыяўляеца, што ў нашай краіне, дзе больш дэмакратычны, чым у Францыі і Аўстріі, большасць грамадзяня ня мела і ня мае магчымасці ўзяць дэйсісны ўдзел у грамадзка-палітычным жыцці і ўрэалізаціі курсу яго развязвіцца. І вось — цытуту тут на мове арыгіналу — «откликом на стремленне большинства граждан Беларусі принять деятельное участие в общественно-политической жизни страны, в реализации курса ее развития» і стала стварэнне

адказу на праблемы, што ўз्�вікаюць, патрабуе рэзкага паскарэння тэмпаму развязвіцца краіны, засвячэння новых, больш эфектыўных мэтадаў кіраваніння сацыяльнымі працэсамі, актыўнага ўключэння ў дзяржаўнае будаўніцтва ўсіх прагрэсіўных сілай грамадзіцтва».

Вось як дагэтуль усе прагрэсіўныя сілы краіны, якія складаюць большасць грамадзянінў, не былі актыўнымі ўдзельнікамі дзяржаўнага будаўніцтва. Ціпер іх далучаць да стваральнага

Марна я шукаў у праекце праграмы «Белай Русі» слова «правы чалавека».

працэсу. Гэта пацверджана і ў 42-м абзасы тэксту.

Так і чую галасы нецирлівых чытагачаў: ды што за тэкст ты цытуеш? Адказваю: праект праграмы Рэспубліканскага грамадзякага аўяднання «Белая Русь».

З гэтага дакументу я даведаўся, што ў нас

паспяхова працуе сацыяльна арыентаваная эканоміка, створана эфектыўная систэма ўлады, захавана адзінства нацыі і папярэджаны раскол грамадзтва на багатых і бедных... І ўсё гэта стала рэальнасцю «под руководством общепризнаннага нацыянальнага лідера — Прэзідента Рэспублікі Беларусь Александра Григорьевіча Лукашэнка».

Чаго ж яшчэ жадаў? Маё сэрца, сэрца старога сацыяліста, аж сціпла, калі я прачытаў, што «Белая Русь» хоча пабудаваць «мощную сувэрэнную, дэмакратичную, сацыяльную арыентаваную дзяржаву». Гэта амаль слова ў словах цыпсаны з праграмы «Белая Русь» пратыпсцілі адно слоўца — «прававую» (у сэнсе «прававую дзяржаву»).

Марна я шукаў у гэтым праске слова «правы чалавека». Але гэта ня так істотна, бо ў нас ёсць гарант наших правоў.

Так і не знайшоў я слова «дэмакратычны» — толькі слова «дэмакратычны» (глядзі цытагчу вышэй). І гэта неістотна, бо «Белая Русь», кіруючыся рашэннямі 3-га Усебеларускага народнага сходу, абяцае нам правесці дэборакратызацію органаў дзяржаўнага кіраваніння.

Не знайшоў я і слова «свабода» — адно ўтворна ад гэтага назоўніка прыметнік «свабодны». Аказваецца, «Белая Русь» хоча пабудаваць дзяржаву, якая забясьпечвае свабоднае волевыяўленыне народу. А што да гэтага было ў нас на

розных выбарах і рэфэрэндумах? Несвободнае волевыяўленыне? А яшчэ «Белая Русь» хоча пабудаваць грамадзтва, свабоднае ад глыбокага маёмынага падзелу. Дык што гэта атрымліваецца, таварыши і грамадзяне: мы ўсё-такі маєм глыбокі маёмынага падзела?

А далей... А далей аўтары праекту набраліся сымласці і напісалі: «РОО «Белая Русь» открыто заявляет о своей безусловной поддержке Президента Республики Беларусь А.Г.Лукашенко, выдвинутого им курса социально-экономического и политического развития страны...» І этак далей, і да таго падобнае. І навошта было плот гадзіці? Па-моему, увесе праект праграмы «Белая Русь» можна выкладыць адным сказам. І я знайшоў гэты сказ у 47-м абзасы: «РОО «Белая Русь» должно стать центром консолидации общественных сил, поддерживающих социально-экономический и политический курс развития страны, провозглашенный и реализуемый Президентом Республики Беларусь Александром Григорьевичем Лукашенко». Уся мудрасць гэтага сказу ў тым, што гарант на толькі аўбяшчае, але сам і разлізуе аўбешчаны курс. Народ, а пагатоў «прагрэсіўныя сілы» з «Белая Русь», тут адпачываюць. «Белай Русі» застаецца толькі ў ладкі пляска.

Калі каго цікавіць тэкст праекту праграмы «Белая Русь», звіртацца траба па факсах (017) 200-45-39 і (017) 200-84-83 або па электроннай пошце root@minedu.unibel.be (гэта ў Міністэрстве адукацыі).

Пагразілі і забылі

Лёс праекту БТС-2, які меў пусціць расейскую нафту ў абыход Беларусі, дагэтуль вырашаны. Усё залежыць ад ступені ляльнасці Менску, кажуць у Маскве.

Праект будаўніцтва 2-й Балтыскай трубаправодной сістмы (БТС-2) паўстаў на начатку 2007 году. Калі Расея ўвіяла ад 1 студзеня мыта на экспарт нафты ў Беларусь \$180 за тону, Беларусь аказаўся ўвядзеным мыта за транзіт расейскай нафты памерам \$45 за тону, што прывяло да спынення нафтаправоды «Дружба». Рэалізацыя праекту мусіла вырашыць проблему канфлікту з краінамі-транзыцерамі расейской на-

фты, найперш зь Беларусью. Расейская «Гранснафта» меркавала пабудаваць новы нафтаправоду абыход нашай краіны, з канавінскім кропкам у партах «Прыморск» і «Усьць-Лута». БТС-2 мусіў перапамоўваць 75 млн т нафты штогод (праз Беларусь перапамоўваецца 103 млн т нафты). У жніўні 2007 году праект пабудовы 2-й часткі БТС ухваліла Галубічынскі дзяржэнергетык РФ, пасля чаго ўрад загадаў Міністрам энерга-

падрыхтаваць неабходныя дакументы да канца году. Аднак з пастаўленай задачай міністэрства ня справілася і адцісла падрыхтотуку дакументаў да сакавіка 2008 году.

Пагроза пабудовы нафтаправоду ў абыход нашай краіны прымусіла ўрад Беларусі распрацоўваць альтэрнатыўныя схемы паставак нафты, з кошт якіх да 2010 году мерыкавалася забясьпечыць да 20 % імпарту нафты.

Тым часам рэалізацыя праекту су-тыкнулася зь першымі складанасцямі. Як паведамляе эканамічны штотыднёвік «Белорусы и рыноч», ідэя хутчэйшай пабудовы БТС-2 стыкнулася з супрацівам профільнага чыноўніка ў расейскім урадзе, а сам праект так і не быў узгодзены ў Міністрам энерга.

Актыўныя лібітэры ўзніклі ў Беларусі ў сакавіку 2008 года. Аднак з пастаўленай задачай міністэрства ня справілася і адцісла падрыхтотуку дакументаў да сакавіка 2008 году.

Пагроза пабудовы нафтаправоду ў абыход нашай краіны прымусіла ўрад Беларусі распрацоўваць альтэрнатыўныя схемы паставак нафты, з кошт якіх да 2010 году мери-кавалася забясьпечыць да 20 % імпарту нафты.

Кірауніком ураду Віктарам Зубко-вым. Актыўнаваліся і лібітэры: пры ўдзеле «Сургутнафтагазу» /«Транснафта»/ вырашыла адмовіцца ад уде-зу ў праекте порту Приморск.

Якім на ажадацца ў канчатковым выніку праект БТС-2, расейскі ўрад павінен будзе візычыцца адносна далейшага лёсу беларускага нафтаправоду «Дружба» — пакінучы яго ў якасці ключавога транзітнага шляху ва ўсходнюю Эўропу ці пазбавіць яго ізтага стратэгічнага значэння. «Белорусы и рыноч» прыводзіц слова былога кіраўніка «Транснафты» Сімёна Вайнштока пра то, што ў эканамічным сэнсе праект БТС-2 навыгадыны на 100%, але яго лёс цалкам залежыць ад па-водзінай афіцынага Менску.

Сямён Печанко

СЪЦІСЛА

Пляны прыватызацыі

Урад Беларусі выставіў на продаж дзяржпакеты акый 74 адкрытых акцыянэрных таварыстваў. У плянах таксама рэформаваныне 8 рэспубліканскіх унітарных прадпрыемств, сярод якіх грузавы аўтапарк №5 (Менск), Гомельскі аўтаратамонтны завод, 558-ы авіярамонтны завод (Баранавічы). Большаясць ААТ, што належыць Мінскенэрга, Мінtransу, Мінсельгасхаршу, Белегпраму, мяркуючы цалкам выставіць на продаж дзяржпакет акый. Паводле Дзяржкамітту па маёмасці, робіцца гэта дзеля стымулявання інтарсу інвестараў. Пакуль не агучаныя ўмовы акцыянавання. Летасць з праніканаваным 23 ААТ змешчаны купчою толькі 10.

Інфляцыя 5,3% за 4 месяцы

Паводле Міністэрства статыстыкі і аналізу, у красавіку рост спажывецкіх цнаў склаў 1,2%. Для парыўнання, за адпаведны дзень падзяліла году інфляцыя вырасла на 2,8%.

Беларусы перайшли на дзяржавную аўто

Паводле Дзяржжаўнага мытнага камітэту, у першым квартале 2008 г. у Беларусь было завезена каля 32 тыс. легкавікоў, што на 20% менш, чым за аналагічны перыяд мінулага года. Агульны ж кошт купленых аўто на \$9 млн перавышае набытага летасць — \$227 млн супраць \$218 млн. Беларусы пачалі аддаваць перавагу больш якаснай і дарагой тэхніцы, што сэздзіць даўжэй. Большаясць аўто змешчаныя зь Нямеччыны і Францыі.

В Украіне прадукты падаражэлі на 50% за год

Пра гэта паведамляе Дзяржкамітэт статыстыкі Украіны. Цэны на хлеб выраслы на 32,5%, міса — на 47,3%, малако — на 40,7%, яйкі — на 54%, масла — на 82,6%, алой — на 114%. У красавіку спажывецкія цны ва Украіне выраслы на 3,1%.

Рост гандлю з Украінай

Таваразворт паміж

Беларусью і Украінай у студзені — сакавіку 2008 г. узрос на 98% проці 2007 г. і склаў \$1,2 млрд. Да канца году ён можа вырасці да \$4 млрд. Беларускі экспарт на украінскі рынок складаюць трактары, аўтамабілі, калійныя ўгнаенны, камбайні, чорныя металы, палімеры, шыны, халадзільнікі, драўляныя вырабы, панчохі, курдныя тканины, газпліты, цукар.

Мінімальныя працягічныя бюджеты на травень—ліпень меншы за \$100

Бюджэт працягічнага мінімуму ў цэнах сакавіка 2008 г. у разыліку на месяц на перыяд з 1 траўня па 31 ліпеня 2008 г. у сярэднім на душу насельніцтва зацверджаны ў памеры Br209 680 (\$98). Для працаўнічнага насельніцтва ён складае Br231 160 (\$108), для пэнсіянэраў — 184 910 (\$87), для студэнтаў — 220 500 (\$103), для дзяцей ва ўзросце ад 3 да 16 гадоў — 248 830 (\$116), для дзяцей ва ўзросце да 3 гадоў — 179 650 (\$84).

Андрэй Прыкевіч

З УСЕЙ КРАІНЫ

У нядзелю дзясяткі малых гарадзенцаў і гарадзенец пайшлі да першай камуні.

ХРОНІКА АПАЗЫЦІІ

6 траўня

Берасць

Берасцейскія гарвыканкамі не дазволіў правесці пікет, прымеркаваны да 9-й гадавіны ўзынення ўслугаў міністра ўнутраных спраў Беларусі Юр'я Захаранкі. Нагадаем, палькі ў буйніцкім інтарсу ўтрымліваліся з 1999 г., і дагэтуль яго не наявівалі. Паводле арганізатаў пікету, берасцейскага правадаронцы Рамана Кісыліка, акцыя плянівалася 7 траўня ў цэнтры гораду. Аднак улады адмовілі, спаславшы на то, што на тым месцы, на вул. Савецкай, ідзе ражонструкціў і масавыя мерапрыемствы не праводзяцца.

Асіповічы

Расыячка з надпісам «Люблю Беларусь!» і бел-чырвона-белая сцяг з'явіўся ў зуток на вуліцах Асіповічаў. Беларускі сцяг быў узяты нават над дамам, заселеным спрацоўнікамі міліцыі.

7 траўня

Гомель

Адміністрацыя ізялітру часавога ўтрымання Гомелю падала ў суд пазоў з патрабаваннем сплаты з кіраўніка гомельскай філіі неаэрагістраванага «Магадор франт» Адриуса Цянянотычы, які той павін быў плаціць за 10-купкі архітэктара Дзмітрыя Варта задзяліць, што

ўзілітары чи знак пратэсту, АЦНФ атрымала галадую.

Тым на менш, суд задаўволі пазоў, дзе ўлады міндофранта вінен ізялітру 441 50 рублёў «за ўмовы знаходжання».

Менск

Актыўніцтва АГП разам зь яе старшынём Анатолем Лібадзькам правілі акцыю паміж на вул. Магіліўскую ў Менску па месцы, дзе быў скрадзены Юры Захаранка. Акцыя ў знак 9-й гадавіны ад дnia зынікенія Ю. Захаранкі ціягнулася дзвеўці хвілін. Яе ўдзельнікі прытрыпілі паліціка і размазулі з мінакамі. Абішліся без затрымкі.

Са словаў магіstry ўніверсітэта Андрэя Кіма Таціны

Кім, гэта інфармацію пачынаюць звязкі з ізялітру, аднак ен не сказаў, у якім стаНЕ здроўі вірнілу Ан-дрэя Кіма ў СІЗА. Два тыдні таму актыўніцтва паклалі ў шпиталь з захвораным вачам. Маш хлопца, які быў з сінам у шпиталі, кажа, што Андрэй перад выліпшчымі ячынамі з'яўляўся з дзяцінства.

8 траўня

Слонім

Задзяніцкі пасіханзураліягічнага аддзялення Сло-

німскай цэнтральнай раённай бальніцы атрымалі ліст, падпісаны кіраўніком раённага КДБ Аляксандрам Ма-

залькоўскім з загадам праверыць паводле ўпку пыска-назураліягічнага дысплінераў рэдактара не залежанае выдання «Газета Слонімскай» Віктара Валадашчuka і яго родных. Невядомыя кінулі коліплю ліста ў паштовую скрынку В. Валадашчуку. Рэдактар змяніў гэты афіцыйны дакумент з выхаддымі звесткамі ю подпісам начальніка міжрайоннага аддзялення УПРУ «КДБ па Гарадзенскай вобласці» на сайдзе «Газеты Слонімскай». Праўда, сціп жыжароў, акрамя сваіх родных, Віктар Валадашчук закрыўся: «Я не хачу назіраваць прозывішы ўсіх людзей, бо на ўсе з гэтым змогуць пагадзіцца. Але скажу, што там прозывішы хто, хто ў нас актыўна займаецца грамадзка-палітычнай дзеяльнісцю», — кажа ён.

У адкрытым лісце В. Валадашчуку вызывае звыдліненненым фактам, што КДБ цікавіцца польскім здроем ягоных бляхік, і патрабуе, как на-чальнік рабочага КДБ патлумачыць яму прычыну.

На сайдзе таксама зъяўшчана позова з вакенамату, згода на якій Віктар Валадашчук павінен 12 траўня з'явіцца туды. Яшчэ — блік залы на імя вакенама, у якім вакенізбавізаны дае згоду на правядзенне КДБ праверачных мерапрыемстваў у адносіні да

яго, а таксама на часовое аблежжаванье ў сувязі з гэтым права на недатыкальнасць асабістага жыцця.

Жодзіна

Пароскоўцу трэба тэрміновая апрацоўка. Пра гэта заявіў адвакат Веры Страмкоўскай, якая супрацівілася з лідэрам прадпрымальніцтва ў Жодзінскім саветам ізяліттараў. Паводле Страмкоўскай, у Сяргея Паросюкевіча абвяшчалася астма, і дактары рагамандуюць яму тэрміновую апрацоўку. У СІЗА для ізтага ўноваў няма.

Горадня

Старшыні апальнага Саюзу палікай на Беларусі Ан-жайліцы Борыс пагражае адміністрацыйнае спагнанне за арганізацію ў Горадні канцэрту польскага гурту Lombard. Концэрт быў прымеркаваны да 20-годдзя з дні заснавання Саюзу палікай. Галоўным арганізатарам імпрэзы з'яўляўся Генэральнае консульства Польшчы ў Горадні, а СПБ выступіў якімадзяго з супрагататарам. У часе канцэрту піліція і КДБ не вы-ківалі ніякіх прэтэнзій. Але праз трыдзеңі А. Борыс абвінаваціў арганізаціі несанкцыянаванага мерапрыемства. Ей пагражае штраф альбо падзяліненне волі да 15 сутак. Дата суду пакуль невядомая.

СП

El País: Чавэс і Беларусь мелі ўзбройваць FARC

Згодна з інфармацыяй гішпанскай газеты, вэнэсуэльскі прэзыдэнт Уго Чавэс спрабаваў узбройцаў калюмбійскіх паўстанцаў з дапамогай Беларусі. Гэтыя меркаванні заснаваны на дакумэнтах, знайдзеных у кампьютары забітага FARCaўскага лідэра.

Гішпанская газета цытуе с-мэйл Івана Маркеса, лідера Рэвалюцыйных узбройных сілаў Калюмбіі (FARC), датаваны 8 лютага, на якім гаворыцца, што Чавэс разглядаў ўзбройскімі ўладамі матчымасць прадстаўленняў зброй FARCA.

Мяркуеца, што с-мэйл быў знайдзены ў здабытым кампьютары намесніка камандуючага FARCA Рауля Рэеса, які быў забіты ў сакавіку, — пиша El País.

У частково закадаваным пасланні згадваўся нехта азначаны толькі як «беларускі сібар».

Газета цытуе частково закадаваны ліст, датаваны 8 лютага: «Беларускі сібар пранававаў розлічаваць пакет на чорным рынку, каб назы-

бечы праблемаў. 17-га гэтага месяца ў Каракас прыедзе высокі прадстаўнік гэтага сібра, каб уладніць сілы. Анёл напрасіў нас прысутнічаць, каб мы асабіста сустрэліся з долегатам. Гэта вельмі важна».

«Анёла» газета расшыфрувае як Чавэса. «Прадстаўнік сібра» жа лічыцца Віктар Шэйман. «Шэйман быў адным з тых, хто прабіў падпісаныя летась кантракты на паставку зброй ў Вэнэсуэлу на 720 млн ёура», — пиша газета.

Нагадаю, што 15—19 лютага адбыўся афіцыйны візит у Вэнэсуэлу беларускі длеґаты на чале з дзяржаўным сакратаром Рады

El País мяркуе, што «высокі прадстаўнік беларускага сібра», — гэта Віктар Шэйман.

Бясыкі Віктарам Шэйманам.

El País дадала, што ў камптарных пасланніх згадваліся іншыя матчымыя крыніцы паставак зброй

(у прыватнасці, ракетаў зямля-паветра) для FARC.

El País — гэта левадцэнтрысцкая выданыне, самая ўплывовасць Гішпаніі. У сінекій газета пісала, што Вэнэсуэла зрабілася прытулкам для FARC і што паўстанцікі лігеры зэмпічоацца на яе тэрыторыі. Вэнэсуэла адмаяце гэта.

The Wall Street Journal паведаміў у пятніцу, што афіцыйныя асобы ў выведы ЗША познім ў супраўднасці здабытых кампютарных файлаў, якія паказваюць цесныя паміж Чавэсам і калюмбійскімі паўстанцамі.

У файлах апісваючыя сустречы паміж паўстанцкімі камандзірамі ў высоканастроенымі асобамі з Вэнэсуэлай, у тым ліку самім Чавэсам, — паведамляе газета, у распаряджэнні якой трапілі большы за 100 дакумэнтаў з кампутара Рэса.

FARC вядзе паўтыранку ўжо 40 гадоў. Напачатку за FARC стаяла баявое крыло Камірты, але, калі стала відавочна, што FARC скапілася да наркагандлю і бандытізму, камуністы разарвалі з FARC.

Прэзыдэнты Вэнэсуэлы і Эквадору, што прыйшлі да ўладаў на хвалі антыамэрыканскага панулюзму, здаўна ненавідзяць прэзыдэнта Калюмбіі — вернага саюзіка ЗША, які абаліпраеса на дапамогу Вашынгтону ў барацьбе супраць

нарккамафіі і партызанкі.

Вайна ў Калюмбіі спрыяе росту цэнзура на нафту ў сівере.

Вэнэсуэла настойвае, што файлы, здабытыя Калюмбійскімі, якія атакавала паўстанцікі лігеры зэмпічоацца на яе тэрыторыі. Вэнэсуэла адмаяце гэта.

«Мы не признаем соправительства инвадига в газах дакумента», — заявіў у інтэрв'ю The Wall Street Journal венесуэльскі посланік у Злучаных Штатах Бэрнард Альварес. — Яны фальшивыя, і звязываюцца спробай дыскредытаваць вэнэсуэльскі ўрад».

В Шэйман неаднакроць наведваў Вэнэсуэлу летась. Афіцыйна, ён адказвае за супольныя беларуска-венесуэльскія праекты ў нафтаздабычу і будаўніцтве. Адкрытае беларуска-венесуэльскае вайскова-технічнае супрацоўніцтва мае амбітаваны характэр.

Дзяржаўны сакратарыят бяспекі назваў публікацыю ў El País «домысламі», паведамляе Бела-ПАН. Прадстаўнікі Рады Бясыкі спаслаўся на папярэджаны Чавэс, які казаў, што Злучаныя Штаты арганізуюць ўкіданье ў СМІ такога кампрамату, каб дыскредытаваць кіраўніцтва Вэнэсуэлы.

**Антон Тарас
паводле замежнай прэсы**

Бэрлюсконі і Пуцін: небясьпечныя сувязі

За дружбай двух харызматыкаў стаяць бізнес-інтэрэсы. Піша італьянскі камэнтарат Карло Бэнэдэці.

Расейскія алігархі зачараўлі сібра Пуціна, якім змянцкага канцлеры Гертарда Фрыца Курта Шродера. Посыпех патніх расейшчы, іныя пранававалі ўжо Рамана Продзі адказнуў пасаду ў кіраўніцтве South Stream. Продзі, аднак, хоць і называў пранавову «стакускіўскай», але адхіліў яе. Меркавалася, што ён узначаўшы супольны праект выведаў і здабычы нафты ў краінах Трэцяга сусвету, у тым ліку Лібі. На выключаніа, аднак, што тая самая пранавова будзе пераскіравана да іншага вядомага прэрсанажа. Ім можа стаць чальцав з атаківай Бэрлюсконі, іччыючы неспасрэдныя контакты паміж Крамлём і кіраўніком холдынгу Mediaset.

Расейскім трэба міжнародная падтрымка: будаўніцтва South Stream мае начацца ў 2010 годзе. А Эўропа прагне расейскага газу. Акрамя South Stream, які выгнацца дугой праз Сэргебю і Аўстрыю да Італіі, праектаваецца таксама North Stream. Ён мае перасячыя Балтыйскіе мора ў абыход Польшчы.

Канкурантам выступае праект Nabucco, які

мае злучыць Цэнтральную Эўропу з радовішчамі Білізага Усходу, у той час як IgI праз Туруччыну і Грэцыю павінен транспартаваць газ з Азэрбайджану на поўдзень Італіі.

«Аэрафлёт» — «Аліталаія»

Падчас сустречы Пуціна з Бэрлюсконі на Сардзініі новы-стары італьянскі прэм'ер спакушаў сваёго новага-старога расейскага калегу пранавай, каб «Аэрафлёт» набыў італьянскую дзірху з альянсам «Аліталаія», што дастаў ўжо ліцці з адным крылом. Фактычна, італьянскі прэм'ер намікнуў расейскаму госьцю пра матчымасць атрымаць важную

ролю ў вялікай міжнароднай бізнес-групе. І што вы думаецце — не прайшло і тыдня, як генэральны дырктор расейскай авіякампаніі пачаў відэу «татоўніць» універсітэцкіх перамовы з «Аліталаілем».

Гаворачы пра «Аэрафлёт», пачынаць траба зьясніць кіраўніка. Давайце прыгледзімся да гэтага алігарха, які вyzначае курс кампаніі, якую дагэтуль літэа пад сярпом і молатам. Імя гэтага ізвештніка — Уладзімер Міхайлавіч Акулаў, 1952 г.н. Ён літэа на вядомых самалётах савецкай эпохі — Ан-24, Tu-154. Але імклівы кар'ерны рост у «Аэрафлётэ» ён забясьпечыў на дзякуючы гэтым, а праз жанцьбу з дачкай Ельцыніцай. Адначасова ён сібар і Пуціна.

Ціпер «Аэрафлёт» мас намер увайсі па-вялікому ў кола найміцнейшых авіякампаній сусвету. За іншага боку, У.Акулаў мас таксама доступ да скарбонкі Крамлю, якую працягвае распараджэніем Пуціна, ныгледзячы на то, што афіцыйныя ключы мусілі бі перайсці ў рукі новага прэзыдэнта Мядзведзевіча.

Ені — Крэмль

Агентылы Масквы ўсе болып засяроджваюцца

на чорным золапе, у якім бы частцы съвету яно і ні залівалі. Вось чаму Крэмль ўсе болып уважлів прыглядзеца да Ені. «Пасыпіці сабакі», як япч называюць гэтую кампанию, прапае яе знак, пытам гэтага году паставіць сабе на мэце да сінцяў узроўню здабычу нафті больш за 2,05 млн барэлляў. Таксама італьянскі нафтагазавы гігант мас набыць частку газразмежавальных сетак у Бельгіі. За гэтай апноўнай аперацыяй тырачы вуплы матагутага «Газпрому». А ўзмен кіраўчыць колы «Пасыпіці сабакі» амбяр-коўбоаць з расейскімі матчымасці перадачы апноўнікімі квоты ў 16,7 % радовіща Elephant у Лібі.

На прыгэле Ені і Прак, дзе кампанія паўдзелічнае ў нафтавых таргах, абешчаны мясцовымі ўладамі на чэрвень — ліпень. І зноў жа тут на арону выходиты расейцы, якія не зтубілі там сваіх эканамічных контактаў.

А вось у Казахстане ў Ені складаўца пітавая съгутыць. Па канчатковым праекце радовішча «Капшаган» (нафтавы паклады ў Касыльскім рэгіёне ацінваюцца на 50 млн барэлляў, што су-пастаўна з саудыскімі радовішчамі) перамовы з казахскімі ўладамі яшчэ не прынеслы іхўных вынікаў. Толькі па некаторых пазнічых праектах прымітыўныя канчатковыя рагінны. Масква, у гэтым сэнсе, магла б распачаць перамовы з афіцыйнай Астанай, удзілчаючы контакты Пуціна з прэзыдэнтам Назарбаевым.

АЗІЯ — СУПОЛЬНЫЕ МЭТЫ

З «Газпромам» у якасці гаспадара-хаўрусыніка Бэрлюсконі можа паспрабаваць распачаці азіяцкую кампанию. У Кітаі і Індіі, напрыклад, італьянскія магнаты квапіцца інвеставаць у інфраструктуру, багатых нафтовых і газовых ресурсах. Масква, у гэтым сэнсе, магла б свае пляніі што да азіяцкіх глябапланіц.

Мы ні ведаем, пра што гаворылі на сустрочы ў Сардзініі той, каго толькі абрабілі, і той, хто вось-вось меў ссысці. Аднак відома, што Пуцін сёньня як николі мае патрабу нармалізаць расейскую інфраструктурную прастору. І, відавочна, прынесьці замежнага апераатора на ўнутраны мрынку — чаму б не Mediaset — была б Крамлю дарэчы. Каналы Mediaset зь іхнім рэжымічным патэнцыялам у кожным кутку съвету моглі бы стаць сапраўднымі «падарункамі» ад Бэрлюсконі Пуціну-прам'еру.

Вось што стаць за падарункамі-абдымункамі. Мы чуме «дагаті Уладзімір» і «дагаті Сыльвіе», а пісць трэба «дагаті «Газпром», «дагаті Mediaset».

**Пераклад з італьянскай NM паводле
www.altrenotizie.org**

СЪЦІСЛА

Сэрбы прагаласавалі за ўсходнюю будучыню

На дэлегімованных выбарах у Сэрбіі нечакана перамагла каўація праўцяўскіх партый. Паводле папярэдніх звестак, яна набрала каля 40 % галасоў. Яе галоўныя супернікі — працасейская Радыкальная партыя — адстала на 10 %. У парламэнт Сэрбіі ўвойдзець яшчэ тры партыі — партыя «Кантунія», сацыялісты і лібералы — і прадстаўнікі нацыянальных міністэр.

Галасаванье мела характар рофорондуму «за» і «проты» на срэбрых выбарчых палітэлках. Падыльшыла тое, што пры канцы красавіць было падпісане пагадненне пра зближэнне Сэрбіі з Эўрасаюзам, потым ЭС пагадзіўся з альянсчынікамі візагаў рэжыму для сэрбскіх грамадзян, а перад выбарамі была дасягнутая дамоўленасць пра некалькі буйных інвестыцый ўзраўпейскіх партнёраў. Абсалютна большасць не атрымаў ніхто, чакаючы напружаныя перамовы

фармаваныя ўраду.

У памяць закатаваных беларусаў

У польскім містэчку Штутгарт праішлі ўрочышчысты з выпадку 63-гадавіны вильготнай вязніцы кіраўніку расейскага газаўшчыннага калега. Іншыя вильготнай вязніцы ў Беларусі, якія падыльшылі ўраду, якія спачатковыя заснаваныя ў 1917 годзе. У 1992 годзе апошні прэзыдэнт УНР у выніку атакі на міністэрства ўніверсітэтаў інстытутаў імя Мікола Плаўчук перадаў першаму

консульства ўсталяваць пшыльду ў памінку пра беларусаў, якія спачатковыя заснаваныя ў 1917 годзе. У 1992 годзе апошні прэзыдэнт УНР у выніку атакі на міністэрства ўніверсітэтаў інстытутаў імя Мікола Плаўчук перадаў першаму

прэзыдэнту Леаніду Краўчуку грамату пра то, што незалежная Украіна зьяўляецца правалераменіцай УНР. **Лужкоў дагаварыўся** Мэру Масквы Юр'ю Лужкову забаранілі ўезд ва Украіну. Гэта рэакцыя Службы бяспекі Украіны на альтыўнікія ўніверсітэтаў. Універсітэт УНР, пісціцікі Доме настаўнікай УНР, былі ўтвораны ў 1917 годзе. У 1992 годзе апошні прэзыдэнт УНР у выніку атакі на міністэрства ўніверсітэтаў інстытутаў імя Мікола Плаўчук перадаў першаму

АТ; МВ

Што зь Нясьвіжам

Здымкі Юліі Дарашкевіч.

**Уладзімер Папруга:
«Толькі выключэнне
Нясвіскага замку са
Сыпісу ЮНЭСКА
спыніць разбурэнне»**

«НН»: Спадару Папруга, калі меркаваў па здымках, зробленых у Нясвіскім замку, там адбываеца не рэстаўрацыя, а нешта іншае...

Уладзімер Папруга: ...І яно шакуе ня толькі людзей, далёкіх ад рэстаўрацыі, але і спэцыялістаў. Сапраўдную рэстаўрацыю падміняюць разбурэннем і стварэннем макетаў — цалкам з сучасных матэрыялаў. Рэстаўрацыя падміняеца імітацыяй. Тоё самае робіцца ў гістарычным цэнтры Менску. Зынічнае аўтэнтыка каштоўнасці — зынічнае аўтэнтычнае.

«НН»: Але Нясвіскі замак унесены ў сьпіс Сусветнай культурнай спадчыны, куды ўключаюць толькі аўтэнтычнае.

УП: Нясвіскі замак (разам з Мірскім і Белавескай пушчай) мае ў гэтым сьпісе катэгорыю 0. Але калі «способ» рэстаўрацыі праз падмену стаў нормай, то на належнасць аб'екту да сьпісу ЮНЭСКА ўвага патросту не звяртася.

Нясвіскаму замку на дзве тысячы год, як помнікам Рыму, што і цяпер знаходзяцца ў зайдзросным стане. Гэты замак николі не быў у руінах, на працягу ўсёй сваёй гісторыі ён актыўна ўжывалася. І раптам аказваеца, што ён яго трэба разбурыць, бо немагчыма ўтрымліваць! Гэта патросту шулерства. У любой краіне разабрацца ў гэтай гісторыі было б справаю Пракуратуры ці Камітэту дзяржаўнага кантролю. У гэтым сюжэце ёсьць усё: ад дэзінфармациі дзяржаўных наглядных органаў, эквілібрystыкі з мательцаў да падробкі праектных матэрыялаў.

«НН»: Але ў выпадку замены часткі Нясвіскага замку макетам гэта нагода для ЮНЭСКА выключыць, аб'ект са Сыпісу.

УП: І я асабіста толькі б вітаў такое разшынне. Лічу, што гэтай справе трэба наццац міжнародны розгас. На жаль, гэта адзіны спосаб спыніць нарэшце Мінкультуры. Парушана ўсё, што можна сабе ўявіць — працэдура, мэтадалёгія, нарамтуюная база.

Я асабіста перакананы, што калі б нарешце ўдалося данесць да кіраўніка дзяржавы ўсю прафіду аб тым, што насамрэч сёньня адбываеца з культурнай спадчынай, гарантам захавання якой зьяўліенча дзяржава, ён быў бы моцна расчараўаны. Сёняні ўесь працэс абыходжання з гісторыка-культурнай спадчынай стараннямі Мінкультуры проста выведзены з прававога поля, а данесць цэлую пазыцыю да вышэйшага кіраўніцтва праз «легальныя» СМІ, на жаль, немагчыма.

Заўважце, калі на пачатку 90-х гадоў у Беларусі сьпісы гісторыка-культурных каштоўнасцяў напісвалі калі 19 тысяч аб'ектаў, то ўжо сёньня — толькі калі піць тысяч. Нават Замчышча ў складзе Гістарычнага цэнтра Менску, у 2006 годзе было пазбаўлена сваёй найвышэйшай катэгорыі.

Гутарыла Наталка Бабіна

Уладзімер Папруга
архітэктар, былы галоўны дзяржаўны інспектар па ахове спадчыны
Менгарыканкаму, гадаванец ICCROM (міжнароднай інстытуцыі, створанай пад патранатам ЮНЭСКА ў 1959 у Рыме як галоўны мэтадычны цэнтар для кансультавання апошній дачыненіні да гісторыка-культурнай спадчынны), ляўрэат Прэмii прафсаюза БССР у галіне архітэктуры.

За 14 км на поўдзень ад Баранавіча знаходзіцца старасьевецкая вёска Ястрамбель. Некалі яна была цэнтрам воласці, цяпер гэта нават у цэнтар сельсавету. Сярод суседніх вёсачак яе вылучае панская сядзіба з палацам. Фота Ірыны Мірскай.

65-годзьдзе замоўчанай трагедыі

8 траўня ў Налібоках адбылася імша, хроні ход на магілкі і жалобнае набажэнства, ў памяць 127 наядбачанау, што загінулі ад руک партызану з атраду братоў Бельскіх 65 годоў таму.

Ксёнда а.Марыяна Шэршні калі адзінага ў РБ помінка ахвярам партызанскага гвалту склаў неявлікую прамову ў памяць наядбачанау, што трагічна загінулі ў 1943-м.

Самая старая парадафінка падзялялася сваім ўспамінамі аб трагедыі. Паводле яе словаў, партызаны меліся спачатку дамовішча з кіраўніцтвам місцовым са-маабороны, калі «кымітаваць» карную акцыю ў пэйзаж частцы Налібокай. Відавочна, партызаны мусілі зদзіць ад-паведную справадзальну ў БШПД, які вымагаў ад атраду Бельскіх «боішь разумных дзеяньняў» супраць пасобнікаў гітлератаў», але, калі верыць гэтай інфармацыі, спрабавалі аб'ектыўнаю місію. Але ў кагоўсці з са-маабороны на вытын- мали іхры, і ён застрэліў выведніка з першадвога партызанскага патрулю, што спрапававала постом абсалютна не-адзвінага маштабу і скіраваную ў значнай ступені супраць мірнага насельніцтва, а не «самаабороны».

Трагедыя ў Налібоках, як і многія іншыя злачынствы супраць мірнага на-селеніцтва ў былой БССР, здэйсненыя рознымі бакамі, па-ранейшаму за-стацца належным чынам не даследо-ванай, вінаватыя ў яй — неназыванымі і неаудыжанымі.

Увесень на экраны сьвету мусіць выйсці галівудскі «блейбастэр», прысьвячаны пазытыўному боку дэй-насці атраду Бельскіх — ратаванню цывільнай насельніцтва габрэйскіх гетаў звышчынна, але наўфар ці глядзяч атрымае ад'ектыўную карынцу, не даве-даўшыся пра кошт, які бы безумоўна высадзароднае місію «Еўропаліту» лялес заплацала насељніцтву Налібокай.

Пазыбляючы закліка да помсты і міжнацыянальнай варожнечы, вarta па-мітця таксама па прэзарналную ад-казнасць канкрэтных людзей за кан-рэчтнікі злачынствы, якія ні мае тэрмі-ну дадычнай. Усе акты гвалту супраць мірнага насельніцтва, кім бы і супраць каго яны не былі накіраваны і якімі бы высокімі імтамі не апрадуваўся, мусіць быць ад'ектыўна даследаванымі, і ві-наваты мусіць панесці, хаця бы пасын-ротную і сымбалічную, ад адказнасць.

Налібокі, Але́сь Бе́лы

На адной, таму што дзіве

Калі месцы таму грамадзкасць з'яўнілася да гэнэральнаага ды-рэктара МТС з просьбай аказаваць паслугі абанантам мабільнага ап-

тарату па-беларуску. На гэты зварот МТС адказаў наступным чынам:

«У сувязі з Вашым зваротам паведамлем наступнае. Згодна з артыкулом 17 Канстытуцыі РБ, дзяржаўнімі мовамі ў РБ з'яўляючыца беларуская і расейская мовы. Дзейнае заканадаўства не з'яўля-чы норма, згодна з якім арганізацыі, задзінчынай ў сферы аблуговульні, авязаныя аказваць паслугі на дэйючых дзяржаўных мовах адначасова. Так, згода з артыкулом 13 Закону РБ ад 26 студзеня 1990 г. № 3094—XI «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь» на транспарце, у гандлі, на сферы мэдыйнага кітапніцтва, масавыя aborty, kivtnečacie p'instva, na якое дзяржава заплюшчвае вочы, не-амбэкванская разбіжнасць моладзі, пасядонная хулыня, абыкаўсць да бліжнага, прыніжненне грамадзянаму уладаміры. Але шануночук чужую нову, каб прадаць свой тавар. На пачку «ба-рымаку», які, здаецца, і на экспарт не дадзіць, акрамя назвы — усе-па-расейску. Выснова: купля-продажа ўладамірскую мака-рону! Якая больш беларуская, чым тая, што ў нас зроблена!

Зыходачы з этага, СТАА «Мабіль-ны ТэлСыстэмсы», выкарсістоўяючы пры аказаным паслуг расейскай мове, дзеяйнічае ў межах заканадаўства.

Разам з тым, мы ўзяліся за ўнесенія Вам прапанава. Яны авязавака будуть прынятыя да ўдзягі».

Ronald McDonald

Футбол па-каталіцку

4 траўня ў Шуневічах, што калі Глыбокага, адбыўся футбольны

ВОДГУКІ

Недасказанасць праўды ня ёсьць хлускін

У «**НН**» № 17 два артыкулы пра матэрыялы «ЛіМу»: «Дэя-куочы каму на вуліцах ужо можна часам пачуць беларус-кую мову» і «ЛіМу» крэтычна пра Шніпа і Рублеўскую». Аўтар, як пададаць, няуважіла і неспасылодуно чытаць падшы-ку газеты.

У першым матэрыяле робіцца аг-лід дыскусіі на старонках холдун-глускай выдаўніцы «Нітэны станові-шча беларуска — і расейскамоўных літаратур» у Беларусі. Хоць насам-реч амбіркоўвалася тэма русіфі-камоўны пісьменніцтва Беларусі, іх ролі і месцы ў літаратурным працэсе. Але аўтар на эмг убачыў разыку ў прачытанай палеміцы. Ен пасылаў зачапіца за слоў Леніда Гаубовіча пра другасынсць расейскамоўных пісьменніцтва Беларусі.

Ен занадта запалізваў свой аг-лід, па-першым.

Гэта «другое, палеміка, пра якую піша аўтар, пачалася не з матэрыялу М.Шамкінай. Распісчы яе А.Андрэй артыкулам «Руская літаратура Беларусі». [Мы ведалі гэта, але апусцілі. Як называў — руская

літаратура Беларусі ці рускамоўная літаратура Беларусі — падаеца нам пралемай сафістичнай, а сама вуга не будзе беспадставнай прывядзенай дру-гуны твораў кітапніцтва Аўруціна — надуманай, а вось факты хайды-сабе і імпіціцнай крыптыкі русіфі-кації падаліся нам не звычайнай.

Таму і распачалі агляд з матэрыялу М.Шамкінай. — Рэд.]

Па-трэціе, аўтар гледзіц на дзяржаўную газету выключна як на здрадніцку. Але сама неўпрыемнае, што ён на мае ўзяўленыя пра газету, да матэрыялу якой з'яўляецца.

Наўфа лічыць, што ў «ЛіМе»

бя за апошні год...

Каб мае «наезды» на аўтара не быў беспадставнай прывядзенай дру-гуны гісторыю з уласных на-зіранин пададзіц чытаныя ходын-глускіх выданняў.

У 2007 г. крэпік Лада Алейнік, якія традыцыйна для тыдніка «ЛіМу» робіць агляд часопісаў здайнейнага ходынту, зрабіла агляд і трох нумароў часопісу «Новая Неміга» літаратурнае, раскры-ваючыя творы, які ўм друкую-чыці. Адзак раднікі Аўруціна не прымусілі сібе доўгі чакац. Ен абр-ыўся на маладую ханчынку з за-кідамі не некампетэнтнасці.

У № 12 (2007) «Мадалессі» Ігар Запрудзік, расправаючы пра час-твёрд-ную крыптыку, міх ішага адзінства: «...Калі сзыяйці, увекавечыціся, калі ласка, у інтэрнэце. Балазе, цы-пер нават для графаманаў ёсьць та-кая ўдзячнай матылімасці. Іншыя ж паслы зълегу з'яўдзілі, але до-сыць блокіруйчыных закідуў Лады Алейнік увогуле пачынаюць труса-ваты мітусіца: бегаць па розных ка-бінатах і патрабаваць на столы азо-раніц их «запіямленыя гонарам», колкі паставіць на месца «зарав-шую» мілдзі. Вам сымешна? Міне-нен». Гэта, хто не зразумеў, пра Аў-руціна.

Пасправучы прачытчы, а не прагартац падшыўку «ЛіМу» хады-

бя ўжо 4 студзеня 2008 у «ЛіМе» з'явіўся матэрыял пра паседжаные прэзідэнту мураванымі «чаргіцоў-скага». Саюз пісменнікаў, якіе прайшло напізіннікамі Новага году: «Вэльмі шмат прэтэндзія да арганіза-цыі работы, а таксама стаўлення да беларускіх пісменнікаў і літарату-ры: напрэканава напісаць заяву пра вызваленіе ад пасады быў адзінаважнай працэсам», — сказаць залю-біцаўшы на маладую ханчынку з за-кідамі не некампетэнтнасці.

У № 12 (2007) «Мадалессі» Ігар Запрудзік, расправаючы пра час-твёрд-ную крыптыку, міх ішага адзінства: «...Калі сзыяйці, увекавечыціся, калі ласка, у інтэрнэце. Балазе, цы-пер нават для тыдніка «Новая Неміга» літаратурнае, раскры-ваючыя творы, які ўм друкую-чыці. Адзак раднікі Аўруціна не прымусілі сібе доўгі чакац. Ен абр-ыўся на маладую ханчынку з за-кідамі не некампетэнтнасці.

Восі тэм для наступнага вашага матэрыялу — Аўруцін і яго «Новая Неміга» літаратурнае. Некалі На-талкі Бабін рабіла агляд першых

нумароў гэтага выдання для «НН».

Казімір Пупа

Юр'я Фотарэпартаж
Андрэя Лянкевіча
(«НН» № 17)

Hiesta nievierahodnaj! Zvye moj narod!

матч паміж камандай лектараў з парадії Св. Троіцы ў Глыбокі і камандай міністрантаў з парадії Св. Троіцы ў Докшыцах. Перамогу атрымалі маладыя глыбачане. Пасля гульні адбылося мавазіннікі сустрача ли вогнішча. Гаспадары пляцоўкі ўчынілі пачаставалі гасці смачнымі, пачыннымі на агні калгасамі.

ВМ

Лібералізацыя мала што зменіць

Больш за тысячагодзідзь да Беларус з'яўляецца хрысціянскай краінай. Нашыя прауды верылі ў Бога — і парэшткі гэтай капі-моцнай веры і сённяшні адука-юща-ца, капі размаліш яшчэ ў людзмісталага веку ў заходнебеларускіх вёсках.

Яны яшчэ памятаюць часы, калі хаты можна было на зычынікі на замок, калі п'янства і распаста была вілікай рэд-зівіялісткай, калі ў касцёлах і цэрквах з'яўляліся на набажэнствы вялікія на-туты людзей, а моладыя весела прапо-водзілі волынью час (якога ўсе — дзе-ла спраўдлівасць трэба сказаць — было няшмат) не гарэлі дыншай атрутам.

Сёмыя грамадзства ірэзі ў кірунку, адваротным тану, чаму вучыць хрысціянінства. Дэзвол на сцыяроты пакараны, масавыя aborty, kivtnečacie p'instva, на якое дзяржава заплюшчвае вочы, не-амбэкванская разбіжнасць моладзі, пасядонная хулыня, абыкаўсць да бліжнага, прыніжненне грамадзянаму уладаміры. Але шануночук чужую нову, каб прадаць свой тавар. На пачку «ба-рымаку», які, здаецца, і на экспарт не дадзіць, акрамя назвы — усе-па-расейску. Выснова: купля-продажа ўладамірскую макарону! Якая больш беларуская, чым тая, што ў нас зроблена!

Аляксандар Вічэускі, Менск

Расейская макарона больш беларуская

Быў вельмі зыдзіўлены, калі юбачыў у краме ў Менску макарону з паловай надпісі па-беларуску. Найкоже «Бары-мак» выпрабіўся? Не, «Дон Макарон» зроблены прыватнай фірмай у расейскім Уладзіміре. Але шануночук чужую нову, каб прадаць не дзялі, акрамя назвы — усе-па-расейску. Выснова: купля-продажа ўладамірскую макарону! Якая больш беларуская, чым тая, што ў нас зроблена!

Кастусь Шыталь, Глыбокае

Лібералізацыя і дэмакратызацыя мала што зменіць

Быў вельмі зыдзіўлены, калі юбачыў у краме ў Менску макарону з паловай надпісі па-беларуску. Найкоже «Бары-мак» выпрабіўся? Не, «Дон Макарон» зроблены прыватнай фірмай у расейскім Уладзіміре. Але шануночук чужую нову, каб прадаць не дзялі, акрамя назвы — усе-па-расейску. Выснова: купля-продажа ўладамірскую макарону! Якая больш беларуская, чым тая, што ў нас зроблена!

Аляксандар Вічэускі, Менск

«**НН**» з радасцю друкует ў газэце і на сайце www.nn.by чытаемкі лісты, водгукі і меркаванні. З

прычыны вялікага аб'ёму пошты мы на можам пачвярджаць атрыманье Ваших лістоў, на можам і вяртаць неапублікаваныя матэрыялы. Рэдакцыя пакідае за сабой права

рэдагаваць дзіцяцінскія лісты, падпісаныя з пазнакай адрасу. Вы можаце дасылаць іх поштай,

электроннай поштай ці факсам. Наш адрес: а/c 537, 220050 Менск.

e-mail: nn@nn.by.

Факс: (017) 284-73-29

Саша

Крыж пакаяньня

Наста Азарка пайшла ў госьці да міліцыянера, які ў 1949 годзе арыштоўваў для адпраўкі ў Сібір яе бабу і дзеда, і піша пра гэта.

Што тады насамрэч адбывалася — ніхто ўжо ні скажа. Чый віны было болей — таксама. Тады ў нас вёсак не было, а былі хутары. Калі началася вайна, Сашы было 15, Мані — 13. Была ў Сашы стрыечная сістра Наташа. І была яна замужам за камуністам. У памяці людзей засталося гэтая прозвішча, якое дойгі час наводзіла на ўсіх партыйных актыўістуі ды прастых людзей сама натуральна жах і якое па гэты дзень узгадваюць шэптам. Дэмух Мікалай. І пайшоў ён на фронт. Кажуць, што да жаночыны пачаў заліцацца нейкі ўпаўнавацчынин. Жонка напісала пра гэта мужу, той варнуўся дадому. Забіў ўпаўнавацчынага. А далей... назад — расстрыляюць за дэзэртэрства. Тут заставацца — ці то ўжо ўзяў страх, ці то сумленне, ці то шыя. Сышоў у лес. Да партызанаў.

Гэта ў падручніках пра партызанаў пішуць, што яны героі. А насамрэч не разбярэш, хто лепши — чужак з цукеркою ці свой партызан з аўтаматам... Знайшоў групуюку людзей, якія хавалася таксама, з розных прычынай. У прынцыпе, гэта стандартны варыянт. І началося. Можа, і на хачеу забіваць, але ў вайну ўсё съпісалася на вайну. Падумыць і пакацца можна было потым... калі паспес.

Кіраваў банду з шаснаццаці чалавек (а можа, іх было больш) да ўсіх схапілі ці з'ягам часу засталося столькі) Раманчук з Бяраў. Былі грошы. Былі магчымасці трymаць калі сібе людзей. І па-добрауму, і з пагрозам. Гэта таксама пляма ў нашай гісторыі, ня ведаю, ці чарнай, ці белай... Нікяй ідэалетті яны ня мелі. Гэта пасыль пачынуць ўсё вяліць на нацыяналісту. Таксама фальшивыя.

Банда брала на сібе заўлішне рызыкі. Рабавалі, забівалі, зьдзекваліся. Расстрялялі камуністичных дзеячоў...

Дэмух кілкаў у сваю банду і майго дзе́да, якому тады было калі двачцатка. Але той з вайны вярнуўся з мэдалямі й на мыліцах, з падстrelенай нагою. У 1946 г. ажаніўся. Маладая жонка, маленякіца дзіця. Якай банда?! Але злочынны зрабілі налёт на мясцовую краму, а потым тое, што скралі, знайшліся закапаным на дэдавым гародзе... Помста? Падстава? Зноўтакі, безвыхаднасць? І ці не ад безвыхаднасці дэмух з галаварэзамі наважыўся пры канцы сваё шалене эпізід (1949 год) «прыйсыць» ў Квачоўскі сельсавет падчас сходу актыўістуі пад кіраўніцтвам на месыніка старшыні райвыканкаму Бірукоў. Былы жорсткі разны, падчас якой дэмуха падстрэлілі. Учачы ён і некалькі аcaleльных бандзюкоў, узброены, увалиўся да дзеда ў хату.

Гэта цяпер лёгка казаць, што малі б не пусціц і справы не было б. Гэта цяпер лёгка ўсіх вінаваціць. А тады што б зрабіў малады хлапец, якому толькі споўнілася 23 гады, якому балоча было стаяць на цяжкай параненай наезе, калі побач была яшчэ зусім маладзенькая жонка ю пайтагадовыя сыны? А хтоцы знайшоўся доб-

разычлівы, што гэта бачыў. Якое ў той час слідзетва? На гары схаваўся забойца, да таго ж сваяк, а на гародзе пакрадзены з крамы ручы... вінаваты. У свяціце са злачынцам. Кампанійнік. У тым, што своеасова не паведаміў, куды патрэбона. А калі тое вінаваты, то юнка твая, вядома, таксама. А пра маші з башкам і гаварыць няма чаго. Усіх, пад корань, на Кальму.

Чужы міліцыянт выявіўся больш чалавечным, чым родны дзядзька Якуб Колас.

Салаўкі. У Джэзказган. Паўбескі тады вымелі. Больш як сто чалавек. Справу вёў падпілкоўнік М.А. Аршынаў. Цікава было ды баведацца, што з'юмі сталася... Спачатку забралі маіх прадзеда Фёдара й прафабіку Соф'ю. Потым дзеда Сашу. Потым і па бабу Мані прыйшли.

І вось ту ужо пачатак новае гісторыі. Баба Мані хачела ўз'яць з сабою дзіця. Майго дзядзьку. Міліцыянт, якіе яе арыштаваў, пачаў упрошваць, калі яна пакінула сына, на брала з сабою. Таму што ўсё роўна разлучылі б. Забралі б хлопчыку ў дзіцячы дом, а там — іншае прозвішча, іншае імя, іншае біяграфія... Зтубілі на бязаўсéды. Слытцеце, адкуль знайшоўся такі, сардичны? Але ж знайшоўся! Мар'ян Есіфавіч Янчэўскі. Самому тады было 25. Ці ж дзядзька не разумеў, што ў гэтай дурнай справе ну хай сабе хлапец вінаваты, што своеасова не сказаў, ня здáў, а можа, і дапамагаў насамрэч, бо байўся за жонку з дзіцем. А можа, і у вайну з'юмі ведаўся, раз сваякі... Але якай сувязь са страшнаю банду ў гэтае дзяўчыны, што ю сама яшчэ дзіця, а ўжо на руках малое? У бабы баскі клопат...

Яму быў дадзены загад. І ён мусіў яго выконвацца. Гэта цяпер лёгка казаць — а мог і не, мог ссысць з органаў, мог перарысці ўговогу ў штаб, каб на бачыць і на чуць, каго... Ня мог! Сам быў пайшоў па этапах, і гэта ў мяккім варыянце. Каб не панесься. Жыць хачела ўсім. А тое, што даводзілася вось такіх вось дзяцей кідаць у трымы, лягеры, ссылкі, дык час быў такі.

Магчыма, дзяўчына спадабалася Мар'яну, магчыма, ён ужо ў сам разумеў, што яна ні ў чым не вінаватая, і таму стараўся як мага дапамагаць ёй ды іншым дзяўчынам у этапе. Бабула пакінула сына ў роднай вёсцы, а сама пасехала па лягерах. Аўгуста потым забрала да сібе бабуліна сястра Эфія. Гадавала, пакуль Мані вярнется.

Шмат давялося прайсці дзядзюлю і бабулу, перш як лёс зусім выпадкова ізноў з'вёў іх разам. Дзед быў ва Ўладзіміры — сідзезу ў зачыненай турме. Трымаў галадзіку. У Куйбышаве сядзеў, Іркушчук вобласці. У Тайшэце і Брацішкі, і, наразе, Казахстан — горад Джэзказган. Назва якая — нібы пісок на зубах. Мужчынскі

дні прыходзіў адказ — яны былі асуджаныя правільна. Крыўдна. Дзед дажыў да восьмідзесяці. Памёр лястась. Хворы. Ліжаў калі год. Калі на міне ў 2006 годзе была распачатая крымінальная справа і міліцыянты ці не штодэн хадзілі па хаце, той страх, які яны здолелі ўтамаваць за дўгасць спакойнасці, вярнуўся. Старым было цяжка ў страшна. За міне. За ўсіх нас. Разумелі, што тых павальных рэпрэсій ужо ня можа быць, што большіх нікога ў турму не паяцгнүць съледам за мною, калі справа дайшы б да суду. Але было вельмі цяжка. Міліцыянты гэта бачылі, таму стараліся як мага супакоўваць старых, казалі, што нічога страшнага ня будзе, што хутка ўсё скончыцца і скончыцца добра. Так яно і сталася. Дзядуля мочын перажываваў за ўсіх нас, маладых. Пасль наша малаадафронтавская галадзіку ён негалосна пераняў эстафту й давёў яе да фіналу. Свягіо фіналу. Ціха і скончыў.

Мой дзядзька Аўгуст, той самы хлопчык, пасля таго, як міне судзіл ў 2007 годзе і быў вынесены прысуд з абвінавачнінем, фактычна адмовіўся ад свяціцва са мною. І ведаю, ці то гэта таксама пе-ражытыя страх, што яны ставіць сібе вышэй за свяціцва з крымінальнічкай (там у сям'і верхаводзіць жонка — магчыма, гэта яны ўяўляюць іх сілу дзядзьку ў вушы)...

І нечаканы практыка гэтага гісторыі. Была для школьнікаў сустрэча з вэтэрнамі міліцыі ў нашым аддзеле МУС. Мар'янам Есіфавічам Янчэўскім. Прэзідэнт былі на пісаніна ў раённай газэце, адкуль я і даведаўся, што чалавек, які некалі арыштаваў бабулю, жывы і жыве ў нашым горадзе. Вырашыла схадзіць да яго ў госьці. Дзікі нагода была — бабуля ўвесь час яго ўзгадвала, чаму б не зрабіць так, калі эты чалавек ведаў, што на яго ніхто зла не трывае... Дзядок, які адчыніў міне дзвіверы, выглядаў даволі балдэра. Калі ж я растлумачыла мэту свайго візгу, твар ягоны дык і зусім прасцягнёў. Ён памятае кожны эпізід з тых часоў ліхалецця, памятае яго бабулю, і майшай дзідулі. Нават сам узгадаў іх імёны, ледзь толькі я нагадала пра год з'яўлення. Ён узгадаў і Дэмуха. Са спачуваннем. Выказаўся, што најшчасливішы злочынені быў проста забытальным чалавекам, якому насамрэч не было ўжо нікага вільсці, як толькі забіваць, забіваць, забіваць... Калі б знайшоўся хтось, хто мог яго своеасова спыніць, магчыма, пакараные за страшныя ўчынкі панес бы толькі адзін Дэмух альбо нашмат меншіх людзей, чым тады...

У гады ягонай маладосці загады не аспрэчваліся. Забараняліся нават думыць над іхнім сэнсам. Усе развязаныні пакідаліся на пасыль, калі ён заставаўся саманас з сабою, ды і то таемна нават ад са-мога сібе, таму што асэнсаваныя падзеі прыводзілі да яшчэ больш страшненых выніку. Мар'ян Есіфавіч вельмі хачеў спадзяўвацца, што з гэтых дзяўчынатаў, якіх ён вымушаны быў арыштаваць, хоць хто-небудзь з'яўліся візіонерам, хоць хто-небудзь з'яўліся вірнуцца. Ён прыхеў на нашу наўясіўскую замлю ў 1942 годзе, ды так тут і застаўся. Усе сваё жыццё сп. Янчэўскі прысыцьціў даданаму служэжнню народу і націклі не забываўся пра тых, хто не без ягонага ўзделу быў вывраўены з жыцця, кінуты ў пустечы Казахстану, на каго на-заўсёды было пастаўлены кляйні ворага.

Я прыйшыла да яго не з адвінавачнінем, але з падзяя. Падзяяко за тое, што ён заставаўся чалавекам у нечалавечых абставінах. Гэта ў ёсць адзін з хрысьціянскіх прынцыпаў: прабачыць сёньня ўчорашнім нашым ворагам. Мы на маём права іх вінаваціць. За сваё ўчынкі яны адкажуць перед Богам. А нам патрэбна магічніца пра іх пакаянне і ўратаванне. І самае лепшае, што мы можам зрабіць для тых, хто насамрэч гэтага заслугоўвае, — падзяявацца за наястрочаную чалавечнасць.

Таму што гэта і наш крыж таксама. Нясьвіж

Піша былы
палітвязень Аляксей
Шыдлоўскі, які
папрасіў палітычнага
прытулку ў Чэхіі.

Падзеі апошніх пяці месяцаў карадынальная змянілі прырэгтысты ў май жыцьці. За гэтых час, які падаеца мненне месцамі, а доўгімі гадамі, я паспелі даведацца пра асаблівасці людзкога характару больш, чым у турме, чым у падпольлі, чым за ёсё папярэднє існаванье.

Ніколі раней на думай пра тое, як атрымліваюць палітычны прытулак уцекачаў з Беларусі. Амаль не дапускаў, што на такі учынак могуць ісці самі. Але калі пры канцы мінулага году лёс паставіў гэтае пытанье, ражнёне было на карысць ад'езду. Ці слушна я зрабіў, на вырашыў для сябе дагэтуль.

Падобная сітуацыя можа здацца з кожным. І гэтыя радкі пішуцца, каб людзі не рабілі тых памылак, што нарабіў я.

Памылка першая

5 сінёкня мінулага году ў першадзе мэтро «Пушкінская», у крамы з книжкамі, дыскамі, я паспрачаўся з прадаўцом. Мне не спадабалася, што паліцу з дыскамі закрывае партрэт Лукашэнкі, які замінае аглядзяць тавар. Мае заўвагі былі ўспрыняты ў штыкі, на што, імаверна, паўплывалі значкі ў мене на заплечніку. Мне давялося партрэт праства прыбрэць, каб не замінаў. Гэты мой учынак, імаверна, ча-каўся, таму што праз скінду ж мене ўзялі за грудкі той работнік крамы і неіскі хлопец у штацкім дыначалі, падупцоўваючы, вы-кідаць за дзверы.

За апошні год у мене здарылася столькі непрыемных сустэреч з падобнымі люмпэнізованымі асобамі, частка з якіх акказвалася супрацоўнікамі службай, што нэўры мае не стрывалі. Я чалавек не слабы, то тых абодвух з лёг-касьцю адкінуў преч ад сябе і паспрабаваў сышці. Але са ссыпны падбіг яшчэ нехта, мене стукнула бутылкай па галаве ды началі звібіць. Усё, на што мене хапіла, гэта некалькі разоў добра трапіць камусці ў пысы, перш як страйці прытомнасць.

Ачунышы, зразумеў, што знаходжуся ў пастарунку. Міліцыянты з цікаўсцю гледзялі на мой скрыўлены твар ды расесьченую галаву. Пацікавіліся, ці трэба міну хуткай. Я сказаў, што абыдус. Маіх спарын-партнёраў нікто затрымліваць і не зьбіраўся. Нехта адразу паехаў дадому з месца здарэння, нехта пашыўшоў да доктара ўзяць даведку пра сінікі. Мне распыталі пра інцыдэнт і, перапісаўшы паш-партнёрскі звесткі, пранапавалі таксама ісці дадому. Было і пытанне, ці не жадані я напісаць заяву з просьбай узбудзіць крымінальную справу на маіх апанэнтаў. Міркуючы, што ёсё ўжо і так вырашылася, я адказаў адмоўна.

Як пасля патлумачыла адва-ката, гэта звычайнай фатальны крок. У беларускай юрыспрудэн-цыі заўсёды вінаваты той, хто заяву не напісаў альбо напісаў другім. Што праўда, іншы бок

Дзёньнік азылянта,

таму што сродкай на ад'езд з Радзімы на той час у мене праста не было.

Выдатна разумеючы, што на украінска-беларускай мяжы можуць затрымамі, квіток узяў да Масквы. Цягні адпраўляўся а трэцій ночы. Ціккая перадаць, з якім болем, туго і съязьвімі праішоў разыўтаванне з жонкай, роднай хатай. Пасыля, ужо ў цягніку, балючы было назіраць, як я ўсё далей ад'яджаю да роднага места і накіроўваюся ў невядомасць.

Москва ўразіла колькасцю міліцыянтаў, якія чатыры разы за чатыры гадзіны праверылі ў мене дакументы, і аэробайджанці з майдаванамі, акрамя якіх у вакзальных зонах, здаеца, боЛькіх ніхто і не працаў. Узяў квіток да Кіева на кішынёўскі цигнік і скіраваўся ва Украіну.

Кіев. Два месяцы чакання

Знаёмых у Кіеве я ня меў, але меў надзею, што ўдасца зьніць кватэру. Выявілася, што жыцце ў Кіеве зынца можна толькі прац агенцтвам. І каштуюць аднапака-еўкі \$500—800 далираў. Першую ноц правёў на вакзале. З рассы-канам галавону спаць на плястыкавым крэсле зусім нязручна.

Зранку пра зору Менск пачаў шукаць знаёмых у Кіеве, у якіх можна была бы перакантаваць. Па абедзе ўдалося. Стас Ка-рашчанка, разам з якім мы не адзін раён у свой час занялі стыкерамі, жыве ў Кіеве з дзя-чынай у яе кватэрэ ды працуе на будоўлі. У іх я праўеў некалькі дзён, пакуль канчатковая не зразумеў, што таннай кватэрэ не знайсці, і на зынізіў сваіх патра-баванінай, арандаўшы пакой за 250 далираў у трохпакаёўцы, у якой жылі яшчэ чатыры чалавекі.

Паспрабаваў пайсці да Стаса на будоўлю, дзе ён атрымоўваў

400 далираў за месец, але хутка зразумеў, што не акрыяўшы — не паянгну. Адлупцовалі мяне добра.

У Менску тым часам съльдцы яшчэ не перавёг мяне з падазра-ванага ў аўбінавачання, таму дробная надзея, што ёсё абыд-зецца, заставалася. Вывучаючы Кіев ды чакаючы звестак з Рад-зімы, я сустрэў Каліды, затым Новы год. Пасыля прыйшла вестка пра тое, што я ціпер у вышыку ў Беларусі і пагражае мне ад трох да дзесяці гадоў.

Кіеўскія праваабаронцы паве-дамілі, што атрыманы прытулак тут для беларуса амаль немагчыма, і я вырашыў скіравацца на Захад. Тым больш, жывучы ў Кіеве на ўжасці туриста, а пай-навартаснага жыхара, заўбажыў, што ўзровень жыцця тут не да-цягае да менскага, на кажучы ўжо пра рэгіён, дзе ўгурле раз-вал і безграшоў. Мне ж учи-ваючы нелегальні статус, не было ні што разылчываць.

Мы з жонкою вырашылі абраць да далейшага пражывання Чэхію. Прычын было не-калькі, але асноўнай сталі цыні на жыцце. Прадаўшы менскую аднапакаёўку, можна было б на-быць, прыкладам, у паўночнай Чэхіі трохпакаёўкі ў не-вялікіх гарадах каля нямецкай мяжы.

Вырашылі, што спачатку ў ЭС палічу я адзін, а Марына дала-чуцьца, як атрымаў статус уцека-чыца.

Праблема ўзялася, адкуль не чакаў. Шчыра спадзеючыся на дапамогу беларускай апазыцыйнай эліце ў атрыманні чэскай візы, я атрымалі поўны аблом. Выявілася, што пасыля таго, як ты зъехаў з краіны, на ўсе твае мінулья справы амаль забыва-юща і нікога ты ўжо не цікавіш. Каб жа я застаўся і сей за краты, бытуцца безумоўна была б

Аляксей Шыдлоўскі

Активіст «Маладога фронту», пасыльца «Зубра», у 1997 упершыню трапіў у турму за графіці, прайшоў праз сумнівадомы жодзінскіх «Чорных бусел».

зусім іншая, і стаўленне да мяне таксама. Абсалютна не распраца-ваны мэханізм дапамогі людзям, з волі лесу вымушаным зъехаць з краіны.

Зімовымі вечарамі я бадзіўся па малазнайёмам горадзе, не зна-ходзячы сабе месца. Усе думкі былі звязаны з роднай краінай. Доўгі час адвараны ад яе, я зра-зумеў, што ніяма лепей за Бела-русь, нягледзячы на ёсё, што там работіца, і што эміграцыя — гэта вельмі цікава.

Мне пашэнціла сустрэць у Кіеве групку беларусаў, якія тут працуяць і дзеля іхтага кожныя тры месяцы фармальна перася-каюць мяжу. Беларусам ва Ўкраіне можна заходзіць 90 дзён, пасыль чаго трэба хоць бы на гадзіну пакінуць краіні. Яны, а таксама былы дзяпустят Уладзі-мер Кудзіна, з якім мы разам трапілі зону ў канцы 1990-х, місціле дапамаглі. Хто фінансава, а хто яшчэ нейкім чынам і ці парадай.

Да Кудзіна ў Севастополь я заехаў пагасціць, зрабіўшы яшчэ адну стрэлаку на мапе Эў-ропы, якую пачаў крэсліць мар-шрутамі свайго перасоўвання ад дынадзею з Менском. Візу вы-рашылі спрабаваць дастаць разам. Давялося зрабіць некалькі ліпавых дакумэнтаў пра тое, што я працу ў Кіеве на запрашэнне ўкраінскага боку і маё заходзіць тут цалкам легальнае. Праз турфіру, якую за тое, што я беларус, таксама ўзяла хабар (гэ-ту краіну зънішчыць каруп-

цыя), я набыў тур выходнага дня ў Прагу. І 3 лютага а 6-й раніцы вылесец з аэрапорту Барыспаль. Хто ж ведаў, што ў гэтых самы аэрапорт я вярнуся праз 45 дзён...

Прага. Два дні ў свабоднай Еўропе

Ляшце я ў Чехію з валізай, рэштай грошай ды сыпісам кантактаў беларусу, што атрымалі там прытулак. І яны не падвялі. Сяргей Скаруліс, брат-нябожчык якога Арсен, бараніў мянэ як адвакат, калі я ішоў па першай крымінальнай ў 1997-м, сутэрні мянэ. Тутэйшыя беларусы заўгунілі што ўжо праз месяц — другі будзем разам піць чэскас піва, бо ў чалавека з такой біографіяй, як у мянэ, праблемаў з атрыманнем статусу ні будзе. Раніц 5 лютага я сеў на аўтобус да Астравы ды скіраваўся ў прымны цэнтар для ўцекачоў «Вышні льготы» прасіц азы...

сама ў зымешанай зоне ёсьць бібліятэка з невялікай колькасцю кніг на розных мовах, сталоўка пляцоўкі для валіболову і настольнага тэнісу. Пагадзіны рэжым у лягеры адсутнічае, таму спаць можна і днём, а ў тэніс гуляць хоць учачы. Але трэバ веркі на дзень сумешчаныя з прымам ежы не даюць расслабіцца. Ранішня «шмонь» з раскіданнем речай да працярочваннем пасыпелі таксама нагадваюць, што ты на ў лягеры для адпачынку.

У першыя суткі мянэ зымясцілі ў карантын, дзе я чакаў разъмеркавання ў пакойкамэрту паводле нацыянальнай прыкметы. Са мной у карантыне быў высокі альбанец. Паразмазуць зь ім я выйшла. Ён не вадодаў ангельскую, а я — нямецкай. Яшчэ ў карантыне афіцэр паліцыі ў справах мігрантаў і пэрекладчык зладзілі сумоўс пра прычыны, якія мянэ вымушлі зъехаць зь Беларусі. Тая чэшка

сем чалавек. Адзін сапраўды палітычны ўцякач — Альесь Зінькевіч, сябар партыі БНФ з Полацку. Астатнія — маладыя хлопцы, якія яшчэ на пачатку стагодзьдзя прыхалі сюды ислегальна, у пошуках лепшае долі. Давялося дойті ім распавідаць пра беларускую эрозіяснасць, бо самі яны не ведалі нічога.

Прыкладна палова насељнікаў лягеры — дробныя, але вельмі шумныя вітэнцы, якія ўбесь час ходзіць табарамі па дзесьні — пітніцаць чалавек ды не даюць адзін аднаго ў крыду. Найяўнэсць такой колькасці нацыянальнасці дае ўрадлівую гле-бу для канфлікту. Там, дзе беларус з украінцам паразумеліся б, турах з нігерыйцам абавязково дадуць пару разоў адзін аднаму ў пысы. Болей не пасыпівалі, бо прыбяглі паліцыйскія і забірали вінаватых ва ўнутраны пастарунак. Там ім выпісваўся штраф 60—120 далаўраў.

Ёсьць у лягеры і свой карцар.

пачаў разумець, што нешта ня так. Высъвестліў, што чалавек, які працуе ў адной з праваабарончых арганізаціяў Чехіі і якога я прасіў паведаміць тым самым праваабаронцам пра мой прыезд, не зрабіў гэтага. Наўмысна ці па дурсаць, я ні ведаю. Калі жонка здолела сама знайсці іх кантакты ды паведаміць пра мянэ, яны былі шакаваны і паспрабавалі нечым дапамагчы, але было ўжо запозна.

Некалькі разоў на тыдзень, начамі, калі ўсе спалі ў сваіх пако-ях, з лягеры зынкалі людзі. «Су-камэрнікі» распавідалі, што за імі прыходзіў нарад паліцыі, надзвядз на руці кайданкі ды ку-дышыцы вывозіў. Адночы так зынкал альбанец, з якім я разам трошкі ў лягеры...

Ізоўні кайданкі

18 сакавіка а трэцій ночы ў пакой увайшлі прадстаўнікі паліцыі ў справах мігрантаў ды паліцыі звычайнай. Мне загадалі

ку ў Вільні. Паліцэйскія высадзілі мяне з самалёта, а самі засталіся ў ім чакаць зваротнага рэйсу. Я ўйшоў у тэрмінал і высыветліў, што пра мяне там ніхто не чакае. Літоўскія памежнікі былі зьдзіўленыя, чаму беларуса дзяртавалі з Прагі ў Вільню, а ня ў Менск. І ніхто там ня чӯй пра тое дублінскае пагадненне.

На маё шчасце, чанчына, якую адкамандзіравалі высыветліца ману скутацьцю, ві ўсім разбралася. Разам з тым і на тэрыторыю Літвы мянэ ніхто не пускаў, бо, калі падчас задачы на чэсці азиль літоўская віза ў мяне была яшчэ дзейная, то на момант прылёту ў Вільню — ужо пратэрмінаванай. Калі б я папрасіў літоўскі азиль у тэрмінале аэрапорту, я б, як нелегал, мусіў бы адседзець да шасці месяцаў у ізолятры, перш як май справе началіся з брухі. Мне прапанавалі адпраўку назад у краіну, з якой я прыліцеў у ЭС. Гэта значыць — ва ўкраіну. Стомлены ад лягера і няпэўнасці, пад пагрозай яшчэ шасці месяцаў ізолятара, я пагадзіўся. І назадура быў пасаджаны ў чарговыя самалёт.

Пralятаючы над Беларусью, вакол якой ужо зрабіў поўнае кола, я думаў, што яна, як магніт, прыцягвае сваіх сыноў, і, відаць, мне аніяк не пазбегнучы хуткай зэ ёй сустрэчы.

Ізоўні Kіeў

19 сакавіка ў аэрапорце «Барыспаль» мянэ сустрэлі кіеўскія сябры да некаторых беларусы, якія адседжваліся ў Кіеве напярэдадні Дня Волі. Мас распovedы іх шакавалі. Тым больш што скутацьця, у якой я апнуўся, стала вельмі падобнай да патавай. Праз тыдзень з Менску перехала жонка. Мы здолелі знайсці кватэрзу за 500 далаўраў, якую знылі да лета, у надзеі, што за гэты час звяініца праца да нейкай пэрспэктывы зноў трапіць у Чехію. Але час працаў не на час.

Атрымаць падвойна чэскую візу вельмі цяжка. Да таго ж, ніхто так і ня здолеў даць дакладную кансультатыўную, што будзе, калі я зноў прылічу ў Чехію ды здамся там на азиль падвойна. Падпрацоўчыя за неўялічкія гроши ў Кіеве, якіх хапае на аплату кватэрэ, з сумам бачым, як разам з апошнімі фінансамі расцягаючыя нація на надзеі на добры фінал гэтай гісторыі. Беларусь, а разам з ёй і турма з абрынутай вежай, становіцца ўсё бліжэшано. Калі не геаграфічна, даўшы час вымушанага туды вяртацьня. І ўжо адседжаныя пра канцы 1990-х падтэрта году здаючы мін нязыб'яной марай у парадуныці з тэрмінам, які чакае пры вяртанні ў краіну...

Магчыма, шмат хто з эмігрантаў толькі пасміяўся б з маёй гісторыі. Вось, маўлуй, небарақа-ўцякач. Але камусці, хто вырашыць пайсці гэтым шляхам, яна, імаверна, дапаможа. У тым ліку і прынціп рашэнне, ці варты ўвогуле пакідаць Радзіму. Як я казаў на пачатку, да пэўнай думкі я так і не прыйшоў.

**Аляксей Шыдлоўскі,
Менск—Масква—Кіeў—
Прага—Вільню—Кіeў...?**

Людзі на азы

На КПП азильянскага лягера з магтоў прыходзіцца ніхто не зъдзіўіцца. Выявілася, што прыажджаюць сюды кожны дзень па некалькі чалавек розных нацыянальнасцей. У кожнага свае прычыны для такога кроку, але реальная палітычныя прычыны амаль ні ў кога там няма.

На ўхадзе вы праходзіце ўсё фармальнасць: фота фас-профіль, адбіткі пальцаў, вас меркаваны, што ў Беларусі ўсе прадметы, якія могуць напакодзіць здарою. А таксама сродкі сувязі, у тым ліку мабільны. Калі яго ў мянэ апісалі, я зразумеў, што старажытнага чыгуначнага упрыгожваць на скутацьцю, і засталося толькі чакаць, калі мянэ выпусьцяць з лягера.

А заходзіцца ў ім людзі ад месяца да чатырох у залежнасці ад таго, ці была ў цябе чэская віза ды нааугл паштарт. Тых, хто дакументаў ня меў, адразу папярэджаюць, што сядзець яны тут будуть па максімуме, 120 дзеян. У візах інтарэсах заключаюць дамову з чэскім адвакатам і сканктаваніца з правабаронцамі да таго, як трапіце ў лягера. Пасылька зрабіць гэта ніхто не дазволіць. А бяз праўніка вы ня будзеце мець уяўлення, што з вашай справай дзеяца цяпер...

Пры першым азнямленыні з лягераў я зъдзіўлены ўбачыў, што ён на розных пасыпцах і вонкава, ні ўмовамі да калені ўзмежненага рэжыму ў Менску пры вуліцы Кальварыйскай. Той жа плот з калочным дротам, паліцыя з сабакамі на ахове, такія ж баракі і двух'ярусныя жалезныя нары. Па «казыў», што праўда, можна больш вольна рухацца, але ж ён спрэс аbstыланіў систэмай відзанагляду, і кожны крок ваш бачаць. На тэрыторыі лягераў ўсё некалькі мужчынскіх баракаў і адзін сямейна-жаночы. Так-

абсалютна ні валодала скутацьцю ў Беларусі. Ён нічога не сказаў пра злыднішчы ні Казуіна, ні Мілінкевіча, ні назвы партыі і грамадзкіх рухаў. Затое яна выдатна ведала, што к'яс прэзыдэнт пайшоў на перамовы з апазыцыяй, і ўсё на так удрэні. Зъдзіўіла яс то, што я ведаў беларускую мову, які перакладчыца Ірына не разумела абсалютна. Са словаў афіцэркі, у яе было меркаваны, што ў Беларусі ўсе гавораць па-рассейску і лічачы сябе рассейцамі.

6 лютага мы выдадлі асабісты пасып, які загадалі заўсёды насыці з сабою. Пасылька дойтіх раздумаў мянэ пасялілі разам з украінцамі, бо, «нянедзічы на то, што я беларус, прылягце жа я з Кіева».

Калі б я меў грошай больш як дзесяць здзяйсніць на аэрапорце, які загадалі заўсёды насыці з сабою. Пасылька дойтіх раздумаў мянэ пасялілі разам з украінцамі, бо, «нянедзічы на то, што я беларус, прылягце жа я з Кіева».

Харчаваны ў лягеры тро разы на дзень: не сказаць каб нічамасце, але замала для зদаровага чалавека. За месяц азильянты скідалі па 5—10 кг, калі ня мелімагчымасці харчаваніца да таткатаў з мін-крамы на тэрыторыі лягера. Харчаваны ў стаўлодуць на аснове чэскай кухні. На ўсім яна даспадобы. І калі наш брат-славянін ёў зблышага тое, што давалі, моўчкі, дык прадстаўнікі Азіі ды Афрыкі амаль усё дзманстратрўна выкідалі. Харчаваліся яны ў асноўным чыпсамі ды колай з крамы, яшчэ азяйты круглыя суткі смажылы селіядзе з капустай.

Беларусу там няшмат, як і расейцаў. Беларускія там у асноўным гастарбайтэры з Украіны, Альбанді, Сэрбіі, Македоніі і Туреччыны.

Нашых было разам са мной во-

такіх меры вымушалі многіх стрымлівацца тады, калі ўжо, здавалася, іншага відзіцца німа. Прыкладам, пры праглядзе футбольнага матчу цемнаскуры хлопец мог прости падсыдзіці ды пе-рэаключыць на MTV і пасыль гэтага з выклікам зірніца на ўсіх прыступах.

Калі ўдзіўіца насыці з падынамі, якія прыдымвалі абударудныя, кшталту «дома пазыўнага гроша», а вярнуць ніяма чым». Тыя хто казаў прыдымвалі абударудныя, звычайна не арыентаваліся звычайна ў сваёй краіне, і их хутка выводзілі на чистую воду.

Так ішоў дзень за днём. Лодыгі выклікалі на размовы, пасылька давалі адмовы ў статусе, яны пісалі аплязію ў суд, тады іх раздумаў зліў лягера вольнага тыпу да раашэння, якое магло быць вынесенае толькі праз год. Уесь гэты час гастарбайтэры захітніцаў па будоўлях, а калі прыходзіцца па-нармальнай адмове, зноў ідуць здавацца на азы, прыдымляючы іншую прычину.

Мін юхто нікуды не выклікаў. Пазыўнай патрапіў наўбыдзіць тэлефонную картку, ды з аўтамата, што на тэрыторыі лягера, разпораз звоніці ў Менск, давочы або сабе знаць. Толькі аўтамат праслуходзіць, і кожны раз, калі я злягаваць кроку ўбок. І, нигледзячы на то, што я някіх законуў у іх краіне не парушаў, увесе час тыхамі давалі мін зразумець, што я, на іх погляд, жудасны злачынца, ад якога яны ратуюць свой народ.

Сабраць речы і надзелі кайданкі. Думаў, што мянэ, напэўна, высылаюць у Беларусь, дзе чакаюць яго звініцтваў. У Беларусь, дзе падынамі засыплюць на пачатку патрульчыкамі.

Згодна з дублінскім падынамінум, у Эўрапейскім Савеце пры наўмысні некалькіх дзейсных візу аздыжнасць за палітычекача можа несць тая краіна, якую выдала больш дўгатэрміновую візу. Такая на момант прылёту ў Чехію ў мянэ была — літоўская. Праўда, не шэнгенская, а нацыянальная, але гэта ня мела значэння.

Чэхі не абавязаныя быць вельмі цяжкі. Да таго ж, ніхто так і ня здолеў даць дакладную кансультатыўную, што будзе, калі я зноў прылічу ў Чехію ды здамся там на азиль падвойна. Падпрацоўчыя за неўялічкія гроши ў Кіеве, якіх хапае на аплату кватэрэ, з сумам бачым, як разам з апошнімі фінансамі расцягаючыя нація на надзеі на добры фінал гэтай гісторыі. Беларусь, а разам з ёй і турма з абрынутай вежай, становіцца ўсё бліжэшано. Калі не геаграфічна, даўшы час вымушанага туды вяртацьня. І ўжо адседжаныя пра канцы 1990-х падтэрта году здаючы мін нязыб'яной марай у парадуныці з тэрмінам, які чакае пры вяртанні ў краіну...

Магчыма, шмат хто з эмігрантаў толькі пасміяўся б з маёй гісторыі. Вось, маўлуй, небарақа-ўцякач. Але камусці, хто вырашыць пайсці гэтым шляхам, яна, імаверна, дапаможа. У тым ліку і прынціп рашэнне, ці варты ўвогуле пакідаць Радзіму. Як я казаў на пачатку, да пэўнай думкі я так і не прыйшоў.

Літва. Мы не чакалі вас...
«Boing-737» пайшоў на пасад-

альбо Ўцёкі ў нікуды

СЕРГЕЙ САЛАШ

Чалавече і палітычнае: Салаш

Неяк адначасова старшынём барысаўскай суполкі партыі БНФ Сяргеем Салашам зацікавіўся КДБ і падатковая службы. Гэта здарылася літаральна на наступны дзень пасля таго, як Лукашэнка даў загад Зянону Ломацо праверыць даходы «прафесійных апазыцыянероў». Нядайна ж палітык даведаўся, што ягоная і бацькоўская кватэры знаходзіцца пад арыштам яшчэ з 2006 году — гэта адзіны такі выпадак у краіне. Менавіта з такіх апошніх навінаў і пачалася наша размова.

«Наша Ніва»: Што за гісторыя ў цябе склалася? Адкуль такая цікавасць да тваёй асобы?

Сяргей Салаш: Наша мясцовыя ўлада вельмі доўга да мяне падбіраеца, аж з 2003 году, калі ў мяне была пасыплюховая выбарчая кампанія на мясцовых выбарах. Да такога ступені пасыплюхова, што вэртыкальныя былі вымушаны даваць паказаны ў Менскім аблсудзе, правесць там цэлы дзень. Напэўна, з таго часу яны шукалі, як мяне дыскрэдытаць. Летася, падчас мясцовых выбараў, мяне проста закрылі на пяць сутак арыштам. Спрабавалі нават завесць крыміналную справу, нібыта я некам тэлефонаў і пагражалі з прадстаўніком вэртыкали. Ціпер придуманы новы вычварны спосаб уціску — ударыць па маіх даходах, сям'і і ўласнасці. Мая квата і бацькоўская ціпэр фактчына на знаходзіцца пад арыштам. У такім стане яны ад канца 2006 году, але ніхто нам пра гэта не пададзіў, не было нават напіштвання на вуха. Я пра гэта даведаўся толькі пасля съмерці бацькі, калі быў вымушаны займацца мәмаснымі справамі.

Мясцоўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

рысаўскім БТІ адна супрацоўніца з усымешкай мне сказала: «Вы, наўгода, прэтэндувалі на найкія пасады». Адказаў, што гэта інцыдэнтыва Маскоўскага РУУС Менску, але там мне паведамілі, што нікі арышты яны не накладалі. Спрабую высьветліць дакладную інфармацію, адкуль растуць ногі ў гэтай справе. Думаю, з КДБ. Но гэта ўстанова апошнім часам пачынае цікавіцца абсалютна ўсім, чым я жыву, дыхаю, займаюся. Ім справа нават да месца мае юначай пра-

некалькі варыянтаў выбарчай кампаніі. Ад 2003 году ў нас ніводная кампанія не была падобная на іншую, сёлета яны таксама будзе адрознай.

«НН»: Некалі сибар тваёй каманды эканаміст Зыміцер Бабіцкі казаў, што мои варта ўдзельнічаюць у парламенцкіх выбарах, бо ў людзей можа склацціся ўражанье, што ў выбарах удзельнічаюць тыя ж

Зразумейце ситуацыю, цяпер няма дакладных правілаў палітычнай гульні.

самыя людзі, але перамагчыя яны ня могуць.

СС: Цяпер няма дакладных правілаў палітычнай гульні. Для мяне ў такім сітуацыі вельмі важны ёфект нечаканасці. Байкот таксама можа мець сэнс. Я не разумею аргументаў: «Улада загоніць сіх людзей і нічога на ўдасца». Для нас важна, каб людзі потым некуды выйшли, пасля таго, як будуть загнаны на ўчастку. Падчас байкоту можна выдатна зрабіць, каб у людзей зьявілася неўкае грамадзянская пачувствуць. У 2003 годзе, калі мяне не зарэгістравалі кандидатам, шмат людзей прагаласавала супраць сіх, у тым ліку жаўнеры вайсковых частак Піччай (40—45% паводле афіцыйных дадзеных). Летася мы таксама праводзілі нешта падобнае. Тады ж супраць мяне зноў спрабавалі завесы крыміналную справу за дзеяньні ад ім незарэгістраванай арганізацыі «За чистыя Барысава». У прокуратуру выклікалі 14 чалавек. Пыталаіся пра мяне, пра выданыя блюлетэнія «Печы сеньня». У выніку я атрымаў пісмовася падпісаніемага.

«НН»: Пад твайм кіраўніцтвам распрацаваная першая ў краіне стратэгія развіція рэгіёну.

СС: Мы разумеем, што тая стратэгія не дасканальная, але ад закладэнняў на ёй кіруючай дзеяльнісці, што там закліпае, мы не адмаўляемся — рэфармаваныя прымесы слоў, сельскія гаспадаркі, адкаўцы і г.д. Мы задаволены, што не пештаваць з піліўнаванага начыніццаў выконваць улады. Гэтыя дакументы на руках макоў барысаўскіх вэртыкальцаў.

«НН»: У Піччай, дзе ты звольшы падтрымаваў якія практыкі?

СС: Гэтыя практыкі звязаныя з «Восі, каб пажыці добра мае дзеці і ўнукі». Я сам хачу добра пажыці. Я хачу бачыць свой горад у тульнім для жыцця — хачу, каб былі добрыя дарогі, каб на біліася падвеска ў машыне, хачу, каб мая жонка хадзіла па ходніках і не збліжалася абласці, хачу, каб мая дачка магла гуляць на нормальных дзіцячых пляцоўках, хачу сам пекалі выйсці ў двер і пагуляць у футболь. І вось дабіваеміся гэтага. У кожную такую кампанію збираем па тысячі подпісі, і ўлада вымушаныя разагаваць. Ціпер дамагаеміся падземнага переходу на вуліцы Гагарына, адной з самых небясьпечных у краіне. Усе кампаніі робіцца прыпыніцца па-беларуску.

«НН»: Я так слухаю і разумею, што ўсе тваё кампаніі праходзяць з сацыяльнымі і эканамічнымі лёгумі.

СС: Высóваўца і падтрымаваў якія практыкі звязаныя з «Восі, каб пажыці добра мае дзеці і ўнукі». Я сам хачу бачыць свой горад у тульнім для жыцця — хачу, каб былі добрыя дарогі, каб на біліася падвеска ў машыне, хачу, каб мая жонка хадзіла па ходніках і не збліжалася аблосці, хачу, каб мая дачка магла гуляць на нормальных дзіцячых пляцоўках, хачу сам пекалі выйсці ў двер і пагуляць у футболь. І вось дабіваеміся гэтага. У кожную такую кампанію збираем па тысячі подпісі, і ўлада вымушаныя разагаваць. Ціпер дамагаеміся падземнага переходу на вуліцы Гагарына, адной з самых небясьпечных у краіне. Усе кампаніі робіцца прыпыніцца па-беларуску.

«НН»: Добўга жыцці за мяне някі адбілася на табе?

СС: Натуральна. Я часта апнаўся ў нейкіх пагранічных сітуацыях.

Вось узві, ГДР — сацыяль-

стыйчнае, але Заходняя Эўропа, і

мене з Нямеччынай дыволіся ака-

запца ў Ашхабадзе.

Гэта як у Сярэднявеччы.

У Туркмэнстане бы-

лі вельмі цікімі стасункамі між людзьмі, можна ўдарыць дзячычы-

ну. У мене там было шмат сутычак

з мясцовымі. Нават пуды баявога

майстэрства паказаваў, калі буйся

адначасова з чатырма. Рознае было.

Гутарыў

Зыміцер Панкавец

Дзеци Аляксандра ...горавіча

Дамблдор застрэліўся!

8 траўня вялікая залія Купалаўскага была далёка на поўнай: напярэдадні «доўгіх выходных» менчукі пачалі разъяжджацца. Але і тэатралаў засталося ў горадзе даволі. Ішли «Дзеци Ванюшына». Піша Аляксандар Фядута.

Дзымітры Булахай неjak сказаў мне пра Георгія Таразевича:

— Тоё, што мы з табою, пачечою, будзем прыдумляць гадамі, яму дастатковая ўзгадаца.

Добрая памінь часамі падводіць — на толькі ў палітыцы, але і ў мастацтве. А ў пастаноўшчыку «Дзеци Ванюшына» Аляксандра Гарцуева — добрая памінь. І ён памітае, напрыклад, пудоўную пастаноўку горкаўскіх «Мышчанаў» на сцене БДТ. Ни жаль. Лепш бы ён іх бачыў.

Гэта Талстай запэўніваў чытчача, што кожнай нещасціўлівай сім'і нещасціўная па-свойму. Сям'я купца Ванюшына з п'есы Сяргея Найдзёнава страшніна нагадвае сім'ю мешчаніна Бесьсяміна з п'есы Максіма Горкага — што неаднаразова адзначалася і літаратуразнаўцамі, і тэатральнай разнаўцамі. У абодвух выпадках мы прысутнічаем пры распадзе асновы светабудовы. Ячайка грамадзства атамізуюца, распадаецца, як чальны разыходзянец чёсё далей і далей адзін ад аднаго. Такіх пастаноўак сучасны глядач ня любіць. Занадта актуальна — па тэмі.

Аднак Тайстановаў убачыў у п'есе Горкага даволі жудасную трагікамедыю. Усе гэтыя мітусіўлівыя людзі недаручны, съмешныя ў сваім крыку, у наўменыні высушаюць адзін аднаго і знайсці супольную мову. У тэлевізійнай вэрсіі «Мышчанаў» ён нават сабраў усе сцэны скандалаў у адно і даў іх перад спектаклем у якасці трэйлеру — прадбаччыва замінішы крыкі герояў іранічнай музыкай. Карцінка ёсьць, а крыку няма. Аляксандар Гарцуев

жа свайго Найдзёнава на ўбачыў, а пачуў — пачуў у гэтых самымі крыку. І, на наш погляд, не паўсюль здолеў захаваць адпаведную жанру меру.

Усю першую дзею героі крываюць. Крычаць адзін на аднаго, а вушы складвае ў гледача. Будзем лічыць, што вінаваты ў гэтым пастаноўшчыку: хто ставіць спектакль, той і арганізуеў гукаўную прастору. Нават вельмі тоñкі майстры пыхалягічнай нюансіроўкі Аляксандар Падабед на можа наважыць на сваё ды ідзе за рэжысэрскім малюнком ролі. Але паколькі гэты крык супярэчыць самой сутнасці ягонага акторскага таленту, першая дзея бэнэфіснага спектаклю прасядяе. Чуць крык купца Аляксандра Ягоравіча Ванюшына ў выкананні Падабеды даволі цікава: ён жа, урэшце, на Савела Пракопавіча Дзікага і на Кіт Кітчыя якога-небудзь гра! Няма патрабы глушыць партнёру і гледачаў. Таму што бацькаў адай — ціхі. Крыкам бядзе не дапаможаш.

Сытуацію трохі ратуе мастак-пастаноўшчык Ігар Анісенка. Ён відавочна таксама мае добрую памінь — праўда, зрокавую. І замест нармальнага купецкага дому мяжкі XIX—XX стст. (часоў Васі Жалезнай і Ягора Булычова) Анісенка ўзводзіць эклектычную будынкіну — сярэднія паміж хаткай на курыных ножках і школкай чаруць Хогвартс з «Гары Потэр»). Тут таксама, як і ў Хогвартсе, ёсьць лесвіца — велізарная, з парычнамі, якай, чаго добрага, зменіць сваё месцазнаходжанье і пакіне на верхнім паверсе неспакойных купецкіх дзятак. Тут вісіць велізарны партрэт любімага дзядулі, які восьвостаў акіўне і наўхвална пачні хітаць галавою. І ёсьць склеп, адкуль зьяўляюцца злосныя маглы — найстарэйшая дачка Ванюшына Клаўдзія (Іольяна Міхневіч вельмі добра грае гэтую падобную на пачуку істоціну) і еже Жшоткін (Ігар Пятров, на наш погляд, трохі гістэрычны — аднак з такою жонкаю...).

Несумненнае дасягненне спектаклю —

музычнае афармленне. Музыка М.Рых-тэра і Н.Говарда адначасова і архайчная, і сучасная. Музычна трохразовая імітацыйная стрэлу ў канты спектаклю — калі Ванюшын, раздущаны трагедыйнымі забівасцями — падабраная вельмі старанна. А ў спалучэнні з промінямі сцяглі, што праніваюць цэнтру купецкага дому, і з чарадою дзіцей у белых начынках кашулах гэтая музыка давяршае ператварэнне месцы дзея ў нейкай чароўнай памяшканні, у якіх разгортваецца страшная казка. Зрэшты, «Гары Потэр» — таксама страшная казка.

Старому Ванюшыну ў гэтым сцэне адведзеная ролі Дамблдора — толькі Дамблдора-небаракі. Малодшы сын, Аляксей (біспірочная ўдача маладога актёра Аляксандра Казэлы — магчымы, адна з дзіцяў наўгледзеных акторскіх працаў ўбачанай мной вэрсіі спектаклю), праства кака да бацькі:

— Вы нараджалі нас і заганялі наверх. Рэдка мы спускаліся да вас уніз, калі не хацелася піц і ёсці, а вы падымаліся да нас толькі тады, калі ўважалі за неабходнасць лаяць нас і біць. І вось мы выраслі, мы сышлі зьверху ўжо дарослымі людзмі з сваімі густамі, жаданнямі і патрабаваннямі; і вы не пазнайце нас; вы пытаце — адкуль мы такі? Як, мусибыць, цяжка!

Вось цяжкасць гэтu Аляксандар Падабед грае вельмі ўдала — у другой дзея. Ягонае шчырае жаданнне дасягненне спакою, даць усім сямейнікам згоду — гэтаму даш веры. Тым болей што побач з ім — такая щодуная жонка і мачы, якую грас Зінаіда Зубкоўка (другі шээзў гэтага вечару — яе Арына Іванаўна абласлотна арганічнае натуральная і тыповая, ёй даеш веры і спачуваеш штохвіліны). Сцэна на мяжкі двух ахту, калі старыя Ванюшыны сядзяць побач, і Аляксандар Ягоравіч, мабыць, упершыню разумеаць Арыну Іванаўну, якай спадзеяцца толькі на Божку дапамогу ў развязанні гэтага канфлікту пакаленняў — магчымы, самая пранізвільная ў амаль трохгадзінным спектаклі.

Але вернемся да маладых. Калі старым Ванюшынам не пашэнціла з усімі дзецьмі, то гледачу таксама не з усімі па-

шэнціла. Трохі бліскя глядзіца старый сын Канстанцін (Аляксей Чарнігін) і дачка Людміла (Валянціна Гарусева). Затое дастатковая выйгрышная Ганнічка — Вікторыя Чаўльткіца знаходзіцца для сваёй добраі і цнагтлівай герайні дакладнай інтанцыі і выклікае да яснагаду. Удалая Алена (Святлана Анікей) — белдана свяячка, якой здраджвае ейніх кахрані Канстанцін. Дзіўны тып «дзэлавога алькаголіка» паўстасе ў выкананні Сяргея Краўчанкі, які грае здзіці Ванюшыны Красавіна: гэты хам, які імкнешца стаць панам, не пазбывае і познага ўўлёненія пра гонар, валодае куражом і выклікае ў гледача ня так інівісць ці пагарду, як добразначлівую, іншы раз, усмешку (асабліва на фоне жонкі, якак не іграе ролю, а са холадна прамаўляе свой тэкст).

Аднак адзінамі чалавекам, годным выраўцаца з гэтага запыленага і агульлага ад усеагульных крываў і купецкага Хогвартсу (маем наўвеше архітэктуру, а ня сутніцтва падэслі), аказваеца малодшы сын. Лінія Аляксея відавочна атрымалася на толькі ў актора, але і ў пастаноўшчыка. Гарцуеў для гэтага героя не шкадзе эфектных мізансцэн, срод якіх пазнаеш нават «Вяртанне блуднага сына». Цалкам удала грае Аляксандар Казэла ў дуэце з Аўдзіцай (вельмі магічнай, з кашчай плястыкай, стварае ейны вобраз Яўгенія Кульбачнай — а ў гэтым эпизоде яна адначасова дакладна перадае і пажаду драпежніцы-кахрані, і нерастрачана кахраны не наядбыйтай маци), аканомкай, якак яго каліс спакусіла. Але апошніе звязлённі Аляксея на сцэне — ягонае фактычнае разывітванне з бацькам, калі ён кідае выклік старэшаму брату, які здрадзіў кахраны. І глядзяч бацькі, які хлопчык у гімназічнай форме неспадзейкі ператвараеца ў маладога Ванюшыну — такога ж высокага, як ягоны бацька, сыграны Падабедам, і нават гарбаватага — толькі не ад цяжару змарнаваных гадоў, а як спружына наяпітага, гатавага вырваша на волю.

Мне думаецца, што спектакль проста яшчэ не накатаны. Акторы ўжываюцца ў ролі, як звычайнія люди з ўжываюцца ў кімплену новую вопратку ці абуцьце. Таму і кірк іншы раз здаецца рэакцыяй таленавітых людзей на чаравік, які перацінае нагу.

Разам з тым адразу адзначу: пакуль — эта адзіны спектакль Купалаўскага, які я — эта дакладна, і не для таго, каб пра яго пісаць, — пайду глядзець другі раз. І вось чын.

На тэя самыя ролі Аляксандар Гарцуеў прызначыў вельмі розных актораў. Я бацьку Ванюшына-Падабеда. Але ёсьць жа і Ванюшын-Аўсінінай. Гэта зусім іншы актор. Ягоны Аляксандар Ягоравіч мусіць быць не падабедаўскім купцом-інтэлігентам, а нашмат больш злімным, — хутчэй нават сынам і ўнукам прыгонага, а ня вольным чалавекам у трэцім пакаленіні. Замест падобнай на котку Яўгеніі Кульбачнай Аўдзіцюю грае Алена Сідарава — акторка зусім іншага амплюа. Хочаца ўбачыць ў ролі Шчоткіна Ігара Дзяняніса — відавочна мацнейшага нават у сваіх гістэры, чым Шчоткін на выкананні Ігара Пятрова.

Хочаца паглядзець, таму што гэта будзе зусім іншы спектакль. Хочы — пра тое самае. Пря то, як руйнуетца съвет, а стары Дамблдор Ванюшына мудры і ў глыбіні душы добры чалавек, стралецца ў вішнёвым садзе, так і не знайшоўшы супольнай мовы знатоўмам выгадаваных ім Гары Потэр, якія не паспелі выбрацца з прорвы лёсу, што іх заглынула, нібы інтэрнэт.

Аляксандар Фядута, глядзяч

Маўр ня мусіць сысьці

10 траўня споўнілася 125 гадоў з дня нараджэння Янкі Маўра. Піша Вацлаў Шаблінскі.

Хто ў маленстве не захапляўся «Палескімі рабізонамі», крайнай рэйсай ішпушкі або «Сынам вады»? Праз гэта праўшлі нашыя клясыкі Васіль Быкаў, Іван Мележ. Прычым гэта быў родкі выпадак, калі сымпаты чытачоў і афіцыйнай крытыкі супадалі. Творы Маўра хвалилі за тое, што, «чытаячы іх, савецкія дзеяці працягваюць — жыць і працаваць у нашай краіне, дзе імя прыгнітальнікаў-капіталаўстаў і памешчыкаў». Дык, можа, книгі бедарускага Майна Рыда трэба здаць у архіў? Перакананы, што не. Мала таго, «бацька» дзіцячай літаратуры Беларусь заслугоўвае і новае збору твораў, і новых даследаванняў.

Біографія пісьменніка па сёньняшні дзень бацяга на «белыя» плямы. Не прааналіза-

Янка Маўр —
(1883—1971), сапр. Іван
Федараў. Пісьменнік, адзін з
пачынальнікаў беларускай
дзіцячай літаратуры.

ны і належным чынам нават удел настайніка Івана Федараўа (сапраўдна прозывішча пісьменніка) у настайнікам зъезду ў Мікалаеўшчыне, як і месца самога зъезду ў тагачасных падзеях. Прыхынны разумелы. У савецкі час не хаделі прычыніваць увагу да партыі эсераў, а зъезд па сутнасці, быў эсераўскім. Сёньня насыцірожана ставіцца да рэвалюцыйнага руху ўнутры. Між тым, разглядаць дзеяньнікі нашых клясыкаў па-за рэвалюцыйнымі канцэктамі значыць, па сутнасці, пазбайдзіць яе сэнсу.

Заслугоўвае ўглі і дзеяньнікі Маўра-эспрантыста. Абсяг яе проста апамялівы. Як казаў сам пісьменнік, «агрэмліваў я патрэбны мне матэрыялы з Францыі, Німеччыны, нават з Чылі... У майм доме знаходзілі прытулак англічанін, аўстрыйец, японец, карэец». Кім былі гэтыя люди? Ці спрабаваў хто выслівіці?

Акрамя таго, ёсьць ішчэ Маўр-перакладчык, кінасценарыст, якога хваліў сам Сяргей

Эйзенштэйн. Усё гэта практычна забылася.

А калі мы восьмем уласную творчасць Маўра — іці такая яно ўжо просьценская, ідэялізаваная, як здаецца? «Чалавек ідзе» можна сымлема аднесці да філізофскай літаратуры, бо там разглядаюцца «вечныя» пытанні: хто мы? адкуль? навошта? У «Фантамабілі прафэсара Цылікоўскага» беларускі фантаст першым у сусветнай літаратуре апісаў падарожжа ў космас з дапамогай думкі. Па сутнасці, там запытраваная канцепцыя Пляtonізма пераснасці думкі-ідзе ў сవецце. Нездарма афіцыйная крытыка адрэзала твор у ненавуковасць.

Не агрененая як съед і аўтабіографічна трэлітэ «Ішлях зі цэмпру». Разам з найлепшымі маўраўскімі апавяданнямі яна заслугоўвае таго, каб заніць пачэснае месца сярод бліскучых узору беларускай пынхалігічнай прозы. Ды і «майны даўскі блёк» Маўра, калі разбрэца, напашт перасягае тое, што сёньня абязжарвае паліцы нашых кнігарняў.

На верхнім здымку (арыгінал) бачны трафэйны гадзіннік, які фотограф пасыль саскроб іголкай (фота ўнізе).

Адзін з найвядомейшых пастановачных здымкаў

На пажарышчы Райхстагу фотакарэспандэнт лейтэнант Халдзей угарварыў знамага папазаваць на даху са сцягам. Здымак зрабіўся адначасова і сымбалем паразы нацысцкай Німеччыны, і савецкае перамогі.

8 траўня ў Берліне адкрылася вялікая рэтроспектыўная выставка найбуйнейшага савецкага фотожурналіста XX стагоддзя Яўгена Халдзея, прымеркаваная да гадавіны заканчэння вайны. Менавіта Халдзей зрабіў хрыстоматыйнас

фота савецкага жаўнера, які ўсталёўвае чырвоны сцяг на даху Райхстагу.

Здымак быў зроблены 2 траўня 1945 году. Халдзей ішоў па цэнтры Бэрліна ў кірунку Райхстагу. Тры гадзіны раней апошні галубонакамандуючы німецкай станицы адбыўсяць пра кіпітуючы, аднаасобны сутыкнік ішчэ працягваліся.

На пажарышчы Райхстагу 28-гадовы фотокарэспандэнт у чыне лейтэнанта сустроў знамага і угарварыў яго папазаваць на даху са сцягам. Да іх долучыліся яшчэ два чырвоныя.

Да іх долучыліся яшчэ два чырвоныя. Халдзей адзін зусім засяў на стужку — 36 кадраў. Адно з фота зрабілася адначасова сымбалем і паразы нацысцкай Німеччыны, і савецкае перамогі.

Пасыя вайны Халдзей як габрой трапіў пад кампанію барапубі «зъ багрозднымі касмапалітамі». Толькі ў 1991 г. берлінскі мастак Эрнэт Фолянд выпадкова сутыкнуўся ў Маскве з фатографам і апублікаваў альбом з ягонымі здымкамі.

Халдзей уголуе на быў мастаком-пастаўнічым, ён адпістроўваў найважнейшыя падзеі. На працягу 60 гадоў фатограф рабіў дакументальна сцільныя, але бліскучыя фатаздымкі, аднак свой самыя вядомыя здымак ён перарабляў на раз.

Яшчэ юнац, правеўшы здымкі ў Райхстагу, Халдзей вылепець у Москву. Тады на фатаздымку, уперынно надрукаваным 13 траўня 1945 году ў прафсаюзным часопісе «Огонёк», першапачатковая была сафаль-

шаваная адна дэталь. У сапраўднікі ў чырвонаармейца, які падаў сцяг, на абедзвох руках быў гадзіннік, скрадзены з берлінскай крамы.

Як пазней прызнаўся Халдзей, на адным з іголків з данамогай іголкі ён саскроб гадзіннік з праўнікі таго вайсковага. На наступнай вэрсіі фатаздымка ў небе ражтам з'явіліся цёмныя навальничныя аблонкі. На апошній вэрсіі паказаўся новы сцяг, які драматычна разрывіваўся на ветры.

Хоць і 2 траўня 1945 году яшчэ як мінімум трох савецкіх вайсковых фатакорыў фатаграфавалі жаўнераў са сцягамі ў Райхстагу ў ягоным нараджэнні на фатаздымку 13 траўня 1945 году ў прафсаюзным часопісе «Огонёк», першапачатковая была сафаль-

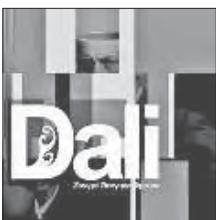
шавіца: «Гэта добры фатаздымак і гісторычна значыць. Наступнае пытанне, калі ласка».

У часы патрома Халдзей спрацоўваў маці й дзеда, у вайну — байдуку й трох сясыцер. Па вайне спрацоўваў

Яго вынілі з агенцтва ТАСС у 1948 г., аўбівавацьшы ў «нікім узроўні адукцыі» і недастатковай «палітычнай і граматнасці», аднак сам ён тлумачыў сваё звалыненне тым, што я габрэй.

Халдзей нават на схіле гадоў заставаўся апантанам фатографам. Майстра жыў у Москве ў аднапакаёўцы, якая адначасова служыла яму студыяй для друку фатаздымкаў.

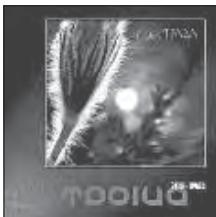
Антон Тарас паводле NEWSru.com

Dali

Загадкі
Зігмунда
Фрэйда,
West
Records,
2008

Маюць глуды, засталося знайсці
стрыжань.

Дэбютнік ужо досыць вядомай каманды мог бы даць падставы казаць пра нараджэнне чарговай поп-рок-зоркі калібу беZ Bileta або «Крамбамбуль», каб не малая ўдзмнасць іх творчай канцэрты. Невядома чаго чакаць ад гурту, які імкненца адначасова на «Басовішча» і на «Эўрапізію», які прадукуе песні фармату «Русскага радію» (слушаем «Мечтай со мной») і вершаваную салінку зь вершай Купалы, Гаруну ды Броўкі. Гэты трэк ізгучы і можна назваць разынкай альбому — Dali гэта самі называлі «пастычнымі фанкавымі міксам». Калі не заганіца — выглядае прывабна: Віктар рytмічна праграворвае «Ты мой брат, каго звалъ беларусам», у другім купліце — «А хто там ідзе», а ў прыпеве саладжавенька зацікае «Лахан чабор». Але далей слухача ізноў чакае суперзяная няўпіманасць — пару рэміксаў ды ангельскамоўны трэк «Silver Sky», зь якім «даліцца», відаць, будуть прафівансіца на «Эўрапізію» ад Польшчы. Dali маюць глуды, засталося толькі знайсці стрыжань. Пакуль жа — іх творчыя памкненыні скіраваны ў нікуды.

**Этна-трыё
«Тройца»**

Сон-трава,
West
Records,
2008

Альбом — на доўгія гадзіны.

Чацверты альбом за дзесяцігадовую гісторыю самай «фірмовай» беларускай фолк-каманды, які чакалі чатыры гады. Музікі граюць утро, а таксে адчуваюць, што Кірчуку дапамагае аркестар Белтэлерады. На «Сон-траве» ў сваіх музычных ішчыраннях «Тройца» зайшла яшчэ далей. Калі на першых трох альбомах «Тройца» праства аздабляла народныя творы, то бок рабіла аранжыроўкі старадаўніх сынвеяў, то тут яны ўзяліся за напісаныя музыкі да ўсіх твораў, знайдзеных ва ўлашніх архівах, на распубліканскім радыё і ў інстытуце этнографіі АН. Ад такога наўпраставага ўмішальства гучаныя этна-трыё стала яшчэ багацейшым, знайшлося месца, дзе разгартніца выдатнаму гітарысту Юр'ю Дзымітрову і бубнчу Юр'ю Паўлюшкаму («На ўвесь Менск на знайдзені таго бубнача», — ганарыўся зусім наядоўна падчас прэзэнтацыі дыску сам Іван Кірчук). Адпаведна — і гучаныя трэкі зусім «не радынае» — 5—7 хвілін з прыемам пягучымі музычнымі адступламі. Каб зразумець, што з сябе ўяўляе гэтая праграма — дастаткова паслушаць твор «Аханіла», які выглядае на санраўную фолк-рок-опэру! Функцыя Repeat у

прайгравальниках — якраз для дыску «Сон-трава». Альбом — на доўгія гадзіны (перы)праслухоўваниі. З кожным разам адкрываюцца ўсе новы і новы музычныя іноянсы, а на спасыцьці эзену некаторых сыпеваў дык наагул могуць пайсьці гады. Сёлет «Тройца» мае звідзіць і парадаваць яшчэ раз: да выдання рыхтуенца іх альбомом «Жар-жар» з жорстка рокавым гукам.

Сердце
красавицы,
West
Records,
2008

Ганна Шаркунова

Музыка да словаў пераважна
Алейніка, а слова — выключна
Кубышкіна.

Анік я не выпадае цепніца з нагоды зяў-ленення чарговай поп-зоркі, якая інчым на розыніца ад тысячаў падобных снав каліяжанак з Масквы, Саратава і Краснагорску. Але прызнаць варта: праект «Ані Шаркунова» — першы больш-менш упімны адказ беларускіх поп-прадусараў на ўвізенне 75%. Спраба зрабіць уежную панку набыла першы плён — песні з гэтага дыску можна пачуць на менскіх «эфімках» ня толькі ўчынаць. Ганну ад

падобных беларускіх клонуў нашых усходніх суседзяў вылучае больш нахабны падход у прасоўваныі без адміністрацыйнага рэсурсу і не заўжды аблапотна дубовасць аранжыровак. Аддамо належнае аўтару песенкі «Прощай» — ён слухае густоўную музыку. Тым і тлумачыцца запазычанасць (назавем гэта так) мэльдывчнага ходу ў гітарыста «Deep Purple» Стыва Морса — таго самага наўзывіага гітарнага наігрыша ў песні «Прощай», які да ўсяго падторна перасенсаны ў загалоўным трэку.

Нешта кінуўся ў вочы надпіс на вокладцы пад здымкам Ганны — сукенка ёй прадастаўленая салёнам такім-та, упрыгожаны з калекцыі такі-та, а далей яшчэ: музыка да словаў пераважна Алейніка, а слова — выключна Кубышкіна. Будзем мец спадзей, што голас хоць належыць самай сілівачы(:).

Сяргей
Будкін

КРАМБАМБУЛЯ

ВЯЛІКІ КАНЦЭРТНЫ КРУІЗ

ХВАЛІ ПАЗІТЫВУ

БОБРОВ

16.05 - Магілёў
21.05 - МІНСК
22.05 - Гродна
23.05 - Брэст

Даведак па тэл.: 655.55.96

TUT.BY

MТС оператор связи

18 траўня рэкардсмены Рэспублікі Беларусь па славым мнагабор'і Кірыл Шымко і Павал Сарока на «Лініі Сталіна» паспрабуюць зрушыць з месца і працягнуць колькі змогуць танк Т-34 агульной вагой больш за 30 тонаў.

СПОРТ

Ня выканалі задачу, але трапілі на Алімпіяду

Напярэдадні чэмпіянату съвету па хакеі ў канадскіх Квэбку і Галіфаксе перад беларусамі ставілася задача прайсьці ў чверцьфінал. Тое, што зайсыць так даёлка нам на ўдаца, стала ясна ўжо пасля дзіявю стартаўных паразаў ад швэдзіў (5:6) і швайцарцаў (1:2). Паслы быў выйгрыш на слабой Францы (3:1), які дазволіў нам выйсці ў наступны раунд.

Варта адзначыць, што зборная сёлета была амаль у аптымальным складзе: прыехалі зоркі НХЛ браты Касыціны і Руслан Салей, расейскія легіянэры Аляксей Калюжны, Алег Антоненка і Констанцін Кальцоў. Не было толькі нязменнага брамніка Андрэя Мезіна, які спаслаўся на асабістыя праблемы. Месца на апошнім рубяжы нашай каманды было даверана неабстралину Віталю Ковалю. Менавіта ў вялікай ступені дзякуючы натхнёй і самаадданай гульні брамніка

гарадзенскага «Немана», нашы хлоцы змаглі сягнць унічью ў асноўны час з расейцамі (3:3) і чхамі (2:2), але ўрэшце прайгравалі па булітах.

Як сказаў пасля матча з Чххаяй трэнэр зборнай Курт Фрэйзэр, каб перамагчы грандаў сусветнага хакею трэба паказаць ідэальную гульню: «Мы былі блізкі да гэтага ідэала».

У апошнім матчы турніру беларусы ўмудрыліся ўзвратыма прайграць датчанам (2:3). Але ў выніку зборная заняла досыць высокую дзяўяту пазыцыю. Эта дазволіла нашым хлоцам атрымаць пустечку на Алімпіяду — 2010 у Ванкувер без кваліфікацыйных адбораў.

Пакуль жа галоўнымі прэтэндантамі на мэдаль 72-га чэмпіянату съвету традыцыйна з'яўляюцца Канада і Расея.

Зыміцер Панкавец; паводле БелаПАН, Westki.info, ont.by

Дазволена ездіць без прэзэрватываў

Міністэрства аховы здароўя зацвердзіла новы пералік лекавых препаратаў, якія мусіць быць у аўтамабільнай аптечцы. З яго выключаныя некаторыя віды лекаў, а таксама прэзэрватывы, назу́нчыкі якіх была абавязковай некалькі гадоў запар.

Уядзеннем некалькі гадоў таму абавязковай назу́нчыкі прэзэрватываў у аўтапачётцы ДАІ адрагавала на кампанію па прафіляктыцы ВІЧ/СНІД.

Хто ведае — мо адмена звязаная з кампаніяй па дазвядзеніі колькасці насельніцтва краіны да 25—30 млн чалавек?

Мазыр: ад выбуху кола ў аўтобусе пацярпелі дзеци

У Мазыры ад выбуху кола ў гарадзкім аўтобусе пацярпелі чацвера дзяцей. Падчас руху аўтобуса «Ікарус» адбўўся выбух унутранага левага кола, у выніку чаго парвалася

металічна частка кузаву. У цэнтральную рагіонную бальніцу былі дастаўленыя дзеці 1994, 1995 і 1997 годоў наражэння з траўмамі ног і пранікальным раненнем вока, а таксама дзіця 2003 г.н., у якога назіралася пачырваненне вачей.

Пажар на съметніку адразу Глыбоке ад Менску

Усіх, хто з'яўляўся працахань на юядзелю ранкам з Глыбокага на Менск на выезьдзе зь містачка спыняў патруль ДАІ і скіроўваў у аўтезд праз Крулеўшчыну.

Дымаўшая завеса, якая ўтваралася на трасе, стварыла небясьпеку для кіроўцаў. Глыбачане адчуваюць пах гарэлага. Як высьветлілася, гарэў гарадзкі съметнік ля вёскі Сарокі.

У Нікольскім адкрылі яшчэ адну пячору

У расейскім сяле Нікольскае пасяльдойнікі пензенскіх пустэльнікаў спрабавалі выкаапаць яшчэ адну пячору. Яны паспелі пракапаць

вэртыкальны тунэль у паўтара метраў вышынёй і гарызантальны каідор 5-мэтровай даўжыні ў чалавечы рост. І нават спусцілі пад зямлю правізію.

Мясцовыя ўлады, калі выявілі чарговы схоў, зруйнавалі яго разам з запасам прадуктаў.

Летасць у лістападзе ў чаканыні канца съвету пад зямлю сышлі 35 пустэльнікаў. Многія з іх пакінулі пічору ў канцы сакавіка і пачатку красавіка пасля таго, як частка зямлянкі абрынулася.

Ціпер у пячоры застаўшыся 14 чалавек. Чакасцца, што іны выйдуть на паверхню 14 чэрвеня — перед Сёмухай.

Падазраваны ў забойстве дзесяць гадоў хаваўся ў Беларусі пад чужкім іменем

8 траўня ў выніку супольных апаратыўна-вышукувальных мерапрыемстваў лідзкім памежнікам і супрацоўнікамі органаў унутраных спраў у

населеным пунктам Радунь быў затрыманы грамадзянін Расейскай Фэдэрацыі.

Як высьветлілася, затрыманы знаходзіцца ў міжнародным вышуку па падазрэнні ва

учыненых здрагу цяжкіх крымінальных злачынстваў на тэрыторыі Рэспублікі.

Калі дзесяці гадоў ён хаваўся ў Беларусі пад чужкім іменем.

Калі п'янства розум зъела

Жыхарка Ляхавіцкага раёна падазраеца ў замаху на наўмыснае забітва

чатырохмесячнага пляменінка. 33-гадовая жанчына жыве сумесна з сям'ёй свайго брата — бацькі пасярэдзіна хлопчыка. У той вечар яе

напрасілі пасядзіць зь дзіцем, пакуль яго маці дайла карову.

Паводле звестак съледztва, жанчына, якая знаходзілася ў стане алькагольнага ап'янення, ударыла малога ў жывот кухонным ножам. У

райнай бальніцы дзіцяці зрабілі апрацоўку. Мэдыкі аціньваюць яго стан як цяжкі. Падазраваная зъешчана ў ізалятар часовага ўтрыманья.

Калі чэмпіён на можа перамагчы

Шосты тур чэмпіянату Беларусь па футболе яшчэ больш замацаваў лідэрскі пазыцыі «Віцебску». Екаманда з гораду над Дзіўнінай у суботу была ў Гомелі, дзе сустракалася з аднайменным клубам.

Каманда прывезлася з поўдня Беларусі яшчэ тры пункты. Турнірная таблиця ціпер выглядае наступным чынам:

«Віцебск» — 16 пунктаў, МТЗ-РПП — 12,

«Смаргонь», «Дынаама» (Менск) — па 11,

«Нафттан», БАТЭ — па 10, «Шахцёр», «Граніт» — па 9, «Тарпеда» — 8,

«Гомель», «Неман» — па 7, «Лякаматыў» — па 6, «Дынаама» (Берасць) — 5, «Савіт» — 4,

«Дніпро» — 3, «Дарыда» — 1.

Зыміцер Панкавец; паводле БелаПАН, Westki.info, ont.by

Зыміцер Панкавец

ВЫСТАВЫ

той жа дзень і ў той жа час — на ўкраінскі «Океан Ельзай».

Упакоўка

16 траўня а 18-й у DA-Club (вул. Броўкі, 22) канцэрт Unі і з дэбютным альбомам «Dolam». Гадырнык: SOK, Tarpach, J-J Bingz, Līvinski Chmel, LīK BEZ. Спэцыяльны гасць — Алег Хаменка («Палац»). Квіткі: 15000.

Рэгі-музыка

16 траўня а 19-й у Графіцы (зв. Калініна, 16) — вечар рэгі-музыки. Замова месціў прац тэлефоні: (029) 179-99-18, 779-99-18.

«Сон-трава» і «Хвалі пазытыву»

17 траўня а 19-й ў к/з «Менсік» — этаң-трэй «Трой-ца» з новай праграмай «Сон-трава». Тамсама 21 траўня а 19-й — «Крамбамбуля» з праграмай «Хвалі пазытыву».

Стары Ольса ў Горадні

17 траўня а 19-й у гарадзенскім абласным тэатры лялек (вул. Дзяржынскага, 1/1) выступае «Стары Ольса». Даведкі: (0152) 74-59-30, (0152) 74-59-27. Квіткі: 8000—15000

ІМПРЕЗЫ

Тэатар «ЦУД»

18 траўня ў межах Міжнароднага дня музыку ў Доме Ваньковічай (вул. Інтэрнацыональная, 33а) тэатар «ЦУД» («Цэнтар Удасканаленай Драмы») паказвае экспантырную містэрью «Падарожжа ў пекла» па матывах аднайменнай фантастычнай аповесці Янкі Майру. Ролі выконваюць: Вероніка Бурлак, Віктар Жыбуль, Ягор Бабік, Рэжысэр і мастак — Мір Фарыдовіч. Пачатак у 15.00. Уход волны. Наступны паказ п'есы адбудзеца 20 траўня ў памішканыні Тэатру беларускай драматургіі (вул. Крапоткіна, 44) а 14.30.

Прэзентация «Эўра-Слоўніка»

20 траўня на сядзібе Партыі БНФ (вул. Машэрава (былая вул. Варвараўшні), 8) адбудзеца прэзентация «Эўра-Слоўніка» Лівонія Барычукага. Уздел біруць аўтар, а таксама Адам Мальдзіс, Уладзімер Сіўчыкай, Зыміцер Саўка. Перад гасцінімі выступіць «Менск—стар квартэт» з праграмай ўсходнеславянскай клясычнай музыки. Пачатак а 19-й.

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

16 (пт) — «Сымонт-музыка»
17 (сб) — «Таполевыя завея»
18 (нед) — «Паўлінка»
ранційская спектаклі
18 (нед) — «Паўлінка»
малая сцэна
16 (пт) — «Варшаўская мэледыя»
17 (сб) — «Дзікае паліванье караля Стакаха»

Тэатар беларускай драматургіі

19 (пн) — «Шлях у Царград»
21 (ср) — «Ліязавыя госьцы»
22 (чт) — «Жан і Беатрыса»

Слуцкія паясы

У Нацыянальнім музее Беларусі з 5 чэрвеня працуе першая міжнародная выставка графікі «Арт-Лінія» з удзелам творцаў з Расеі, Украіны, Літвы, Літвы, Србіі, Аўстріі, Польшчы, Кубы, Эстоніі.

Кітайская вышыўка

У Гістарычным музее (вул. Маркса, 12) з 8 чэрвеня працуе выставка «Сучасная кітайская вышыўка і інэр’ер». Цікава пачаць яе, спачатку наведаўшы выставу слухі паясоў.

Спорт у Палацы мастацтваў

У Палацы мастацтваў (вул. Казлова, 3) працуе выставка «Малонак і скульптура», выставка, прысьвечаная Алімпійскім гульням у Пекіне «Спорт у нашым жыцці», а таксама пэрсанальная мастацкая выставка Леандра Дацялі. Усё можна пачаць ў 1 чэрвяне.

Латвія фатографа Грантса

У музіі сучаснага выяўленчага мастацтва (пр. Незалежнасці, 47) да 25 траўня працуе выставка латвійскага фотамастака Андрэя Грантса «Зменлівая і нязменная рачаіснасць 1984—2005». На выставе экспануюцца 74 працы з двух цыклў — «Па Латвіі» і «Калегі, сілы, знёмыя». Працы зістага фатографа выстаўляліся ў галерэях і музэях Латвіі, а таксама Грецыі, Ірландыі, Францыі, Літвы, Швайцарыі, Японіі, Кітаю і Нямеччыне.

КАНЦЭРТЫ

N.R.M. у Казе

Культавы гурт N.R.M. 29 траўня выступіць з сольным акустычным канцэртам у К3 Менск. N.R.M. называюць «найлепшайнай беларускім рок-гуртом». Даўгі час яго песні былі пад негалоснай за-баронай для эфірнага выкананіння. Сам гурт меў праблемы з выступам на вялікіх пляцоўках. Цяпер, калі сітуацыя змянілася, аматары рок-музыкі стаўшы перад выбарам: ісці 29-га на N.R.M., альбо —

дзе варта быць

Drive

Драйв

ПАЭТЫЧНА-МУЗЫЧНАЯ АКЦЫЯ

Словы:

17 мая

а 18.00 гадзіне

Музыка:

Павел Полле (Павел Полле)

Сергей Пукст (Беларусы)

Андрэй Ходановіч (Білорусы)

Віктар Шалковіч (Білорусы)

АТМДРАВІ (Анты-драйв)

Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў тэатр-студыя Я. Міровіча пр. Незалежнасці, 81

У межах акцыі — прэзентация кнігі Паўла Полле

Гісторыя беларускага драматургіі

Драйв

Драматычныя п'есы

Драматычныя п'есы

Драматычныя п'есы

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Бажавольная»

Бажавольная (Блаженная)

Расея — Украіна, 2007, каліяровы, 88 хв.

Рэжысэр: Сяргей Струсоўскі

Жанр: Хрысціянская мэлодрама

Прызы: Срэбны прыз на МКФ у Х'юстане

Адэнака: 5 (з 10)

У дзяцінстве герайні шкадавала сабак і частавала іх аўсянія камай. Пасталеўшы, Аляксандра, якую прызнаў сваій унучкай алігарх, корміцца бамжкоў і малое слабых дыў пакрыўджаных. Уесь съвет супраць наўгана герайні, яе спрабуюць згвалціць, падманіць, забіць — але Бог ратуе ёя дзіццю.

Дэбютная карціна Сяргея Струсоўскага — гэта ціхая і шчырая хрысціянская мэлодрама. Ніякіх рэжыніяльных тлуму, знамітых актоў-і кэрнажных мітусы. Карціна амаль не заўважнаўшы практый сцэны, але на ёя варта звярнуць увагу.

Фільмы, якія на зразумелай мове гаворяць пра самае важнае — вельмі рэдкія. Хрысціянскае кіно — гэта на толькі фільмы пра Хрыста, апосталу і Майсея. Гэта на толькі (і не авбязковы) стужкі, героі якіх — съватары. Хрысціянства — гэта жыцьцё, калі што-

дэйнія абіраецца любоў да Бога і да чалавека.

Гераіні карціны з выстымі вачыма дэяціці так і жыве. Пашкадаваць беднага, сучэцьніца засмучанага, падзякаваць нябесам за кожны дзень... Згодна з традыцыйнай мэлодрамы — пераходы страшных і канцрасных: учначы на дэйзічыну нападае маньк, які становіцца ейным лекарам; найлепшы сябар спрабуе яе забіць; дэядула вар’ице і пачаць яз на бічных чартамі. Але зло на мае юлады над съветлай душой.

Карціна «Бажавольная» недасканалая: бракуе філіграннай акторскай працы, асабліві на эпізодах; адчываеца недахон рэжысэрскага досьведу.

Але ясна-дэйцічныя творы герайні, шыяра наўгансіца да бара, ак-рэзьленая аўтарская пазыцыя і цепліві любові робіць гэты фильм спрайдным агенцькам — на тле халоднага ѹшучнага съявіла.

Карціна дэманструеца ў кінатэатры «Мір» да 18 траўня а 17.20.

Андрэй Расінскі

КІНАФАРМАТ «4Х4»

У кінафармаце «4х4» з 15 па 18 траўня дэманструюцца стужкі: драма «Гніздо жаўранка» братоў Тавіяні, гангскі бавік Джоні То «Адрынутыя», дээтакт Клода Лелюша «Чыгуначны раман» і на-мінаваная на Оскар «Нафтад» Поля Андерсанса.

Фільмы паказваюцца ў кінатэатрах «Аўрора», «Перамога», «Мір», «Цэнтральны».

Ствол арганізму

Спадабалася ў звароце кірауніка да парламэнту папулярызация дзяржаўнай палітыкі праз асацыяцыі з анатоміяй чалавека: дзяржава — гэта ствол арганізму і г.д. Адразу згадаў славуты скетч з фільму Вудзі Алена — «Усё, што Вы хацеці ведаць пра сэкс, і баяліся спытаць». Там, наадварот, анатомію чалавека ілюстравалі праз грамадзкія працэсы. Мой сціплы плягіят. Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Аддзел «Мозг».

Першы: Ну, што, калега, пачынаем. (Беручы слухаўку). Аддзел «Вочы», пакажэце зали.

Спускаеца пэрсыкоп.

Другі: Што бачыце, калега?

Першы: Бачу палатнікаў. Слухай, ну і... твары!

Другі: Блін, ты ж сам іх падбіраў. Ладна ўжо, давай пачынаць. (Беручы слухаўку). Так, дайце аддзел «Языку».

«Язычнікі», пачынаем прамаўляць! Што-што? Вы што там, зноў зранку пад мухай! Прамову, вашу... Што? «Вочы» не даслалі сыгналу? Зараз вырышым. І глядзіце, каб усё было пад кантролем. Нікіх словаў па-за тэкстам: нікіх габрэй, травы і г. д. (Звяртаючыся да калегі). Слухай, яны ў «Языку» там ужо, відаць, зранку таго (пstryкае сябе пальцам на горле).

Першы (беручы слухаўку): «Вочы», калі жадаеца каб з вами не перарвалі контракту, апраўтывна чытае тэкст і перадаёт сыгнал у аддзел «Языку». (Звяртаючыся да калегі). Што там палатнікі?

Другі (гледзячы ў пэрсыкоп): Нешта расслабіўся наш дэпутацкі корпус. Трэба гаркнуць на прадстаўнікоў народу.

Першы (у слухаўку): Аддзел «Языку»! Тэрмінова дайце ў тэкст прамовы фразу «кантроль будзе жастачайшы». Паглядзі, якая рэакцыя?

Другі (гледзячы ў пэрсыкоп): Быццам зноў сталі напружанымі. Нармальная.

Першы: Ну, працэс пайшоў. Цяпер

галоўнае каб толькі не...

Рантам съцены пакою пачынаюць трэсціся. Звонку чесца сыгнал трывогі. На stale звоніць тэлефонны апарат.

Першы (беручы слухаўку): Што такое там у вас, аддзел «Псыхіка»? Што? У сумленіні ўспылі слова «Казулі» і передалося ў аддзел «Языку». Адкуль? Мы ж нядайна рабілі зачыстку сумленіня. Калега, ня стойце — займіцеся «Языком».

Другі (у слухаўку): Алё, «Язык»? Што — моўны апарат цалкам вышаў з-пад кантроля? Нісе ўсякую лухту. Хуценка вырубайце яго к чортавай мацеры. Я сказаў — вырубай рубільнік, шэльма! Вось так. Добра, дайце аддзел «Сэрца». «Сэрца», усё нармальная? Спрабуйце супакоіца.

Першы: Быццам арганізм стабілізаваўся.

Другі: Даю сыгнал «Вачам» — практывца чытаць тэкст...

Першы: Дайце аддзел «Вушы».

Слухайце, што там наш «Язык» пасыпей наламаць? Блыкі... няма нічога съявитага... Ну, гэта яшчэ нішто

сабе. Працуем далей.

Другі (гледзячы ў пэрсыкоп): Быццам і час заканчваець. Дэпутаты амаль съяць.

Першы: Акей, аднак не забудзься гаркнуць на іх і, можа, нешта яшчэ падкіні электратары.

Другі (у слухаўку): Аддзел «Языку»! Тэрмінова дадайце ў тэкст прамовы фразу «кантроль будзе жастачайшы, і заробак будзе 700 баксаў».

Першы (выціраючы лоб): Ф-фу, быццам скончылі. Але на будучыню трэ будзе капітальнай заняцца сумленнем.

Другі (дастачою пляшку вінчыка): Ладна, давай пакуль трохі расслабімся. Я зараз дам адпаведную каманду вэртыкалі. (Беручы слухаўку). Дайце аддзелы «Руکі» і «Ногі». Так, хлопцы, бяром клюшку і ганянь шайбу да вечара. «Мозг» просіла нейкі час не турбаваць. І глядзіце мне — кантроль будзе жастачайшы.

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

Пецярбург. Сынод, каторы ў 1901 годзе адлучыў ад царквы Льва Талстога, прызнаў яго за геретыка, і аўтавідзе яму сваё пракляцце, цяпер, перед съяткаваннем дня нараджэння яго, напісаў вазуванне, каб ніхто з праваслаўных не належаў да съяткавання пад страхам суду Божага.

«Наша Ніва». №18. 1908

«Нашу Ніву»
прытайцеся на сядзібе ТБМ
кожны будні дзень
ад 15.00 да 19.00

Наша Ніва

НЕЗАЛЕЖНАЯ ГАЗЕТА

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

головныя рэдактары «Нашай Ніви»:

З. Вольскі (1906), А. Уласіў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А. Луккевіч,

У. Знамероўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

шэф-редактар Андрэй Дынко

галоўны рэдактар Сяргей Скурко

мастакі рэдактар Сяргей Карэускі

заснавальнік Місісавы фонд выдання газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Мінск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

©НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» забавіковая. 12 пасовічата

A2, білд. арх. Друкары РПГ/Выдавецства беларускіх Док друк. Менск, пр.

Ф. Скарны, 79. Рэдакцыя не насе адзначана за змест рэдакцыйных аўтографаў.

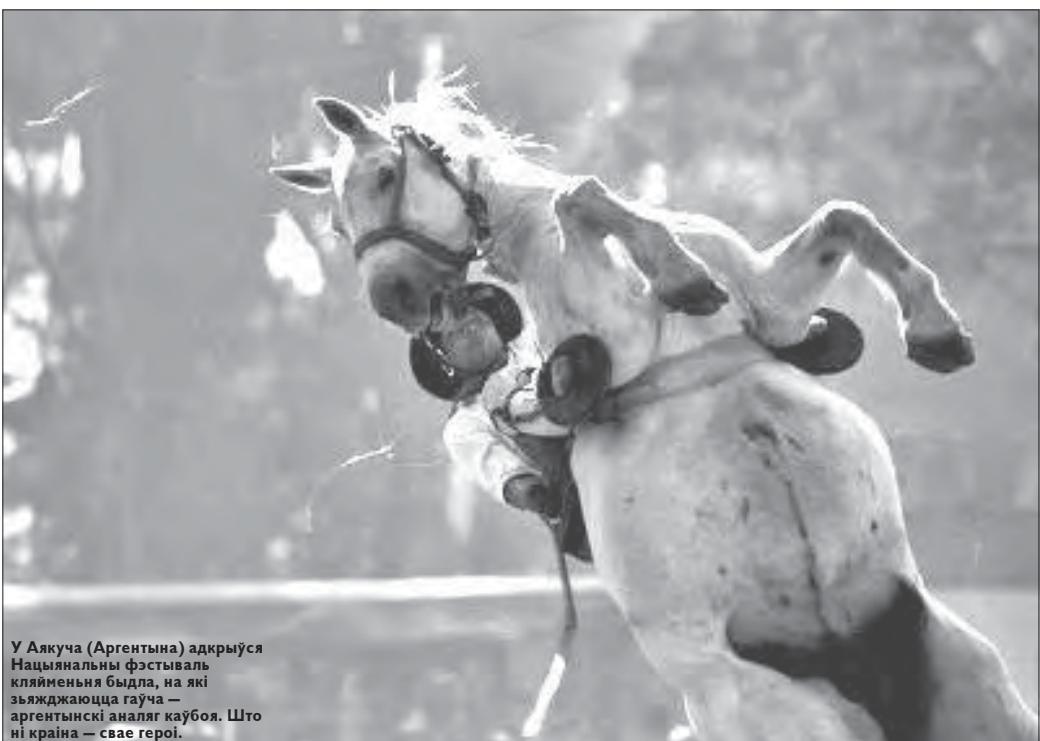
Каштаборы. Пасведчанні аб регистрацыі прысьвядчай выдання №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выдаражанне Міністэрства інфарматыкі Рэспублікі Беларусь. «Юрдычны» адрес: 220101, г. Мінск, пр. Ракасускага, 102-71. Р/р

30120628014/У Мінскім апеляцыйным судом, Мінск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісані ў друку: 23.00 14.05.2008.

Занова № 2536. Рэдакцыйны адрас: Ракасускага, 102-71.

У Аячука (Аргентына) адкрыўся нацыянальны фэстываль кляймення быдла, на які зляжджаюць гаўча — аргентынскі аналаг каўбоя. Што ні краіна — свае героі.

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву», прости паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Дэталі — старонка 2.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВЯСЕЛЬЛЕ

Вясельле па-беларуску. Т.: (029) 784-63-13, (029) 911-78-87. Наста

МОРА

Шукаю каго-небудзь у кампаніі, каб з'езьдзіць на морапад Геленджыкі. Канцы Чэрвяня — пачатку ліпеня. Т.: (017) 256-88-71, (029) 272-52-22. Вольга

СЯБРОУСКАЕ ПАДАРОЖЖА

Запрашаем у падарожжа «Браслаўскі край» 25 траўня (нядзеля) па маршруце: Менск — Уздзяла — Масар — Слабодка — Дру — Браслаў — Браслаўскі аэрапорт — Менск. Т.: (017) 292-54-58, (029) 622-57-20. Сябровічы. Т.: (029) 576-12-16, 110-19-28.

ЛЕЦІЧА

Прадам за 38 тыс. лецича (драпіяны дом 105 м. кв., аблакдзены цаглян (недабуд. на 35%), з надзелам 6 сотак (1 км. ад МКАД)). Есць крама, электриччансць, вада, хуткія прыспехі: ваду газу ды ўваходжанні ў склад Менску (з правам прыпіскі); ходзяць менскія аўтобусы ды маршруткі. Т.: (029) 576-74-29.

ПРАЦА

Якасна выканано пісъмовыя працы па беларускай гісторіі, літаратуры, мове. Звязацца з газдзія. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

Якасны набор, рэдагаваны тэкстай на беларускай мове.

Звязацца з газдзія. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

СУСТРЭЧА

Паважаныя выпусканіі фыічнага факультэту БДУ, гады на-вучання 1953—1958! Запрашаем вас на сутречу выпусканію! Сутречча плацінецца на 5 чэрвеня 2008 г. Збор а 15-й на двары БДУ. Т.: (029) 171-80-05 (Галубовіч Валя), (029) 772-94-94, kirduneva@tut.by, (Кірдун Ева).

КНІГІ

Куплю книгу Л. Маракова «Непамяркоўныя», 3-я спраба. Т.: (029) 753-82-12

Куплю книгу «Валеры Маракоў. Лёс, хроніка, канцэкт». Т.: (029) 753-82-12

Праланую факсімільнае выданне: Janka Kupala «Huslar». korygub@tut.by

ЛЕВЫМ ВОКАМ

сабе. Працуем далей.

Другі (гледзячы ў пэрсыкоп): Быццам і час заканчваець. Дэпутаты амаль съяць.

Першы: Акей, аднак не забудзься гаркнуць на іх і, можа, нешта яшчэ падкіні электратары.

Другі (у слухаўку): Аддзел «Языку»! Тэрмінова дадайце ў тэкст прамовы фразу «кантроль будзе жастачайшы», і заробак будзе 700 баксаў».

Першы (выціраючы лоб): Ф-фу, быццам скончылі. Але на будучыню трэ будзе капітальнай заняцца сумленнем.

Другі (дастачою пляшку вінчыка): Ладна, давай пакуль трохі расслабімся. Я зараз дам адпаведную каманду вэртыкалі. (Беручы слухаўку). Дайце аддзелы «Руکі» і «Ногі». Так, хлопцы, бяром клюшку і ганянь шайбу да вечара. «Мозг» просіла нейкі час не турбаваць. І глядзіце мне — кантроль будзе жастачайшы.